

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Pracoviště orální historie – soudobé dějiny

Bc. et Bc. Lucie Skoumalová

Vznik a vývoj českých kasin z pohledu krupiéra

Diplomová práce

Vedoucí práce: **prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D.**

Praha 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v repozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne 10. května 2012

Lucie Skoumalová

Obsah

Abstrakt.....	3
Poděkování.....	4
Úvod	5
1. Metodologie a prameny	9
1. 1. Výzkumný projekt.....	9
1. 2. Technika sběru dat a analýza pramenů	10
2. Kasina a hazard před rokem 1989	17
3. Kasina v 90. letech.....	22
3. 1. Podmínky pro vznik kasina, majitelé kasin	22
3. 2. Počet kasin na začátku 90. let	25
3. 3. Charakteristika kasin	28
4. Jak se stát krupiérem.....	33
4. 1. Krupiérské kurzy v 90. letech.....	33
4. 2. Krupiérské školy	37
5. Personál kasina	43
5. 1. Vztahy na pracovišti.....	47
5. 2. Plat	48
5. 3. Oděv	50
5. 4. Cizinci v českých kasinech.....	52
6. Návštěvníci kasina	55
6. 1. Změna hostů v průběhu devadesátých let.....	58
6. 2. Předepsaný oděv	59
6. 3. Obsluha/Občerstvení hostů a krupiérů	60
7. Společnost a její pohled na kasina v devadesátých letech	63
7. 1. Společnost v 90. letech.....	63
7. 2. Pohled rodičů a partnera na povolání krupiéra	68
8. Otevírací doba, záznamové zařízení, evidence hostů	71
9. Státní kontrola a podvody v kasinech	74
10. Umístění a vybavení kasin, reklama	78
11. Úpadek kasin	81
12. Závěr	85
13. Seznam literatury a jiných pramenů	94
13. 1. Rozhovory	94
13. 2. Literatura	95
13. 3. Prameny	97
13. 4. Elektronické zdroje	98

Abstrakt

Diplomová práce se pomocí metody orální historie pokusí na základě rozhovorů s krupiéry charakterizovat vznik a vývoj kasin na našem území, se zaměřením na období let 1990-1999. Dále se bude snažit analyzovat pohled krupierů na změny v jejich profesi v průběhu devadesátých let, pokusí se zjistit, jak na tato zařízení pohlížela společnost a jak se jejich vnímání postupem času měnilo.

Tento výzkum se dále bude snažit přiblížit podmínky, za kterých mohlo kasino vzniknout, do jakých lokalit se tato zařízení umísťovala, jak se v průběhu doby měnila jejich úroveň a kvalita nabízených služeb či jací hosté kasino navštěvovali. Dalším záměrem této práce je také zjistit, jací lidé se v devadesátých letech na post krupiéra hlásili, jaké museli splňovat podmínky a jak se jejich úroveň v průběhu devadesátých let měnila.

Klíčová slova: 1990 - 1999 – kasino – krupier – orální historie – biografie.

Thisisusingtheoralhistoryofattemptsbased on interviewswithdealerstocharacterizethe emergence anddevelopmentofcasinosinthe country, focusing on the period1990-1999.Itwillfurtherseek to analyzecroupierslookforgangesintheirprofessionduringthenineties, ittries to findouthowthecompanyviewedthesedeviceandhowtheirperceptionschangedovertime.

Thisresearchwillalsostrytoapproximatetheconditionsunderwhichthecasino couldariseinw hichsitesareplacedamongthesedevice, as overtimechangedtheirlevel and qualityofservicesofferedand chat kindofcasinoguestsattended. Another objektive ofthisworkistofindout chat peopleintheninetiesstopdealerreported chat they had to couly withtheconditionsandhow thein levelintheninetieschanged.

Keywords: 1990 - 1999 – casino –the dealer– oralhistory –biography.

Poděkování

Tato práce by nemohla nikdy vzniknout nebýt narátorů, kteří byli ochotni mi poskytnout své životní příběhy, názory, postoje a zkušenosti. Děkuji tedy především všem dotazovaným, kteří v devadesátých letech vykonávali povolání krupiér. Jmenovitě mé poděkování patří Martinu Doležalovi, Janě Hamplíkové, Janu Hezsterovi, Ivoši Nováčkovi, Petru Mikulčíkovi a Danu Zajíčkovi.

Za odborné vedení této práce a cenné metodologické rady při jejím psaní bych ráda poděkovala prof. PaedDr. Mgr. Miroslavu Vaňkovi, Ph.D., jež se mnou vždy ochotně konzultoval každý problém, který se během tohoto výzkumu objevil.

V neposlední řadě je třeba poděkovat především Marcele Kumpanové a Zdeňku Skalskému, kteří mi velice ochotně pomohli při získávání kontaktů na krupiéry, jejichž rozhovory byly využity pro sepsání této diplomové práce.

V závěru bych ráda poděkovala všem svým blízkým za projevenou podporu a trpělivost, kterou mi poskytovali po celou dobu mého studia i při psaní této práce.

Úvod

Mezinárodní uvolnění napětí mezi východem a západem na sklonku osmdesátých let zvýšilo naději na hlubší reformy totalitního systému. Jeho hlavní příčinou byl pokračující rozklad sovětského zřízení, zejména pak naprostý úpadek jeho ekonomiky v důsledku technické zaostalosti. Od druhé poloviny osmdesátých let tak procházelo sovětské komunistické impérium změnami, které však vedly k jeho rozpadu a novému rozdělení sil a hodnot ve světě.

Někdejší Československo bylo většinou pouze pasivní součástí těchto změn, avšak na přelomu roku 1989/1990 po krátký čas výrazně spoluurčovalo jejich tvárnost.

Sametovou revolucí,¹ která na našem území oficiálně započala po brutálním potlačení pokojné studentské demonstrace 17. listopadu 1989, bylo odstartováno období velkých změn, které vedlo k pádu komunistického režimu a k přeměně politického zřízení na demokracii.²

Důvody k okamžitým změnám a možným politickým jednáním byly vedle aktivizace opozice, přibývajících hospodářské potíže, propad na žebříčku průmyslové vyspělosti, rostoucí pocit beznaděje vyvolaný nízkou úrovní vládní a stranické reprezentace, apod.

Vlivem protivládních výstupů a stále vzrůstající opozice proti komunistickému režimu přestává být režim schopný plnit své funkce a povinnosti, čímž se otevírá cesta pro znovunabytí svobod a nastolení demokratické formy vlády.

Československo se tak otevřelo světu a ten téhle nabídky hojně využíval. Úspěšně byly přijaty normy umožňující reálné naplnění základních demokratických svobod a od roku 1990 se tak někdejší „lidová demokracie“ ocitla ve všepohlcujícím proudu politické a ekonomické liberalizace.

Na počátku roku 1990 zavládla mezi širokým společenskými vrstvami podporujících politickou změnu obrovská euforie. Političtí vězni byli propuštěni, vedoucí úloha KSČ byla formálně zrušena, do čela země se postavili demokratičtí stoupenci Občanského fóra včetně nově zvoleného prezidenta Václava Havla. Úspěšně byly přijaty normy umožňující reálné naplnění základních demokratických svobod – vytvářet politické strany, shromažďovat se a sdružovat, volit ve volbách, publikovat, možnost vlastnit majetek, podnikat, atd.

Po parlamentních volbách v červnu 1990 byly učiněny rozhodující politické a legislativní kroky k transformaci Československa na demokratickou, liberální zemi s tržní

¹ Revoluce se označuje názvem „sametová revoluce“ pro svůj nenásilný charakter, kdy pro převzetí moci nebylo potřeba použít násilí či ozbrojeného boje.

² Více k tématu např. FAJT, Jindřich. *Listopad 1989: Drama nerovného střetu o rovnost šancí*. Praha: Fortuna, 2011. 231 s.

ekonomikou volného trhu. Ekonomické reformy byly založeny na principech rychlé privatizace a vystavení československé ekonomiky zahraničnímu trhu, byla nastolena kapitalistická ekonomika volného trhu a zároveň byly otevřeny cesty pro vznik soukromého vlastnictví.

Reformy, které v bývalém komunistickém Československu byly zahájeny od počátku devadesátých let minulého století, měly jasné cíle: vytvoření demokratického, politického systému, zlepšení konkurenceschopnosti tuzemské ekonomiky a zapojení občanů do správy veřejných věcí.

Avšak obrovské problémy s privatizací, restitucemi, přijímáním nových zákonů a s celkovou transformací země na demokratický a liberální stát, poukazyvaly na nedostatky legislativního rámce politické reformy, které byly dlouhodobě podceňovány. Léta 1990-1992 byly sice obdobím transformační recese, která se vyznačovala extrémně nízkou nezaměstnaností, lehkomyšlným poskytováním rizikových úvěrů bankami, stabilním kurzem koruny, nízkou inflací, apod., kdy všude bylo obrovské množství cest a možností, jak se vcelku lehce dostat k velkému obnosu peněz a vlivu.

Od druhé poloviny devadesátých let však obraz České republiky jako hospodářského premianta střední Evropy dostává povážlivé trhliny. V této době se začíná zhoršovat platební a obchodní bilance státu, dochází ke krachům bank, založených v některých případech zřejmě pouze proto, aby z nich akcionáři mohli čerpat úvěry, začíná stagnovat a následně klesat hospodářský růst, apod.³

A právě v počátcích devadesátých let, kdy dochází k otevření tuzemských hranic světu, kdy vznikají porevoluční zbohatlíci, movití restituenti, a kdy k penězům se dá dostat často velmi rychle, bez větší námahy, bylo nejlepší období, pro počátky existence kasin na našem území.

Hazardní hry doprovázejí člověka od nepaměti a setkáváme se s nimi ve všech kulturách. Ačkoliv se v dějinách vyskytl nespočet pokusů hazardní hry zakázat, odjakživa se těší neutuchající oblibě.

Na našem území byl před rokem 1989 hazard zakázán, jelikož se neslučoval se socialistickým způsobem života, avšak v osmdesátých letech dochází v celém Východním bloku k postupnému uvolňování politické situace, která měla dopad i na události u nás. Dříve naprosto nemyslitelná skutečnost, že by na našem území existovalo kasino, se stává skutečností a v roce 1988 vzniká první tuzemské kasino v Karlových Varech

³ Více např. KOPEČEK, Lubomír. *Éra nevinnosti: Česká politika 1989-1997*. Brno: Barrister&Principal, 2010. 377 s.

v tehdejší Grandhotel Moskva.⁴ Jednalo se o hotelové kasino uzavřené více méně pro svoji klientelu, do něhož měli Češi vstup zakázán, bylo tedy určeno pouze pro cizince, což je zřejmé i na základě lokality, kam bylo kasino umístěno.

K obratu o sto osmdesát stupňů dochází po revolučních událostech v roce 1989, kdy po pádu komunistického režimu začíná být hazard a spolu s ním i existence kasin na našem území legální záležitostí a od roku 1990 se na území tehdejšího Československa začínají objevovat první kasina, která byla vnímána jako něco exotického, neokoukaného a neznámého. Jak je však možné, že v dnešní době jsou kasina na každém rohu, navštěvuje je jen minimum hostů a jejich úroveň a prestiž čím dál tím víc klesá? Na tuto a další otázky se pokusím v této práci odpovědět.

Tento projekt si klade za cíl popsat a přiblížit problematiku kasin na našem území. Jak už bylo uvedeno výše, první tuzemské kasino vzniklo až roku 1988, jednalo se však o unikát své doby, který až do roku 1990 neměl na našem území žádnou konkurenci. Snahou této práce je tedy odpovědět si na otázku, jak je možné, že před rokem 1988 u nás neexistovalo ani jedno kasino, proč se u nás takováto zařízení nesměla vyskytovat a naopak co vedlo komunistické vedení k tomu, že udělalo ke konci osmdesátých let výjimku a mohlo tak vzniknout kasino v tehdejší Grandhotelu Moskva v Karlových Varech.

Práce se dále bude snažit charakterizovat vznik a vývoj tuzemských kasin se zaměřením na období let 1990-1999. Na začátku devadesátých let začala na našem území vznikat první zařízení tohoto typu, tento výzkum se tedy bude snažit přiblížit podmínky, za kterých mohlo kasino vzniknout, jak se měnil jejich počet, kvalita nabízených služeb a úroveň v průběhu doby, kdo v popisované době kasina vlastnil, kde se tato zařízení zpravidla nacházela, jak tato střediska vnímala společnost, jak se její pohled postupem času měnil,⁵ či kteří hosté kasino navštěvovali.

Dalším záměrem tohoto výzkumu je také zjistit, jací lidé se v devadesátých letech na post krupiéra hlásili, jaké museli splňovat podmínky, aby toto povolání mohli vykonávat, jak probíhal krupiérský kurz, jak dlouho trval a co se v něm uchazeči o tento post učili. Dále se bude snažit odpovědět na otázku, jaké bylo finanční ohodnocení krupiéra, jaké podmínky svým zaměstnancům kasino nabízelo, jaká pravidla a nařízení musel pracovník tohoto zařízení splňovat, zaměří se také na dresscode krupiéra, na vztahy na pracovišti a na proměnu struktury personálu kasin v průběhu devadesátých let.

⁴ Dnešní Grandhotel Pupp.

⁵ Pokud se vůbec nějak měnil.

Práce se také zaměří na státní kontrolu kasin, na to, jestli vůbec nějaká kontrola od státu v devadesátých letech probíhala, kdo ji vykonával, jak často a na jaké úrovni, jak moc byla zevrubná a na co vše se v kasinech dohlíželo. Dále se pokusí poodhalit problematiku podvodů v kasinech a to, jak se na ně přišlo, kdo je prováděl, apod.

V neposlední řadě se diplomová práce pokusí o charakteristiku kasin na začátku devadesátých let a následně i jejich proměnu na konci tohoto desetiletí se zaměřením na úroveň zařízení, poskytované služby, kvalitu hry a personálu. Dalším cílem výzkumu bude otázka proměny hostů, kteří kasino navštěvovali, změnu úrovně potenciálních uchazečů o tento typ práce a následně i krupiérů, kteří toto zaměstnání vykonávali.

Diplomová práce vychází z faktu, že k samotnému tématu, tj. vzniku a vývoji kasin na našem území, existuje jen velmi omezené množství literatury, výzkum se bude tedy opírat vedle písemných pramenů především o osobní svědectví a biografická vyprávění přímých aktérů tehdejší doby, tedy krupiérů, kteří na začátku devadesátých let začali v kasinu pracovat a tuto činnost vykonávali po celou popisovanou dobu.

Cílem této práce však není upřednostňovat zvukové záznamy pořizené formou orální historie nad prameny písemné, ani naopak. Snahou tohoto projektu je literaturu a písemné prameny o dané události a době doplnit o svědectví a výpovědi jejich účastníků, vzájemně je konfrontovat, porovnat a rozšířit tak poznání o daném tématu.

1. Metodologie a prameny

1. 1. Výzkumný projekt

Výzkumný projekt, orálně-historický kvalitativní výzkum⁶ se zaměřuje na popis a analýzu vývoje kasin na našem území od roku 1988, kdy v Československu vzniklo první kasino, po celá devadesátá léta. Kasina byla na začátku devadesátých let vnímána jako něco luxusní, exotické a návštěva takového zařízení byla brána jako prestižní záležitost, do kasina chodil nespočet hostů, hrály se velké hry o obrovské množství peněz. Postupem času však obliba těchto zařízení začala upadat, ubýval zájem o tento typ zábavy, kasina, která od druhé poloviny devadesátých let byla de facto na každém rohu, přestávala být zajímavá a byznys začal postupně skomírat.

Cílem práce je na základě rozhovorů s několika krupiéry, kteří byli jedni z prvních, jež toto povolání začali vykonávat, pořízených metodou orální historie,⁷ a za pomoci dalších pramenů, se pokusit popsat a charakterizovat prostředí kasin na našem území v průběhu devadesátých let, a to jak z pohledu celospolečenského, tak i v kontextu specifického prostředí kasin. Práce bude primárně popisovat vznik a vývoj kasin na českém území, Slovensku, které bylo do 1. ledna 1993 oficiálně součástí našeho území, by bylo možné se do budoucna věnovat v jiné práci.

Dalším záměrem výzkumu je zmapovat proměnu společnosti v devadesátých letech a jejího pohledu na kasina. Cílem tohoto projektu je odpovědět si na otázku, jak je možné, že na začátku devadesátých let bylo kasino vnímáno jako prestižní záležitost, bylo bráno jako něco exotického, nedostupného a mohli ho navštěvovat jen ti nejbohatší a nejprivilegovanější a po pár letech byla najednou kasina na každém rohu, jejich úroveň a prestiž poklesla na minimum, musela soupeřit o každého návštěvníka a počet hostů rok od roku klesal?

V neposlední řadě se tato diplomová práce zaměří na zmapování životních osudů a reflexi názorů krupiérů, kteří na začátku devadesátých let toto povolání začali vykonávat. Cílem projektu bude také přiblížit názory krupiérů na tuzemskou společnost. Práce se dále pokusí zmapovat pohled společnosti na toto povolání, jak vnímali rodiče krupiérů, že jejich

⁶ Orální historii můžeme charakterizovat jako kvalitativní metodu výzkumu, která je charakteristická svým demokratizujícím pojetím dějin. Za kvalitativní výzkum se považuje takové bádání, které sdělení jednotlivce vnímá jako svěbytnou poznávací hodnotu a nesnaží se jeho obsah zobecnit za pomoci kvantifikujících postupů do širších celků. Více např. RITCHIE, Donald. *Doing Oral History*. Oxford: Oxford University Press, 2003. 318 s.

⁷ Blíže ke vzniku a vývoji orální historie např. Vaněk, Miroslav. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2004. s. 18-52.

dítě vykonává tento typ zaměstnání a jak se pohled společnosti na kasina i na krupiéry v průběhu doby měnil. Výzkum bude dále reflektovat názory samotných krupiérů na kasina, na hosty, kteří tato zařízení navštěvovali, na státní kontrolu kasin a její účinnost, na podvody v těchto zařízeních, na úpadek kasin, aj.

Výzkum je primárně zaměřen na časové období let 1990-1999, v některých případech v něm, pro srovnání, však proběhne exkurz do doby před rokem 1989 a také do období nového tisíciletí. V popředí zájmu stojí vznik a vývoj kasin na našem území v popisované době. A s tím spojená jejich obliba, exkluzivita a prestiž v počátcích devadesátých let a naopak úpadek, pokles návštěvníků i úrovně v koncích popisované doby. Jak už bylo uvedeno výše, důvodem přesahu tohoto úzce vymezeného časového období je nutnost zařadit zkoumané události do širšího kontextu tehdejší situace a srovnat proměnu pohledu a postavení kasin v jednotlivých časových údobích.

Základním předpokladem této práce je fakt, že tématu vzniku a vývoje kasin na našem území nebyla do dnešní doby věnována téměř žádná pozornost, a to jak ze strany české, tak i zahraniční. Na základě důkladného průzkumu, v rámci něhož jsem vyhledávala písemné prameny, které by o této problematice pojednávaly, mohu konstatovat, že tuzemské knihy, které se tímto tématem zabývají, se dají spočítat na prstech jedné ruky, v zahraniční biografii, až na výjimky, o této problematice nepojednává nikdo.

Cílem této práce je tedy na základě podrobné analýzy dostupných písemných pramenů vztahujících se k tomuto tématu, orálně historických pramenů a jejich vzájemné konfrontace přispět k bližšímu objasnění vzniku a vývoje kasin na našem území. Jelikož až do dnešní doby nebyla o této problematice napsaná žádná historická práce, tento projekt si klade, v rámci výzkumu soudobých dějin, za cíl položit základy v oblasti historického vývoje kasin v Československé a následně v České republice, z kterých by mohly vycházet práce budoucí.

1. 2. Technika sběru dat a analýza pramenů

Z hlediska pramenné základy se projekt opírá o několik druhů pramenů. Mezi ně můžeme zařadit životopisná, a posléze i tematicky zaměřená vyprávění krupiérů, kteří po celá devadesátá léta toto zaměstnávání vykonávali, osobní poznámky narátorů, dostupnou literaturu věnující se tématům zahrnujících kasina, krupiéry/ky a českou společnost v devadesátých letech. Pro bližší orientaci v problematice kasin, heren, hazardu, loterijního zákona, apod., byly důležité také internetové zdroje, především stránky Ministerstva financí

jako orgánu, který v devadesátých letech uděloval a do dnešní doby stále uděluje kasinům licence.

Jacques leGoff⁸ tvrdí, že paměť je surovinou historie, z níž historikové čerpají. Badatel tu musí být, mimo jiné, i proto, aby na tyto vzpomínky upozornil, aby je proměnil v myslitelnou surovinu a udělal z nich předmět studia.⁹ S tímto tvrzením plně souhlasím, jelikož i v této práci tvoří mimořádně přínosnou část pramenů osobní svědectví a biografická vyprávění přímých aktérů tehdejší doby, tedy krupiérů, kteří v devadesátých letech začali toto povolání vykonávat a pracovali v kasinu po celou popisovanou dobu, zaznamenaná metodou orální historie.¹⁰

„Dějiny vznikají neustále novou současnou aktivitou a jsou do minulosti vnášeny,“¹¹ avšak, jak už bylo uvedeno výše, o tématu česká kasina a krupiérství nebyla, do doby, kdy byla sepsaná tato diplomová práce, až na výjimky v podobě krátkých poznámek v textech věnujících se jiné problematice, sepsaná žádná ucelená kniha. Většinu informací jsem tedy získala z rozhovorů s osobami, které v popisované době vykonávali povolání krupiér/krupiérka, s nimiž se mi podařilo dohromady pořídit téměř 13 hodin 30 minut zvukového záznamu a 155 stran přepisu, kdy délka jednoho rozhovoru se v průměru pohybovala okolo dvou hodin.¹² Tyto materiály byly dále zpracovány,¹³ analyzovány a následně interpretovány a především díky nim mohla tato diplomová práce vzniknout.¹⁴

Základní prameny této práce byly tedy pořízeny metodou orální historie a to v podobě zvukových záznamů a následných přepisů rozhovorů.

^{8*} 1924, francouzský historik zabývající se dějinami středověku.

⁹ LE GOFF, Jacques. *Paměť a dějiny*. Praha: Argo, 2007, s. 10.

¹⁰ Na základě velmi malého množství písemných pramenů na toto téma, byla pro zpracování projektu zvolena metoda orální historie.

¹¹ VAŠÍČEK, Zdeněk; MAYEROVÁ, Françoise. Minulost a současnost, paměť a dějiny. In: *Soudobé dějiny*. 2004, roč. 11, č. 4, s. 18.

¹² Nejdélší rozhovor byl uskutečněn 11. srpna 2011 s panem Petrem Mikulčíkem a trval 4 hodiny 10 minut a 43 sekund, naopak nejkratší rozhovor byl natočen s panem Danem Zajíčkem 19. října 2011 a trval 1 hodinu, 9 minut a 28 sekund.

¹³ Při zpracovávání orálně historických pramenů jsem nemusela čelit problematice kolektivní paměti. Naopak se mi v několika případech stalo, že když jsem pokládala dvěma krupiérům, kteří pracovali v devadesátých letech v tomtéž kasinu, stejnou otázku, odpověděli mi na ni zcela odlišně. K problematice kolektivní paměti blíže např. ASSMANN, Jan. *Kultura a paměť: písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor, 2001. 317 s. HALBWACHS, Maurice. *Kolektivní paměť*. Praha: Sociologické nakladatelství. 2009. 289 s. či KONOPÁSEK, Zdeněk (ed). *Otevřená minulost: autobiografická sociologie státního socialismu*. Praha: Karolinum, 2009, s. 73-106.

¹⁴ Veškeré zvukové záznamy a přepisy rozhovorů, které byly použity, slouží ve formě CD jako příloha k této práci. Vzhledem k tomu, že výpovědi jednotlivých krupiérů slouží jako jeden ze základních pramenů k sepsání této diplomové práce, nebyly citace z přepisů použité v textu tohoto projektu stylisticky ani gramaticky redigovány, aby tak odráželi doslovný pohled krupiérů na dané otázky. Citace z přepisu rozhovorů je v této práci vedle uvozovek odlišena také kurzivou, zatímco citace jiných pramenů, např. literatury, online textu, apod., jsou označeny pouze uvozovkami.

Orální historii můžeme charakterizovat jako řadu propracovaných, stále se vyvíjejících a dotvářejících způsobů a postupů, jejichž prostřednictvím se badatel v oblasti humanitních a společenských vět dobírá nových informací a poznatků. To se odehrává na základě ústního svědectví osob, jež byly přímými účastníky či svědky dané události, procesu nebo doby, které badatel zkoumá, či osob, jejichž individuální prožitky, postoje a názory mohou obohatit badatelovo poznání o nich samých, případně o zkoumaném problému obecně.

Ústní svědectví osob je pořizováno na základě nahrávaného rozhovoru, který probíhá formou otázka – odpověď. Rozhovor je veden k tomu připraveným tazatelem, který zpovídá předem informovaného narátora, jenž vypráví své vlastní dojmy, zážitky, zkušenosti a názory na určité téma, které je předmětem zkoumání tazatele. Takto získané informace se následně stávají pramenem, z něhož mohou čerpat i jiní badatelé.

Bezprostředním cílem konkrétní práce v orální historii je tedy uskutečnění a získání rozhovoru, který slouží k rozšíření poznání o určité historické události, období. Z rozhovoru získáváme také velmi cenné prožitky a postoje toho, kdo rozhovor poskytuje k této události, nebo nám tato výpověď přináší obraz celého jeho dosavadního života v kontextu jeho osobních i společenských vztahů, významných historických událostí i každodenního života.¹⁵

Orálně-historický pramen, tedy svědectví, jež se odehrává v ústní podobě má stejně jako ostatní historické prameny své klady i zápory a o jeho objektivitě se v minulosti,¹⁶ ale i dnes vedou četné spory.¹⁷

Rozhovory, které sice vychází z minulých prožitků jedince, závisí na motivech dotazovaného a jsou ovlivněny časovým odstupem a prostředím, ve kterých vznikají, jsou sice na jednu stranu velmi subjektivní, na druhou stranu je nutné podotknout, že tyto prvky není nutno vnímat jako negativní. Prostřednictvím orálně-historických pramenů se totiž badatel dostává k zcela novým informacím, poznatkům a faktům, které obohacují, rozšiřují a doplňují dosavadní obraz minulosti. Nelze tedy jednoznačně tvrdit, že orálně-historické prameny jsou spolehlivější nebo objektivnější než jiné typy historických pramenů a ani naopak, že jsou

¹⁵ Více k tématu orální historie např. VANĚK, Miroslav. *O orální historii s jejími zakladateli a protagonisty*. Praha: Centrum orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, 2008. 112 s., VANĚK, Miroslav. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*, 175 s., VANĚK, Miroslav et al. *Orální historie: Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 78 s., či VANĚK, Miroslav; MŮCKE, Pavel; PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. 224 s.

¹⁶ Práce s orálními prameny, jež byly v konkurenci jiných pramenů (např. písemných) vnímány jako příliš subjektivní, a tudíž nespolehlivé, byly svého času odmítány. Více např. VANĚK, Miroslav; MŮCKE, Pavel; PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: Teoretické a praktické aspekty orální historie*, s. 19-23.

¹⁷ Orálně-historický pramen je stejně objektivní či subjektivní jako jakýkoli jiný historický pramen. Žádnému prameni není možné sto procentně důvěřovat a je vždy nutné ho porovnávat a srovnávat s jinými prameny. Více např. RITCHIE, Donald. *Doing Oral History*, s. 26.

subjektivní nebo méně spolehlivé. Podle mého názoru mají všechny typy pramenů zkrátka svoje klady a zápory a právě jejich kombinací, porovnáváním a prolínáním je možné dosáhnout co nejobektivnějšího obrazu minulosti.

Zisk informací pro sepsání této diplomové práce byl uskutečněn, vedle studia písemných pramenů, také formou individuálních rozhovorů mezi tazatelem (tvůrcem této práce) a šesti narátory, kteří souhlasili s nahráváním zvukového záznamu, jenž byl následně přepsán a zpracován, kdy s každým dotazovaným byl uskutečněn pouze jeden rozhovor.

Metodologické příručky se shodují, že osvědčenou normou je vést trojfázový rozhovor, Alexander von Plato¹⁸ nabízí ještě fázi čtvrtou, je však nutné poznamenat, že jednotlivé fáze rozhovoru se nemusí nutně rovnat počtu jednotlivých interview. Rozhovor s každým narátorem by se měl tedy konat minimálně dvakrát, kdy při prvním sezení bude narátorovi poskytnuto co nejvíce prostoru pro spontánní a pokud možno nepřerušované vyprávění vlastního životního příběhu. Druhý rozhovor pak připomíná spíše dialog, který konkretizuje témata zmíněná v rozhovoru prvním.¹⁹

Já osobně se přikláním k tvrzení, že jednotlivé fáze rozhovoru se nemusí nutně rovnat počtu interview. I když jsem se zpočátku s každým narátorem snažila vést alespoň dva rozhovory, brzy jsem došla k závěru, že pro můj projekt to není nezbytně důležité, jelikož životopisné vyprávění, které je specifické pro první rozhovor a konkretizování témat formou dialogu, jež je charakteristické pro rozhovor druhý, jsme s dotazovanými plynule spojili v jednom interview.

Podle mého názoru se rovina pracovní, okruh soukromého života a prostředí kasin v životě mnou dotazovaných narátorů prolínala natolik, že jsem je od sebe nechtěla nijak oddělovat, nechala jsem proto dotazované plynně hovořit a poté, co zpravidla po deseti až třiceti minutách nevěděli, co by o svém životě ještě dodali, začala jsem se jich ptát na předem připravené otázky, na které, ve většině případů ochotně odpovídali.

Jelikož v devadesátých letech se o povolání krupiér zajímali ve většině případů jen mladí lidé a jelikož většina dotazovaných toto zaměstnání vykonává dodnes, nebo jej až před nedávnem opustila, životopisné vyprávění se omezilo jen na události před nástupem do krupiérského kurzu,²⁰ na informace o vztazích jak v prokreační, tak v orientační rodině a,

¹⁸*1942, historik, zakladatel Ústavu historie a biografie.

¹⁹VANĚK, Miroslav; MÜCKE, Pavel; PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: Teoretické a praktické aspekty orální historie*, s. 101.

²⁰ Jelikož všichni dotazovaní krupiéři do kurzu nastoupili, když jim bylo v průměru kolem dvaceti let, životopisné vyprávění se omezilo jen na informace, z jakých rodin narátoři pocházejí, jaké zaměstnání vykonávali jejich rodiče, jaké školy vystudovali, jestli vykonávali před tím, než nastoupili do krupiérského kurzu nějaké jiné povolání a jak se o krupiérském kurzu dozvěděli.

pokud narátor začal vykonávat jiné povolání, tak na jeho další pracovní úspěchy; pokud zůstal stále u práce krupiér, na jeho kariérní růst.

Tento výzkum se primárně zaměřuje na časové období let 1990-1999, s častým přesahem do období předcházejícího i následujícího. V popředí zájmu stojí vznik kasin na našem území, jejich rozvoj a vývoj a s tím spojený popis hostů, kteří kasina navštěvovali, charakteristika potencionálních uchazečů o toto povolání, následný popis samotných krupiérů.

V rámci tohoto projektu se primárně orientuji na vzorky šesti narátorů (tj. osob, které v devadesátých letech vykonávali povolání krupiér/ krupiérka), kteří byli vybráni s ohledem na splnění následujících kritérií: výkon povolání krupiér minimálně po dobu deseti let, nástup do této práce v úplném začátku devadesátých let, výkon tohoto povolání po celá devadesátá léta.²¹

Mou obrovskou výhodou, při získávání narátorů, byla skutečnost, že jsem určitou část svého života, pracovala v kasinu, řada mých přátel tedy pocházela z tohoto prostředí a právě oni mi pomohli při získávání prvních osob vhodných pro tento projekt. Následně poté jsem využívala především metodu „snowball sampling“,²² kdy jsem se od prvních oslovených narátorů dozvíдалa jména dalších osob, které by mohli svým svědectvím obohatit tento projekt.²³

V rámci této diplomové práce jsem se primárně orientovala na rozhovory celkem sedmi krupiérů, kdy šest rozhovorů bylo pořízeno metodou orální historie a to v podobě zvukových záznamů a následných přepisů rozhovorů, sedmý rozhovor vznikl pro jeden internetový server a já z něj rovněž čerpala informace. Počet interview nebyl nijak omezován množstvím získaných osob, které by byly ochotny rozhovor podstoupit,²⁴ avšak přibližně při čtvrtém interview jsem si uvědomila, že se odpovědi na moje dotazy začínají opakovat a poslední, tedy šestý rozhovor, byl spíše shrnutím sezení minulých.

Problém tedy nebyl ani tak se získáváním potencionálních narátorů, jako spíš v přesvědčení jich, že jsou jejich výpovědi, pro tento projekt důležité. Krupiéri, kteří toto povolání stále vykonávají, se obávaly, aby jim informace, které mi prozradí, nějak neublížily v jejich budoucí kariéře a zpočátku byli velmi opatrní ve volbě faktů, které mi sdělí. Někteří krupiéri byli naopak překvapeni, že informace, které mi mohou poskytnout, vůbec někoho zajímají a stále mě přesvědčovali o bezcennosti jejich výpovědi.

²¹ Podmínkou nebylo, aby krupiér vykonával toto povolání nepřetržitě po celá devadesátá léta, bylo tolerováno, pokud krupiér vykonával ve zkoumané době i jiné zaměstnání.

²² Metoda sněhové koule, nabalování.

²³ Vice VANĚK, Miroslav; MÜCKE, Pavel; PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti*, s. 90.

²⁴ Naopak, díky řadě známých, kteří dodnes v kasinech pracují, jsem neměla nouzi o přísun kontaktů na osoby, které toto povolání v devadesátých letech vykonávaly.

Jak už bylo uvedeno výše, s každým narátorem jsem nahrála jeden rozhovor, kdy délka jednoho interview se v průměru pohybovala okolo dvou hodin. Rozhovor měl celkem tři části. Cílem první části rozhovoru, která měla formu životopisného vyprávění, bylo seznámit se s průběhem dosavadního života narátora. Druhá fáze měla podobu interview, jehož cílem bylo zodpovězení specifických otázek týkajících se zkoumaného tématu a případná konkretizace odpovědí z předchozí části, kdy tematické otázky se již vztahovaly k samotnému předmětu výzkumného projektu. Tato fáze rozhovoru měla formu strukturovaného vyprávění a odpovědi narátora byly porovnávány s výpověďmi jiných dotazovaných, ale i s fakty získaných v rámci rešeršní přípravy výzkumu. Poslední část rozhovoru obsahovala narátorovo závěrečné shrnutí problematiky, jeho pohled na kasina v devadesátých letech, co si o celém tématu myslí, jak na něj pohlíží a co by chtěl k dané problematice ještě dodat.

Získané zvukové záznamy byly přepsány, opatřeny záznamem o rozhovoru a jejich obsah byl rozčleněn do tematických kategorií, v jejichž rámci byl podroben kritice s využitím obsahové analýzy, tj. konfrontován s hypotézami utvořenými na základě studia literatury a on-line pramenů.

Rozhovorům předcházelo detailní seznámení se s prostředím výzkumu (tj. kasina, krupíerství) a zkoumaným obdobím (tj. devadesátá léta v ČR) prostřednictvím dostupné literatury a on-line pramenů. V této části projektu bych chtěla poukázat na fakt, že počet knih, které popisují vznik a vývoj tuzemských kasin v devadesátých letech, by se dal spočítat na prstech jedné ruky.

Použitou literaturu je možné rozdělit do dvou skupin, na díla, která se otázkou tuzemských kasin zabývají, i když ve většině případů pouze okrajově a na ty, které popisují prostředí zahraničních kasin, vznik, vývoj a popis hazardních her.

Do první skupiny patří především kniha Davida Spaniera *Hazardní hry: Kapesní průvodce*,²⁵ která podává ucelený přehled o vývoji a pravidlech nejznámějších hazardních her, a také o množství kasin ve vybraných zemích. Tato kniha byla pro mou práci důležitá především proto, že byla vydaná v roce 1991 a podává tedy přehled počtu kasin na našem území k tomuto roku. Druhým, neméně důležitým zdrojem informací pro tuto práci byla kniha Jana Coufala *Průvodce krupiérem*,²⁶ kterou sepsal spolujitel jedné pražské krupiérské školy. Autor nám přibližuje povolání krupier, úroveň a kvalitu vybraných krupiérských škol, pravidla

²⁵SPANIER, David. *Hazardní hry: Kapesní průvodce*. Ostrava: KROK, 1991, 149 s.

²⁶COUFAL, Jan. *Průvodce krupiérem*. ALDUS, 2001. 84 s.

kasinových her, krupiéřský slovník a v závěru knihy nám podává přehled kasin na našem území k roku, kdy byla kniha vydána, tedy k roku 2001.

Druhou skupinu reprezentuje především kniha Belindy Levezové *Kasino: Příručka návštěvníka*,²⁷ která přehledně popisuje historii a kořeny hazardních her, vývoj světových kasin, pravidla nejznámějších hazardních her, apod. Pro bližší představení vybraných světových kasin, snadnější pochopení jednotlivých kasinových her a vysvětlení herních strategií se nabízí kniha Jaroslava Tučka a Michaely Dolinové *Kasina, aneb, co nevíte o nejrychlejším hazardu*.²⁸

S nadějí jsem doufala, že alespoň z časopisů nebo novin se dozvím více informací o českých kasinech v devadesátých letech, avšak přes veškeré snahy, jsem neobjevila ani jeden časopis, který by se zabíral touto problematikou. V popisované době sice vycházel magazín *Black Jack*,²⁹ ten se však zaměřoval na výherní automaty, herny a zákony s tímto tématem spojené, o tématech týkajících se kasin jsem se ani v jednom čísle nic blíže nedozvěděla.

Co se týče novin, ani tu jsem nebyla úspěšná. Nebudeme-li počítat články, které se negativně či pozitivně vyjadřují k regulaci hazardu a legislativním úpravám Loterijního zákona, ani ty o vzniku a vývoji tuzemských kasin v devadesátých letech vesměs nic nevypovídají.

Obrovský přínos informací byly pro tento projekt stránky Ministerstva financí. Tento úřad, který uděluje a v minulosti uděloval kasinům licenci, se problematikou hazardu a kasin na našem území v hojné míře zabývá a veškeré statistiky, konference, změny zákonů a vyhlášky, týkajících se probíraného tématu, na svých stránkách pro veřejnost vyvěšuje.³⁰

Jak už bylo uvedeno výše, knihy, jejichž obsah by se zaměřoval na vznik, vývoj a charakteristiku tuzemských kasin je minimum. Ze stránek Ministerstva financí jsem získala sice cenné informace, ale jednalo se spíše o fakta legislativního charakteru. Nejvíce informací jsem tedy čerpala z pořázených rozhovorů, na které se v diplomové práci většinou odkazuji.

²⁷LEVEZOVÁ, Belinda. *Kasino: Příručka návštěvníka*. Praha: Fortuna Print, 2004. 160 s.

²⁸TUČEK, Jaroslav; DOLINOVÁ, Michaela. *Kasina, aneb, co nevíte o nejrychlejším hazardu*. Praha: Ikar, 2001. 296 s.

²⁹Časopis *Black Jack* spolu s dalšími periodiky byl vydáván v letech 1994 - 2001. V souvislosti se změnou orientace Agentury BJ na reklamní služby bylo vydávání periodických tiskovin ukončeno.

³⁰Ministerstvo financí České republiky. Aktuality. Dostupné na WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/index.html>> [cit. 1. 2. 2012].

2. Kasina a hazard před rokem 1989

Hazardní hry doprovázejí člověka od nepaměti a setkáváme se s nimi ve všech kulturách. Ačkoliv se v dějinách vyskytl nespočet pokusů hazardní hry zakázat, odjakživa se těší neutuchající oblibě.

Původně sázeli jednotlivci jeden proti druhému, později však začala vznikat kasina, v nichž host hrál proti bance disponující značnými finančními rezervami. Celosvětová legalizace hazardních her v polovině 20. století vedla k mohutnému rozvoji tohoto odvětví s obrovskými zisky.

Před vznikem kasin³¹ provozovali lidé hazardní hry na ulici, doma nebo v soukromých klubech, avšak možnost výhry byla omezena finančními prostředky hráčů. Průlom tohoto odvětví přichází v 17. století, ve kterém dostávají hazardní hry formálnější podobu a začaly se hrát i na specializovaných akcích, které umožňovaly hráčům sázet proti „domu“, který pak fungoval jako banka, vyplácel výhry a ponechával si propadlé vklady. Možná výhra se tak přestala omezovat pouze na vklady zúčastněných hráčů.

V roce 1748 se v německém Baden-Badenu otevírá jedno z nejstarších evropských kasin. Vybavením interiéru tohoto kasina, které je i dnes jedním z nejznámějších v Evropě, byli pověřeni francouzští umělečtí řemeslníci. V brzké době pak bylo otevřeno i kasino v belgických lázních Spa, kasino v Monte Carlu,³² apod., až se kasina postupně začala objevovat téměř ve všech evropských zemích.

Názor na hazard a tedy i na kasina, se však v různých zemích lišil podle právě převládajícího morálního, sociálního a náboženského klimatu. Bez ohledu na řadu motivovaných pokusů zábavu tohoto druhu omezit, či zcela zrušit, se hazardní hry úspěšně prosadily a každý zákaz tohoto typu her vedl spíše k rozkvětu ilegálních kasin než k jejich omezení.³³

Historie kasin v českých zemích spadá do první poloviny 19. století. V této době se začínají objevovat první herny v Karlových Varech a v Teplicích, od konce 19. století se hrálo také v Praze. Oficiální kasinové herny byly vesměs v celé Evropě soustředěny jen do několika

³¹ Slovo kasino pochází z italského „casa“ – dům.

³² K založení lázní s komplexem kasina došlo v roce 1860 na dosud neobydleném místě, zvaném Les Spelugues (Jeskyně). Kníže Karel III. se tehdy obrátil na zkušeného francouzského investora podnikajícího v oblasti hazardních her Françoise Blanca, s nímž 31. 3. 1860 podepsal smlouvu o spolupráci. Stavební práce na luxusním hotelu de Paris byly dokončeny v roce 1864, na kasinu pak o něco později, v roce 1866.

³³ Více k historii hazardních her a kasin např. LEVEZOVÁ, Belinda. *Kasino: Příručka návštěvníka*. Praha: Fortuna Print, 2004. 160 s.

desítek historických lázeňských měst a přímořských středisek a zákon se po celé 19. a částečně i 20. století snažil hazard zakázat nebo jej alespoň značně omezit.

O tom, kde a jak se na našem území hrálo o peníze, neexistuje v historických pramenech příliš mnoho zmínek. Větší hazard byl přece jen něčím nezvyklým a jen úzká vrstva populace se s ním někdy v životě setkala. Tehdejší, ale i později prvorepubliková společenská, a tedy i hazardní zábava se odehrávala především v kavárnách, kasinem byla oficiálně označována klubová zařízení, která ovšem nesloužila prvotně hazardu.

Kasino získalo svůj dnešní ryze hazardní význam až postupně, během první poloviny 20. století, zvláště pak v souvislosti s rozšířením věhlasu legendární monacké herny. Do té doby se ve střední Evropě tento termín používal častěji v souvislosti s označením místa, které sloužilo pro pobavení důstojnického sboru (důstojnická kasina).

Tento typ hazardu byl však na našem území v době německé okupace zakázán, a přesto, že se především společenské organizace snažily v období tzv. Pražského jara roku 1968 a následně i v roce 1969 provozování hazardu zlegalizovat, jejich snahy byly neúspěšné.³⁴

Ke změně dochází až v samotném konci osmdesátých let minulého století, kdy na popud ÚV KSČ bylo 27. dubna 1988 vydáno vládní usnesení č. 131 o rozvoji lázeňství a cestovního ruchu, které bylo tehdejší komunistickou garniturou aplikováno na oblast Karlovarska, konkrétně na tehdejší hotel Moskva v Karlových Varech.³⁵ Dlouhodobě byl provoz prvního kasina na našem území povolen od 1. listopadu 1988, a to verdiktem Ministerstva financí, cen a mezd ČSR č. 153/22284/1988 ze dne 31. října 1988.

Z výše uvedených faktů tedy vyplývá, že první kasino na našem území vzniklo až v roce 1988 a to v tehdejším hotelu Moskva v Karlových Varech. Jednalo se o hotelové kasino, jehož provozovatelem se stal Balnex, a.s., společenský podnik generálního ředitelství Balnea (51%) a rakouské firmy Warimpex (49%). Balnex od samého počátku spolupracoval s firmou CasinosAustria International,³⁶ od níž si pronajal velmi drahé kasinové vybavení. Rakouská strana také zajistila celý hrací kapitál 1,2 milionu šilinků.

Toto první a poslední předlistopadové kasino se mělo dle komunistické ideologie podílet na přílivu západních turistů. Akce tedy, podle stranických závěrů, směřovala k

³⁴ Více např. KASAL, Ivo. *Kasina: Svět napětí a zábavy*. Praha: Olympia, 2002, s. 113-117.

³⁵ Historie hotelu sahá až do roku 1701, kdy byl postaven Salle de l'Assemblée tzv. Saský sál na objednávku starosty Deimla. Po 2. světové válce byl hotel znárodněn a v roce 1951 byl přejmenován na Grandhotel Moskva. Po událostech v roce 1989 mu bylo zpětně navráceno jméno Grandhotel Pupp.

³⁶ Jednalo se o jediného provozovatele kasin v Rakousku.

zatraktivnění československého lázeňství a k získávání dalších cenných a tolik chybějících finančních prostředků.³⁷

Češi však měli do tohoto kasina vstup zakázán, bylo určeno pouze pro cizince, což je zřejmé i na základě lokality, kam bylo kasino umístěno. *„To bylo postavený tam, protože to bylo blízko té hranice, a že se tam předpokládala ta účast té zahraniční klientely [...] a tam to zřejmě bylo prostě kvůli tý třeba lázeňský klientele, která vlastně mohla přejíždět ty hranice a bylo to až koncem těch 80. let, kdy vlastně přece jenom ty podmínky už se malinko jakoby měnily, jo, v něčem. Ale bylo to jenom takovýhle vlastně jakoby výjimečný.“*³⁸ Z knihy hostů se tak dovídáme, že kasino v hotelu Moskva v Karlových Varech navštívil například i etiopský císař HaileSelassie I., španělský král Juan Carlos, norský král Harald V., japonská princezna Sajako, sovětský kosmonaut Jurij Gagarin, a další.³⁹

Hry se v tomto kasinu mohli účastnit pouze devizoví cizinci, naši občané je sice mohli doprovázet, avšak byla jim upřena vlastní účast na hře. Češi tedy mohli toto středisko navštívit pouze v doprovodu cizince, který se za občana žijícím na našem území zaručoval. V jednom z rozhovorů dotazovaný krupiér uvádí, že člověk, který chtěl kasino navštívit, musel předložit pas, čímž se předcházelo tomu, aby se do tohoto zařízení dostal náš občan. *„Samozřejmě, kdo do kasina chodil a kdo si tam užíval slasti života, to byli samozřejmě tehdejší pohlaváři – Štrougal, Jakeš, takže tyhle ti prostě se slečnama si tam užívali zábavy. Tenkrát tam nikdo nechodil z těch Čechů, takže to nikdo nemohl vědět.“*⁴⁰

Hosté museli dodržovat určitý dresscode, a pokud chtěli toto zařízení navštívit, museli přijít ve společenském oděvu s kravatou. Kasino se snažilo svůj interiér přiblížit západnímu stylu, tzv. bondovských kasin, nemluvílo se v něm česky⁴¹ a herní měnou byly rakouské šilinky. V tomto kasinu si host mohl zahrát na třech stolech Americké rulety, třech stolech Black Jacku a bylo tu i 29 výherních automatů, návštěvník nemusel platit žádné vstupné. Co se týče personálu tohoto zařízení, firma Balnex si vyškolila 15 krupiérů, jednalo se o směs Čechů a cizinců.⁴²

S výjimkou tohoto kasina však před rokem 1989 oficiálně žádný hazard neexistoval, jelikož se podle státní ideologie neslučoval se socialistickým způsobem života. Neoficiální

³⁷ Více např. KASAL, Ivo. *Kasina: Svět napětí a zábavy*, s. 113-117.

³⁸ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*. Hradec Králové. 11. 8. 2011, s. 38. Rozhovor vedla Lucie Skoumalová.

³⁹ Rozsáhlejší výčet návštěvníků tohoto kasina např. KASAL, Ivo. *Kasina: Svět napětí a zábavy*, s. 117.

⁴⁰ HEZSTERA, Jan. *Interview krupiérství*. Praha. 10. 8. 2011, s. 2. Rozhovor vedla Lucie Skoumalová.

⁴¹ Mluvílo se tu německy či anglicky.

⁴² NOVÁČEK, Ivoš. *Interview krupiérství*. Praha. 10. 3. 2012. s. 5-6, 9. Rozhovor vedla Lucie Skoumalová.

sféra však vypadala zcela jinak. Velmi rozšířené bylo sázení na koně v rámci dostihů a především různé nelegální hry po bytech, hospodách, sklepích, šatnách, atd.

Základní podstata tohoto typu her byla v tom, že lidé, kteří se takto živil, obehřávali bohaté zájemce o hazard – zelináře, taxikáře, řezníky, atd., tedy movité lidi, kteří měli dostatek peněz, a kteří často nevěděli, za co je utratit. „*Stokoruna nešla utratit v té době a ty lidi měli peněz a nevěděli, co s něma, oni si nemohli nic koupit, že jo, [...] kdybych si koupil nějaký zlatý řetízek nebo nějaký drahý auto z tuzexu, tak by po něm všichni šli. [...] Takže ti lidi sice měli nějaký chatky, z venku to vypadalo jakoby chatka a vevnitř to měli pomalu v kůže a zlata, když to řeknu takhle a zbytek těch peněz věnovali třeba do toho gemblu.*“⁴³

Všeobecně lze tedy konstatovat, že až do událostí roku 1989 hazard na našem území oficiálně neexistoval, s výjimkou Sportky, tištěných losů, kurzovního sázení a sázení na koňské dostihy.⁴⁴

Jak už bylo uvedeno výše, hazard se před rokem 1989, mimo jiné, hrával také po různých bytech. Velmi často se však měnilo místo hry, čímž se lidé snažili předcházet tomu, aby je nevystopovala policie, která byla oprávněna jim zabavit veškerý hrací materiál a peníze; dopadený hráč by musel čelit i dalším postihům.

Nelegální hazard měl jasně stanovená pravidla, lidé, kteří se těchto her účastnili, byli pojmenováni podle svých funkcí a pozicí. V každém bytě působil tzv. kobera, který se za peníze staral o lidi, jenž se hry účastnily, obsluhoval je, prodával jim pití, dělal jim menší pohoštění, apod.⁴⁵

Lidé, kteří do těchto bytů měli přístup, byli předem prověřeni nebo se sem dostali na pozvání od některého z již stálých hráčů. Velmi častá praktika byla ta, že se mezi takto sehrané lidi pozvala tzv. kafka, jednalo se o člověka, který byl do této společnosti pozván jen proto, aby ho mohli stálí hráči, kteří se na něj předem domluvili, připravit o všechny jeho peníze.

Základní rozdíl mezi tímto typem hazardu a kasiny v 90. letech byl ten, že peníze, o které se hrálo v kasinu, si podle výhry dělilo buď kasino, nebo hráč, avšak typické pro podomní hazard před rokem 1989 bylo to, že peníze, o které se hrálo, byly stále mezi lidmi, kteří se hry účastnili, a neodevzdávaly se žádné jiné instituci.

⁴³ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupíerství*, s. 23.

⁴⁴ Více k tomuto tématu VERECKÝ, Ladislav. *Kdo víc vsadí, ten víc bere aneb Pravdivé příběhy a jiné výmysly o Michalu Horáčkovi*. Praha: NLN, 2005. 291 s.

⁴⁵ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupíerství*, s. 23.

Nejznámější hry, které se před rokem 1989 hrály, byly především skořápky, kostky a různé karetní hry⁴⁶ jako gotes-plátýnko,⁴⁷ oko, atd.

V osmdesátých letech dochází v celém Východním bloku k postupnému uvolňování politické situace a to se začíná projevovat, mimo jiné, i v oblasti hazardu. Na našem území začínají postupně vznikat místa, do nichž byli soustředěni předchůdci dnešních automatů, na kterých se dalo hrát s drobnými mincemi. „*Ještě tam byl nějaký ten bagr, co loví ty plyšáky a k tomu byla prostě taková ta mašina, jak tam padají ty drobný peníze a ono je to shrnuje, že jo a někomu to pak vyhodí nějaký větší množství těch drobáků a nějaký takovýhle prehistorický ty ovocný mašiny, který ty tam byly jedna nebo dvě, možná. To byla jako normální takováhle herna, která byla vlastně pro kohokoli, komu bylo přes 18let.*“⁴⁸

⁴⁶ Více k různým typům karetních her např. KHESTL, Milan (ill). *Ďábelské pokušení: Světové karetní hry*. Karviná: INTKOS, 1991. 191 s.

⁴⁷ Jde o starou českou hru známou též jako "plátýnko", nebo "Boží požehnání". Hrací deska je tvořena "nalepenými" mariášovými kartami, na které hráči umísťují své sázky. Bankéř poté vykládá dvojice výherních karet a vyplácí v příslušném poměru výhry.

⁴⁸ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 36-37.

3. Kasina v 90. letech

3. 1. Podmínky pro vznik kasina, majitelé kasin

Kasino je často popisováno jako luxusní svět, kde neplyne čas, svět s vlastním jazykem, měnou a etiketou, s množstvím svodů vybízejících pokoušet Štěstěnu.

Podmínky pro založení a provozování kasin v České republice určuje Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách (dále jen Loterijní zákon) ze dne 17. května 1990. Tento zákon byl od svého vzniku několikrát novelizován a to ve znění pozdějších předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 70/1994 Sb., zákonem č. 149/1998 Sb., zákonem č. 63/1999 Sb., zákonem č. 353/2001 Sb., zákonem č. 320/2002 Sb., zákonem č. 284/2004 Sb., zákonem č. 377/2005, zákonem č. 254/ 2008 Sb., zákonem č. 300/2011 Sb., zákonem č. 420/2011 Sb., zákonem č. 458/2011 Sb. a zákonem č. 457/2011 Sb.

Pro tuto práci je důležité zmínit také úpravu herního práva vyhláškou č. 285/1998 Sb., o podmínkách monitorování a uchování záznamů v kasinech, která ukládala kasinům povinnost pořizovat záznamový materiál.⁴⁹

Zásadní a nejrozsáhlejší novelou, z níž vychází současně účinná právní úprava provozování loterií a jiných podobných her, je zákon č. 149/1998 Sb., který nabyl účinnosti 1. září 1998. Předmětná novela sice neznamenala zásadní průlom do loterního zákona z roku 1990, ale kladla si za cíl především zpřísnit režim povolování a provozování kasin,⁵⁰ zprůhlednit celou tuto oblast podnikání a zkvalitnit výkon státního dozoru a kontroly.

Další, byť i co do rozsahu méně významnou novelou, z níž vychází současně účinná právní úprava loterií a jiných podobných her, je zákon č. 63/1999 Sb., jenž mimo jiné obnovil možnost zahraniční majetkové účasti v případě provozovatelů sázkových her v kasinu, která byla na přechodnou dobu novelou č. 149/1998 Sb., zakázána.⁵¹

O dalších novelách loterijního zákona č. 202/1990 Sb. se v této práci nebudu zmiňovat, jelikož nespádají do popisovaného období.

Provozovatelem kasina mohla být v devadesátých letech jen právnická osoba se sídlem na území České republiky, které oprávněný orgán vydal povolení k provozování

⁴⁹ Více např. Ministerstvo financí České republiky. Loterie a sázkové hry. Dostupné na WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/loterie.html>> [cit. 1. 2. 2012].

⁵⁰ Od druhé poloviny 90. let začínají kasina na našem území růst jako houby po dešti a stát se snaží touto novelou tento nežádoucí trend omezit.

⁵¹ Ministerstvo financí České republiky. Herní problematika. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/hernizakon_problematika.html> [cit. 1. 2. 2012].

loterie nebo jiné podobné hry. Kasino tedy mohla založit pouze akciová společnost se sídlem v České republice, která získala licenci od Ministerstva financí a jejíž základní kapitál byl nejméně 30 milionů korun.⁵²

Vedle toho musel subjekt, který zakládal kasino na území České republiky, v bance složit na speciální účet takzvanou jistinu ve výši 20 milionů korun, která sloužila k zajištění pohledávek obcí, státu a výplat výher sázejícím.⁵³ Na tyto peníze, které byly uloženy v bance jako záruka, kasino nemohlo sáhnout. Pokud dané kasino zkrachovalo, tato kauce sloužila k tomu, aby mohlo vyplatit lidi, kteří tam vyhráli, pracovali, apod.⁵⁴

Povolení k provozování sázek podle § 2 písm. i) vydává na žádost pouze ministerstvo, nejdéle na dobu deseti let. Podmínkou pro vydání povolení byla, mimo jiné, i schopnost žadatele ministerstvu prokázat, že výše jeho základního jmění v souladu s § 4 odst. 8 činí alespoň 30 milionů Kč, a že složil jistotu podle § 4b odst. 1 písm. f). Základní jmění právnické osoby nesmělo být sníženo pod minimální výši po celou dobu platnosti povolení.⁵⁵

Loterní zákon rovněž upravoval otázku tzv. odvodové povinnosti provozovatelů. Kromě úhrady správních poplatků za vydání povolení provozování loterie nebo jiné podobné hry vybíraných podle zvláštního předpisu, zavedla právní úprava z roku 1990 poprvé tzv. odvod výtěžku na veřejně prospěšné účely, při jehož výpočtu se přihlíželo také k vlastním nákladům provozovatele. Kasino bylo tedy povinno část svého výtěžku odvést na veřejně prospěšné účely.

Dodržování podmínek, které určuje loterijní zákon, kontroloval a do dnešní doby stále kontroluje finanční úřad. Pokud je provozovatel porušil, mohl dostat pokutu, až do výše 500 tisíc korun, v horším případě mohl dokonce ztratit licenci, kterou odebíralo Ministerstvo financí. Licence byla kasinu odejmuta, pokud zařízení tohoto typu provozovalo nepovolené hry, apod.⁵⁶

V povolení ministerstvo stanovilo podrobné podmínky provozu her v kasinu a zároveň, po posouzení souladu s loterijním zákonem a jinými právními předpisy, schvalovalo

⁵² § 1 odst. 6, Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 70/1994Sb.

⁵³ § 4b odst. 1 písm. f), Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 70/1994Sb.

⁵⁴ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupíerství*. Hradec Králové. 19. 10. 2011, s. 8. Rozhovor vedla Lucie Skoumalová.

⁵⁵ Blíže Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 70/1994Sb.

⁵⁶ Ministerstvo financí České republiky. Herní problematika. Dostupné na WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/hernizakon_problematika.html> [cit. 1. 2. 2012], více také

Radiožurnál. Český rozhlas 1. Kasina a herny. Dostupné na WWW:

<http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/publ_izurnal/_zprava/kasina-a-herny--178785> [cit. 18. 11. 2011].

žadatelem předložený herní plán, návštěvní řád a druhy sázkových her provozovaných v kasinu.⁵⁷

„Tady prostě už v těch 90. letech to pustili, pustili takovou džungli [...] Na každém rohu kasino, na každém rohu herna [...] těch licencí je tolik. [...] Kasina v 90. letech byly akciové společnosti, jo? Takže vlastně založit si je mohl v podstatě kdokoli.“⁵⁸ Ve většině případů byly tedy v devadesátých letech kasina na našem území soukromá, vlastníkem tak nebyl stát, obec či město, ale soukromá osoba, velmi často movitý podnikatel.⁵⁹

Provozovatelem kasina se tedy mohla stát pouze právnická osoba se sídlem v České republice, v případě provozovatelů sázkových her v kasinu mohla být formou výjimky povolena zahraniční majetková účast.⁶⁰ Na získání licence od ministerstva financí, bylo však zapotřebí poměrně velké množství peněz, které většině lidí žijících na našem území chybělo. Praxe pak byla zpravidla taková, že kasino založil český majitel, který za tuto instituci dle zákona odpovídal. Ten měl však zahraničního společníka, jenž dodal peníze, kapitál, know-how a vlastnil určitý podíl v dané společnosti. *„Tady ty kasina všechny vlastnili cizinci, ale oficiálně teda muselo být 51% vlastnictví z český strany.“⁶¹*

Majitelé z české strany byli zpravidla movití podnikatelé, lidé, kteří nabyli majetek po restitucích, privatizaci či majitelé hotelů, kde se kasino nacházelo. Právě hoteliéři měli mnoho kontaktů na movité podnikatele ze zahraničí, kteří byli ochotni a schopni do vybudování kasina investovat a tak mohlo vzniknout např. kasino v hotelu Ambassador či v hotelu Hilton v Praze, kasino v hotelu Černigov v Hradci Králové, ve Zlíně kasino v hotelu Ondráš a Moskva, v Českých Budějovicích kasino v hotelu Golem, apod.

V průběhu devadesátých let výdělky kasin postupně klesaly a tím se i snižoval zájem zahraničních investorů o zařízení tohoto typu. Ve většině případů tak zahraniční strana z těchto projektů postupně odstupovala a po dohodě o finančním vyrovnání z této sféry podnikání zcela vycouvala. Nedochovalo tedy k násilnému zbavování se zahraničních spolumajitelů kasin, šlo spíše o to, že pro tyto investory přestala být česká kasina lukrativní záležitostí a začali se soustředit na jiná odvětví podnikání.⁶²

⁵⁷ § 32 odst. 1, 2, 3, Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisu, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 70/1994Sb.

⁵⁸ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupíerství*, s. 10.

⁵⁹ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupíerství*, s. 9.

⁶⁰ Tato výjimka se nevztahovala na provozování loterií, tombol, kurzových a dostihových sázek, apod. Více např. Ministerstvo financí České republiky. *Herní problematika*. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/hernizakon_problematika.html> [cit. 1. 2. 2012].

⁶¹ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupíerství*, s. 3.

⁶² MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupíerství*, s. 17.

Je však nutné zmínit, že existovaly i výjimky, kdy zájem zahraničního investora o česká kasina nebyl postupem času ze strany českých spoludávatelů vítán a právě jejich zásluhou byl tento investor nucen kasino opustit. Česká strana se nežádoucího zahraničního spoluvlastníka na základě různých manipulací a právních kliček soudní cestou snažila zbavit, což se jí často podařilo.⁶³

V první polovině devadesátých let bylo kasino lukrativní byznys, v rámci něhož si mohl majitel tohoto typu zařízení přijít na pěkné peníze. Společnosti, které kasina na našem území vlastnily, si tento fakt uvědomovaly a tak v průběhu devadesátých let postupně začaly vytvářet síť kasin po celém Česku. Jako příklad můžeme zmínit například společnost Casino Happy Day, Ingo Casino, Casino Brno, Casino 777, Casino CZECHOSLOVAKIA⁶⁴, apod.

3. 2. Počet kasin na začátku 90. let

Jak už bylo uvedeno v předchozí kapitole, do roku 1989 existovalo na našem území pouze jediné kasino v dnešním hotelu Pupp v Karlových Varech. K velkému zvratu dochází po sametové revoluci, kdy se od roku 1990 začínají na území tehdejšího Československa objevovat první kasina.

Historicky první oficiální kasino bylo v Praze otevřeno na začátku roku 1990 v tehdeším hotelu Forum. Šlo o poměrně malou provozovnu klubového typu, která byla umístěna ve třetím patře hotelu a hlavní zásluhu na jejím otevření měla společnost CasinosAustria. Druhým pražským a poněkud větším kasinem se stalo ještě téhož roku kasino v hotelu Ambassador, které bylo uvedeno do provozu stejnou společností. V popisované době nejznámějším kasinem bylo bezesporu Casino Admirál Bohemia. Rakouská společnost Novomatic ho otevřela v dubnu 1991 v objektu bývalého Paláce kultury jako největší kasino v Čechách (a tehdy i ve východní Evropě).

V knize *Hazardní hry: Kapesní průvodce* od Davida Spaniera⁶⁵, která vychází v originále v roce 1990, se o kasinech na našem území dočteme toto: „V ČSFR se po roce 1989 začala objevovat kasina jako houby po dešti a v současné době je jich v provozu již několik desítek, provozovaných různými společnostmi. Jejich úroveň je rozdílná. Všechna začínají a snaží se přilákat co nejvíce zákazníků, vstupné se většinou neplatí.“⁶⁶

⁶³ Blíže NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupíerství*, s. 3.

⁶⁴ Dřívější CasinosAustria.

⁶⁵ 1936-2000, anglický spisovatel a novinář.

⁶⁶ SPANIER, David. *Hazardní hry: Kapesní průvodce*, s. 145.

Na začátku devadesátých let se na našem území kasina nacházela jen ve větších městech nebo ve městech s hojným turistickým ruchem. Zpočátku se většinou jednalo o hotelová kasina, jelikož majitelé, po vzoru kasina v hotelu Pupp, přišli na to, že pokud zřídí kasino, mají, na rozdíl od své konkurence jistou výhodu a poskytují potencionálním hostům něco více, než ostatní.

Po kasinu v hotelu Pupp, se tak první česká kasina otevírala v Praze – v hotelu Forum, v hotelu Ambassador a v Paláci kultury kasino AdmiralNovomatic, v Brně, Teplicích, apod. Zjednodušeně řečeno, v úplném začátku mělo téměř každé krajské město alespoň jedno kasino, postupem času se k nim přidávala kasina na hraničních přechodech – Rozvadov, Znojmo, apod.

Výše zmíněná knize *Hazardní hry: Kapesní průvodce* nám podává ucelený soupis kasin, která se v této době na území tehdejšího Československa nacházela. Budeme-li se soustředit pouze na kasina na území Česka, napočítáme jich celkem 26 a ty se nacházejí ve větším či menším počtu v Brně, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Jablonci n. Nisou, Karových Varech, Liberci, Luhačovicích, Olomouci, Ostravě, Pardubicích, Plzni, Praze, Špindlerově mlýně, Teplicích, Ústí n. Labem a ve Zlíně.⁶⁷

Následně poté se začíná rozvíjet síť kasin v těsné blízkosti hranic se sousedními státy a vzniká kasino ve Folmavě, Rozvadově, Kubové Huti, Mikulově, atd. Tato zařízení vznikala především kvůli hostům z Rakouska a Německa,⁶⁸ na jejichž území byl omezený počet kasin a hra tu byla velmi přísně kontrolována a regulována.⁶⁹

Kolem roku 1995 až 1996 nastává neuvěřitelný boom a vznikají nová a nová kasina. Postupem času se totiž začalo ukazovat, že pokud člověk vlastní takovéto zařízení, může vydělat obrovské množství peněz. Z původních dvacet až třiceti kasin bylo najednou na našem území přes šedesát a jejich počet rok od roku stále rostl.⁷⁰ „*No a co se týká množství těch kasin, tak jako v podstatě v té době bylo v Praze víc kasin než v celý Británii, jo, takže prostě takhle republika byla plná kasin, když bych to tak řek, jo? Jako беру to jako fakt, nevím, jestli je to dobře nebo špatně, jako pokud se uživily, tak proč by nebyly, jo?*“⁷¹

⁶⁷ SPANIER, David. *Hazardní hry: Kapesní průvodce*, s. 146.

⁶⁸ Němci vyjížděli do Čech velmi často za sexuální turistikou a v rámci této cesty navštěvovali i místní kasina.

⁶⁹ Blíže k tématu např. ARCHIMOVIČ, Martin. Poker a zákon: vítězství rozumu v Německu. Poker Aréna CZ. Dostupné na WWW: <http://www.online-poker-zdarma.cz/rubriky/poker-a-zakon/poker-a-zakon-vitezstvi-rozumu-v-nemecku_3047.html> [cit. 16. 12. 2011], či ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 4.

⁷⁰ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 13-14.

⁷¹ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 11.

Tyto informace potvrzuje i kniha Jana Coufala⁷²*Průvodce krupiéra*, která nám vedle přiblížení povolání krupiér a pravidel jednotlivých kasinových her, podává ucelený přehled kasin na našem území na konci devadesátých let a dobírá se k číslu padesát sedm.⁷³

Můžeme tedy podotknout, že i když od druhé poloviny devadesátých let ubýval o tento typ zařízení zájem, jejich počet neustále rostl, což potvrzuje i statistika Ministerstva financí, které ke dni 31. 1. 2012 zveřejnilo aktuální seznam provozovatelů loterií a sázkových her. Seznam uvádí, že na našem území existuje celkem 104 společností, které se touto činností zabývají. Poté, co dodáme, že nejméně polovina těchto společností vlastní alespoň dvě a více provozoven, dostáváme se k neuvěřitelným číslům.⁷⁴

Začíná se tak utvářet naprosto nelogická rovnice, kdy ubývá zájem o kasina a tudíž i počet hostů, kteří tato zařízení navštěvují, na druhou stranu však dochází k čím dál většímu růstu počtu nově vznikajících kasin. „*Nevím, kolik tady bylo kasin, ale v roce 2004 vyšlo v novinách, byla nějaká studie, kolik myslíte, že měl v roce 2004, 2005 kasin Rakousko - 5, zhruba, Německo mělo 15 a Česká republika asi 191, skoro dvě stě, jo. To byl ten největší průšvih a tady byl ještě, podle mě špatnej tah, že to Ministerstvo financí dávalo tu licenci každému, že jo, pomalu.*“⁷⁵

Neustále rostoucí počet kasin se stát postupem času snažil regulovat tím, že licence pro vznik kasina byla obtížněji získatelná. Do druhé poloviny devadesátých let musel, mimo jiné, žadatel prokázat ministerstvu, že výše jeho základního kapitálu činí alespoň 30 milionu korun, aby licenci získal. Obrovský rozmach počtu kasin na našem území stát vedlo k tomu, že zpřísnil pravidla pro získávání licence a základní kapitál tak již nebyl 30 milionů, ale rovných 60 milionů korun.⁷⁶

Za toto nařízení lobovala a následnou změnu zákona plně podporovala i nejstarší kasina na našem území, aby se zbavila nebo alespoň limitovala růst nově vznikající konkurence. Avšak nově vznikající kasina toto nařízení často obcházela tím, že pod jednu licenci spadalo více různých společností, které neměly dostatek financí k získání vlastní licence a tak fungovali pod licenci cizí.⁷⁷

⁷²Majitel CasinoGamingSchool Praha- škola pořádající kurzy pro krupiéry.

⁷³COUFAL, Jan. *Průvodce krupiéra*. ALDUS, 2001, s. 73 – 74.

⁷⁴ Tabulka dostupná na internetových stránkách Ministerstvo financí České republiky. Seznam provozovatelů. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/seznam_provozovatelu.html> [cit. 1. 2. 2012].

⁷⁵ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupierství*. Hradec Králové. 29. 11. 2011, s. 4. Rozhovor vedla Lucie Skoumalová.

⁷⁶ Zákon č. 202/1990 Sb. O loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 70/1994 Sb., zákonem č. 149/1998 Sb., zákonem č. 63/1999 Sb.

⁷⁷ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview krupierství*, s. 12.

3. 3. Charakteristika kasin

V dnešní době se kasina vyskytují po celém světě, nejvíce jsou umístěny v turistických oblastech. Kasina zpravidla reguluje stát a často představují významný příspěvek do státního rozpočtu, ačkoli procentuální podíl se v různých státech liší. S rozvojem internetu silně vzrostl počet on-line kasin, které se snaží přilákat hráče ke vstupu nejrůznějšími akcemi v podobě bezplatné hry na vyzkoušení, apod. Obrovským problémem těchto stránek je, na rozdíl od reálných kasin, které podléhají zákonům dané země, nedostatečná možnost kontroly. Stát v těchto případech nedokáže zcela zajistit, aby byla hráčům on-line kasin vyplacena jejich výhra, aby bylo zabráněno dětem v přístupu na stránky tohoto typu, apod.⁷⁸

Kasino tedy můžeme charakterizovat jako podnik, ve kterém se provozují určité typy hazardních her a kde se obvykle hraje se speciálními žetony, které je třeba zakoupit si předem. Eventuální výhra je také v žetonech, které si hráč při odchodu z kasina vymění za reálné peníze u obsluhy.

Otevření nového kasina, především v první polovině devadesátých let, bylo ve většině případů spojeno se slavnostním galavečerem, který probíhal s obrovskou pompou a ve velkém stylu, a který se často protáhl i do několika dní. Na tyto akce byly často pozvány i známé české celebrity „*takže tam se dělaly takový nějaký slavnostní galavečery, k té příležitosti, chodily tam celebrity, takže jsme tam v prvních dnech měli Gotty a takový tihle ti lidi.*“⁷⁹

V první polovině devadesátých let se hrálo v kasinech o velké peníze. Do kasin chodilo obrovské množství hostů, hrály se velké hry a v řadě rozhovorů mi krupiéři potvrdili, že na začátku devadesátých let milion nebyl v kasinech žádný peníz.⁸⁰ „*Byly ty rychlý peníze, že jo. Byly tam, když to řeknu z trasy peníze, že jo, prostě ti pasáci, ty holky, postě to tam vydělávalo neskutečný miliony a ti lidi to všechno nosili do kasin, různý ti koně, že jo, ty co vznikaly ty společnosti, ty lidi, co nosili ty peníze rovnou z banky, ty úvěry nosili rovnou do kasin.*“⁸¹

Jak už bylo uvedeno výše, zájem o kasina byl na našem území, především v první polovině devadesátých let, mimořádný. Návštěva tohoto zařízení byla velmi prestižní záležitostí a v určitých kruzích byl o tento typ zábavy mimořádný zájem.

Základním rozdílem mezi českými návštěvníky kasin a těmi zahraničními byl a v dnešní době stále je ten, že Češi chodí do kasina vyhrát a navštěvují toto zařízení za vidinou

⁷⁸ LEVEZOVÁ, Belinda. *Kasino: Příručka návštěvníka*, str. 25.

⁷⁹ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview krupiéřství*, s. 5.

⁸⁰ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview krupiéřství*. Praha. 19. 3. 2012, s. 14. Rozhovor vedla Lucie Skoumalová.

⁸¹ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiéřství*, s. 8.

obohacení se rychlým výdělkem, kdežto většina hostů zahraničních kasin berou návštěvu tohoto zařízení jako společenskou událost spojenou se zábavou. V úplném začátku devadesátých let můžeme do jisté míry tvrdit, že i do kasin na našem území chodili hosté, kteří se přišli pobavit a pokud v kasinu prohráli, nedělali si z toho velkou hlavu. Těchto návštěvníků však začalo postupem času ubývat a z hostů, kteří dříve chodili do kasin, zbyli jen lidé, kteří začali hrát v devadesátých letech a nedokázali přestat.⁸²

Z řady rozhovorů vyplývá, že kasinům na začátku devadesátých let minulého století stačilo jen otevřít dveře a lidé se do těchto zařízení hrnuli v davech. V mnoha případech, především o víkendech, docházelo k situacím, kdy v kasinech bylo tolik lidí, že již nebylo možné přijímat nové hosty, jelikož by si neměli ani kde vsadit.

Od druhé poloviny 90. let můžeme vidět postupný úpadek tohoto byznysu. Kasina, mimo okolí Prahy, Brna a hranic, pomalu skomírala a navštěvovalo je čím dál tím méně hostů. *„Tady to opravdu bylo opadlý, já jsem dělal v Praze zase v izraelském kasinu a my jsme žili jenom z těch lidí, co vždycky přiletěli na víkend. Přiletěla celá skupina třeba třiceti lidí, takže čtvrtek, pátek, sobota, neděle byly prostě dny, kdy bylo narváno, ale díky těm turistům z Izraele.⁸³ Jinak během tejdne, nebo když ta skupina nepřijela, kasino mělo tak jednoho, dva lidi, třeba.“⁸⁴*

V počátcích bylo v kasinech naprostou samozřejmostí, že se na place⁸⁵ dodržovala stoprocentní disciplína, stoly byly připravené pro hru, personál se choval a byl oblečen podle jasně stanovených pravidel. V mezičase, než přišel první host, se trénovala hra, veškerý hovor mezi zaměstnanci se odehrával v tichosti a mohl se týkat jen hry, tréninku a práce, nepřipadalo v úvahu, že by se personál na place, i když tam nebyl žádný host, bavil o svých soukromých záležitostech.⁸⁶

Na začátku devadesátých let by se o kasinech dalo hovořit jako o velmi zajímavém projektu, který byl opravdu výnosný. Počáteční náklady byly sice vysoké, bylo zapotřebí si pronajmout prostor,⁸⁷ pořídit vybavení kasina a vychovat si vlastní personál, ale po otevření kasina se tyto výdaje zpravidla velmi rychle vrátily. Strategie majitelů těchto zařízení byla vcelku jasná, neinvestovat do žádné nemovitosti, pouze pronajmout prostor tam, kde se

⁸² HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 25.

⁸³ V Izraeli je hazard nelegální.

⁸⁴ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 4.

⁸⁵ Prostor v kasinu, kde se konala hra.

⁸⁶ Více MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 5.

⁸⁷ V devadesátých letech byla kasina umísťována do pronajatých prostor, speciální budov přímo pro tato zařízení se nestavěly.

předpokládalo, že bude klientela a příliv peněz a tam kasino provozovat dokud bude stabilní přísun kapitálu, poté, co se tok financí omezí, kasino zavřít.

V dnešní době si mohou zákazníci v kasinech zahrát automaty nebo další hry závisející na náhodě (ruleta) a v některých případech i na dovednostech (blackjack, poker). Ve většině případů však v devadesátých letech nebyly hrací automaty⁸⁸ běžnou součástí kasin, a pokud se v tomto zařízení vyskytovaly, nacházely se zpravidla v jiné místnosti než živá hra.

Každé kasino mělo, a do dnešní doby má, svůj herní plán, který určuje, jaké hry může návštěvníkům nabídnout. Podle zákona č. 202/1990 o loteriích a jiných podobných hrách Ministerstvo financí schvaluje žadatelem⁸⁹ předložený herní plán, návštěvní řád a druhy sázkových her provozovaných v kasinu.⁹⁰ V těchto zařízeních se smějí hrát pouze hry uvedené v povolení a ve stanoveném rozsahu.⁹¹

Na začátku devadesátých let si návštěvníci kasin mohli zahrát dvě základní hry, jednalo se o Americkou ruletu, Francouzská ruleta se v českých kasinech vyskytovala jen minimálně a Black Jack. Po dvou až třech letech se k výše jmenovaným hrám přidává ještě karibský poker, který však nedosahoval takové obliby jako dvě předchozí hry a hrál se jen minimálně.⁹²

Postupem času se v kasinech vedle Americké rulety, Black Jacku a karibského pokeru začínají hrát i různé varianty karetních her,⁹³ je však nutné dodat, že ať už se jednalo o ruský poker, omaha poker či ultimatepoker, aj., v posledních letech se v tuzemských kasinech v pokerových hrách stal jednoznačným vítězem Texas Holdem Poker,⁹⁴ díky němuž do českých kasin začalo proudit opět velké množství hostů.⁹⁵

Místo peněz se ke hře v kasinu používaly, a v dnešní době stále používají, hodnotové žetony, *chippy*. Ty umožňovaly jednodušší průběh hry, jelikož žetony se skládají jeden na druhý a rychleji a jednodušeji se tak spočítají. Jejich nominální hodnoty, rozměry, hmotnost, materiál, vzhled a další náležitosti schvalovalo a do dnešní doby schvaluje

⁸⁸ Více k vývoji hracích automatů např. KASAL, Ivo. *Výherní automaty: Průmysl i zábava*. Praha: Olympia, 1999. 263 s.

⁸⁹ Žadatelem se míní osoba, která má zájem o získání licence od Ministerstva financí k provozování kasina.

⁹⁰ §32, odst. 2, Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č.70/1994Sb.

⁹¹ §38, odst. 1, Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č.70/1994Sb.

⁹² HEZSTERA, Jan. *Interview Krupíerství*, s. 13.

⁹³ Více k různým typům karetních her např. KHESTL, Milan (ill). *Ďábelské pokušení: Světové karetní hry*. Karviná: INTKOS, 1991. 191 s.

⁹⁴ Více k pravidlům a vývoji této hry např. HANSEN, Gus. *Hra za hrou: strategie pokerového turnaje profesionála*. Brno: ZonerPress, 2010. 320 s., KRIEGER, Lou. *Poker: jak hrát a vyhrát*. Praha: Slovart, 2007. 256 s., POKORNÝ, Jan. *Texas Hold'em poker: průvodce začínajícího hráče*. Brno: ComputerPress, 2010. 173 s., SKLANSKY, David. *No limit hold'em poker: teorie a praxe*. Praha: Baronet, 2001. 327 s., aj.

⁹⁵ Viz kapitola Úpadek kasin.

ministerstvom financí. Každé kasino používá speciálně označené hodnotové žetony, kdy stejně označené žetony se mohou užívat pouze v kasinech provozovaných jedním provozovatelem. Tyto žetony obsahují vyznačení hodnoty a oficiální zkratku herní měny a provozovatel kasina je povinen vést řádnou evidenci všech žetonů.

Hodnotové žetony nakupovali hráči v pokladně kasina, popřípadě u hracího stolu, avšak pouze v pokladně kasina byly hráčům vyplaceny výhry, a to proti předloženým hodnotovým žetonům. Vynášení hodnotových žetonů z kasina bylo a do dnešní doby je nepřipustné.⁹⁶

Pokud chtěl člověk v devadesátých letech navštívit kasino, nemusel platit žádné vstupné. V průběhu popisované doby však kasina přichází s tzv. luckychippy, které fungovaly tak, že při vstupu do kasina host zaplatil určitou částku, za kterou obdržel tento druh žetonů.⁹⁷ Díky luckychippům se kasina snažila dosáhnout toho, aby se do těchto zařízení lidé nechodili jen koukat, ale aby si tu i zahráli.

Tento druh žetonů nebylo možné směnit za peníze, ale host s nimi musel hrát, čímž kasino donutilo návštěvníky do hry tímto způsobem vstoupit. Pomocí luckychippů se tedy do hry vtáhly i lidé, kteří původně neměli v úmyslu hrát, do kasina se přišli jen podívat na hru nebo sloužili jako doprovod hráče. Často se pak stávalo, že člověk, který luckychippy vyhrál nebo naopak prohrál, vytáhl svoje vlastní peníze a hrál dál. Kasina tak spoléhala na fakt, že něco jiného je na hru se z dálky koukat a něco jiného je si vsadit a hrát.

Tím, jak se postupem času zvyšovala konkurence, se kasina snažila k sobě přilákat hosty všemi možnými způsoby. Lucky chippy, které si dříve člověk musel povinně kupovat, najednou dostával u vstupu zcela zdarma. Základní problém byl však v tom, že počet tohoto typu žetonů byl zpětně nedohledatelný a státní kontroly nad nimi neměly žádný přehled, což vedlo k tomu, že je nakonec stát zakázal s odůvodněním, že se jednalo o nezaúčtovatelné položky a jejich distribuce se dala zneužít.⁹⁸

V době, kdy pozvolna ubývají návštěvníci kasin, vymýšlejí tato zařízení nejrůznější akce, aby přilákaly hosty. Na německých hranicích v kasinu v Železné Rudě se, mimo jiné, hrálo například bingo, které mělo přilákat i starší generaci. Kasino si na určitý den, většinou se jednalo o víkend, objednálo na vlastní náklady autobus, který objel blízké vesnice a navozil do kasina místní usedlíky. „*Oni chodili jenom na to bingo a škrkali a škrkali a ty peníze, co*

⁹⁶ §35, odst. 1, 2, 3, 4, 5, 7, Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č.70/1994Sb.

⁹⁷ U vstupu host zaplatil např. sto korun, ale dostal žetony v hodnotě dvě stě korun.

⁹⁸ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview krupierství*, s. 19.

vyhráli, tak sbalili a nazdar, takže se jim za to potom dávaly ty žetony,⁹⁹ s kterýma museli hrát.¹⁰⁰

Proto, aby kasino udrželo hosty při hře, používalo určité typy skrytých praktik. Provozovatelé těchto zařízení dobře věděli, že čím déle hráč v kasinu zůstane, tím více peněz tam nechá. Základní prvek, kterého se kasina snažila dosáhnout, bylo potlačení vnímání času. V prostorách tohoto zařízení nebylo možné nalézt žádné hodiny, krupiéři s dealery nesměli v devadesátých letech nosit náramkové hodinky, hudební kulisa nesměla být v žádném případě pouštěna z rádia, jelikož v něm zpravidla ohlašovali aktuální čas. V uměle vytvořeném prostředí kasina, kde se okna nevyskytují nebo jsou zatemněná, je stále noc a hráč si tak neuvědomuje plynutí času.

Aby se hráč nijak nerozptyloval, obsluha mu přinášela pití a v některých případech i jídlo až přímo k hracímu stolu. Další pomůckou, kterou kasino používalo, byly hrací žetony. Tím že návštěvník kasina nehraje s hotovostí, ale umělohmotnými žetony, ztrácí vztah k penězům a často více vsází a tak i utrácí.¹⁰¹

Chceme-li mluvit o kasinech v devadesátých letech, měli bychom zmínit i problematiku praní špinavých peněz, se kterou byla, a do dnešní doby je činnost kasina často spojovaná. V devadesátých letech kasinem proudilo obrovské množství peněz, jejichž původ a historie byly jen těžko dohledatelné. Na mou otázku, jestli k něčemu takovému, jako je praní špinavých peněz, v 90. letech v kasinech docházelo, mi bylo odpovězeno: „*No určitě, tak k čemu ty kasina byly taky mimo jiný. [...] No ale ty kasina byly takový taky dobře použitelný, prostě. Se Číňani dohodli s těma manažerama, co tam teda pracovali, za určitej bakšiš.*“¹⁰²

⁹⁹ Lucky chippy.

¹⁰⁰ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview krupiéřství*, s. 13.

¹⁰¹ Více ke skrytým praktikám kasin pro přilákání a udržení hostů např. LEVEZOVÁ, Belinda. *Kasino: Příručka návštěvníka*, str. 151.

¹⁰² NOVÁČEK, Ivoš. *Interview krupiéřství*. s. 11.

4. Jak se stát krupiérem

4. 1. Krupiérské kurzy v 90. letech

Pokud se chce člověk v dnešní době stát krupiérem, může si zvolit mezi dvěma způsoby, první možností je navštívit některou z firem, která pořádá kurzy pro krupiéry, druhou možností je udělat si kurz přímo v některém z kasin. Avšak na rozdíl od běžné praxe v dnešní době, krupiérské kurzy, především v první polovině devadesátých let, pořádalo pouze kasino, které vytvořilo a rozdistribuovalo inzeráty, pořádalo přijímací pohovory a následně samotný kurz, z něhož vzešel určitý počet krupiérů, které si kasino přímo zaměstnalo. Vznikal tak dokonalý stav, kdy si kasino samo vybralo, zaškolilo a následně zaměstnalo vlastní krupiéry. Tento stav však začínají od druhé poloviny devadesátých let narušovat agentury pro školení krupiérů, které vedle kasin také začaly vyškolovat krupiéry pro jejich budoucí povolání.¹⁰³

Inzeráty kasino nejčastěji umísťovalo do novin a časopisů, ale jeden z krupiérů v rozhovoru uvedl, že se o možnosti získání této práce dozvěděl na univerzitě, kterou studoval, jelikož kasina vyvěšovala inzeráty také do prostor univerzity a univerzitních kolejí.¹⁰⁴

Na začátku devadesátých let byl o tento kurz a typ práce obrovský zájem a o krupiérský post se ucházelo několik desítek, v mnoha případech i stovek uchazečů.¹⁰⁵ Ti museli projít prvotním přijímacím pohovorem, který zpravidla vedli manažeři daných kasin, a po jeho úspěšném absolvování nastoupili přímo do kurzu.

Krupiér, který absolvoval prvotní kurz jednoho z nejstarších kasin na našem území, mi vyprávěl, že se později dozvěděl, že počáteční pohovor společně s ním absolvovalo celkem 1200 lidí, z nichž bylo na základě mensa testů, psycho testů a přijímacího pohovoru v cizím jazyce¹⁰⁶ vybráno pouhých 60 uchazečů, z nichž se po dobu kurzu vybírali ti nejlepší. Po absolvování kurzů zbylo jen 30 absolventů, kteří se mohli účastnit otevírání jednoho z prvních kasin v Praze,¹⁰⁷ dokonce i na našem území.¹⁰⁸

¹⁰³ Více viz kapitola Krupiérské školy.

¹⁰⁴ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupierství*, s. 6.

¹⁰⁵ Velké množství uchazečů o tuto práci si můžeme, mimo jiné, vysvětlit tím, že takovéto povolání u nás před rokem 1989, až na výjimku, neexistovalo, takže znělo exoticky a přitažlivě. Kasina lákala potencionální zájemce také na vysoký plat.

¹⁰⁶ Jednalo se o angličtinu nebo němčinu.

¹⁰⁷ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupierství*, s. 2.

¹⁰⁸ Jednalo se o kasino AdmiralNovomatic v Paláci kultury v Praze.

Do první poloviny devadesátých let byly podmínky pro možnost účastnit se a úspěšně absolvovat krupiérský kurz velmi náročné. Na rozdíl od dnešní doby, kdy krupiérský kurz může absolvovat téměř kdokoli a nemusí mít ani středoškolské vzdělání, v devadesátých letech minulého století musel uchazeč o povolání krupiér splňovat několik předpokladů.

Základní podmínkou byla trestní bezúhonnost, minimálně středoškolské vzdělání s maturitou, a ve většině případů byla důležitá znalost cizího jazyka, buď angličtiny či němčiny. Poslední zmiňovaný předpoklad byl důležitý především proto, že ve většině případů se vstupní pohovor vedl v cizím jazyce¹⁰⁹ a také slovník, který se při jednotlivých kasinových hrách používal, byl zpravidla anglický.

Jazyková vybavenost se v devadesátých letech nevyžadovala ani tak kvůli cizincům, kteří kasino navštěvovali, jako spíše kvůli tomu, aby se krupiér dokázal domluvit s vedením, které bylo často tvořeno příslušníky jiných národů.¹¹⁰

Do kontrastu k tvrzení o nutnosti ovládnutí cizího jazyka se staví výpověď jiného krupiéra, který uvádí, že v úplném začátku devadesátých let nebyla znalost cizího jazyka pro přijetí do krupiérského kurzu vyžadována. „*Nebyl jazyk. V devadesátém prvním roce jako jakej jazyk? Já sem se učil osm let rusky, že jo a dneska, kdybych to mohl využít, tak neumím ani slovo.*“¹¹¹

Z výpovědí ostatních krupiérů tedy usuzuji, že v první polovině devadesátých let byla znalost cizího jazyka výhodou a kandidát o toto povolání, který ovládal angličtinu či němčinu, byl při vstupním pohovoru upřednostňován na úkor ostatních, kteří cizí jazyky neovládali. V popisované době se upřednostňovala znalost anglického jazyka, na rakouských či německých hranicích naopak znalost jazyka německého.

Na začátku devadesátých let nebyla po uchazečích o tento typ povolání vyžadována znalost tohoto oboru, jelikož bylo velmi malé množství krupiérů, kteří tuto práci v předchozí době vykonávali. Naopak byl zájem spíše o nové lidi, které by si kasino vychovalo podle obrazu svého, a ve většině případů se do kurzů nepřijímali krupiéři z jiných kasin.

Jak už bylo uvedeno výše, zájemců o absolvování tohoto kurzu byly desítky až stovky, kdy po velmi důkladné selekci samotných uchazečů tohoto kurzu, zbylo jen několik desítek účastníků. V průběhu kurzu se postupně vyhazovali další studenti, takže úspěšného dokončení se zpravidla dočkala asi jen jedna třetina až jedna polovina původních absolventů

¹⁰⁹ Což bylo dodáno tím, že první krupiéry na našem území vybírali a posléze zaškolovali především cizinci.

¹¹⁰ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupierství*, s. 4.

¹¹¹ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupierství*, s. 7.

kurzu.¹¹² „Začínalo nás asi 25-30, vzít nás mohli 10. Na konci každého týdne se vybírali lidi, kteří museli kurz opustit. Byla to taková reality show bez kamer.“¹¹³

Výuku kurzu vedli vybraní zaměstnanci kasina. Tím, že kasina na našem území začala vznikat až na začátku devadesátých let, nebyl v Čechách, až na výjimky, žádný vyškolený personál, který by dokázal budoucí krupiéry vychovat, a proto, než se vyučili první čeští krupiéři, počáteční kurzy vedli zpravidla cizinci, kteří s českými kasiny spolupracovali nebo byli jejich spolumasitelé. „Učili nás Angličani, Češi ti začali učit až později. Já jsem nastoupil do kurzu v roce 1991 a byl jeden z těch posledních Čechů, který měli ještě anglický učitele.“¹¹⁴ „No, byli tam dva vlastně z těch českých jakoby inspektorů, kteří vlastně se nám hodně věnovali během toho kurzu. V podstatě většinu toho času tam byl přítomen ten manažer a i vlastně jakoby ti jeho asistenti, ty cizinci [...] a jako to bylo pohodlnější vlastně to dělat pak přes ty český, ty, kteří už vlastně něco uměli a ti cizinci na to vlastně nějakým způsobem prostě dohlíželi.“¹¹⁵

Nelze všeobecně říci, kterých cizinců bylo v českých kasinech nejvíce, jelikož z rozhovorů vyplývá, že se jednalo o Turky, Angličany, Francouze, Skoty, Němce, Srby a spoustu dalších národů. Jelikož do kurzů byli v první polovině devadesátých let vybírání poměrně vzdělaní lidé, komunikace s cizinci pro ně nebyl zas až tak velkým problémem.

Do kurzu se mohlo chodit v civilním oděvu a probíhala tu výuka tří základních kasinových her: Americká ruleta, Black Jack¹¹⁶ a Poker¹¹⁷, kdy výuce Americké rulety se zpravidla věnovalo 80% doby kurzu. Na začátku devadesátých let se učily pouze tyto tři hry, nic jiného se v kasinech nehrálo.

Kurzy byly zdarma, avšak ve většině případů se jejich úspěšní absolventi museli kasinu upsat, že po určitou dobu budou pro dané zařízení pracovat. Kasina si tímto počinem pojišťovala to, že si nevyceví krupiéra, který jim záhy odejde do kasina jiného. Zpravidla to pak probíhalo tak, že kasina ohodnotila cenu kurzu,¹¹⁸ kterou jeho absolvent nemusel platit,

¹¹² O tomto tématu se zmiňuje např. NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupierství*, s. 2-3: „z těch 1200 lidí, tam nakonec zůstalo 60, ve finále, a ti šli do toho kurzu, samotnýho. No a pak probíhal ten kurz a z toho kurzu se zase vyhazovali lidi, v průběhu, takže tam nakonec zbylo nějakých 30 lidí.“, DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupierství*, s. 1: „proběhl konkurz, kde bylo padesát lidí, asi. Vybrali nás asi 15, během kurzu dělali různé čistky a pět nás vzali, no.“, či ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupierství*, s. 1: „no a vlastně nedokončili ten kurz třeba dvě třetiny lidí, ten kurz tenkrát nedokončili, teď už je to jedno, teď už berou zase všechno, co projde.“

¹¹³ Čilichili. Ze života krupierky. Dostupné na WWW: <<http://www.cilichili.cz/temata/ze-zivota-krupierky-58.html>> [cit. 15. 12. 2011].

¹¹⁴ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupierství*, s. 2.

¹¹⁵ MIKULČÍK, Petr. *Interview krupierství*, s. 23.

¹¹⁶ O historii těchto dvou her např. TUČEK, Jaroslav; DOLINOVÁ, Michaela. *Kasina, aneb, co nevíte o nejrychlejším hazardu*. Praha: Ikar, 2001. 296 s.

¹¹⁷ Nejednalo se však o dnes tak rozšířený Texas Holdem Poker.

¹¹⁸ Cena kurzu se pohybovala od 20 do 36 tisíc.

ale musel se upsat, že po určitou dobu bude v kasinu pracovat, v opačném případě bude muset kurz zaplatit. Je však nutné dodat, že spousta lidí i přes tuto hrozbu z kasina, které je vyučilo, odešla, kdy někteří z nich požadovaný poplatek zaplatili, avšak většina si našla nějaký důvod,¹¹⁹ kterým se to snažila obejít. Můžeme tedy konstatovat, že většina krupiérů, kteří z kasina odešli dříve, než podle smlouvy mohli, poplatek nezaplatili a kasina to od nich ve většině případů ani nevyžadovala.¹²⁰

Jak vyplývá z výše uvedených faktů, pokud se krupiér po určitém krátkém časovém úseku rozhodl, že z kasina odejde, nebyl většinou nijak finančně sankcionován. Často však musel přislíbit, že pokud po absolvování kurzu z kasina odejde, nesmí po určitou dobu nastoupit do žádného jiného kasina. Respektive, pokud by do jiného kasina nastoupil, zavazoval se podepsáním smlouvy s kasinem tím, že uhradí poplatek, za kurz, který absolvoval. „*Soudně to pochopitelně vymahatelné nebylo a nikdy to nikdo po nikom nevymáhal. Spíš by se dalo říct, že to sloužilo trošku jako takový bubu pro ty lidi, kteří by z nějakýho důvodu chtěli tady třeba projít tím kurzem a pak rovnou to zkusit někde v Praze.*“¹²¹

Délka kurzu nebyla na začátku devadesátých let jasně stanovená a každé kasino si ji určovalo samo, ale zpravidla se doba zaučování nových krupiérů pohybovala od jednoho do tří měsíců.¹²² Pokud se krupiéri účastnili úplně prvního kurzu, který kasino vypsal, délka kurzu se často protahovala. Kasino se muselo vybudovat od základů, takže budoucí krupiéri pomáhali v rámci kurzu při sestavování hracích stolů, při vytváření interiéru, apod.¹²³

I doba konání kurzu se lišila. Někteří krupiéri uváděli, že kurz probíhal od rána po celý den až do odpoledne, pouze s přestávkou na oběd, jiní krupiéri v rozhovorech uváděli, že kurz absolvovali v odpoledních hodinách a trval až do večera. Kurz zpravidla probíhal každý všední den, v některých případech i v sobotu.¹²⁴

V úplném začátku devadesátých let se v prvních kurzech museli jeho absolventi vyselektovat na krupiéry, lidé, kteří obsluhují hrací stoly a na inspektory, lidé nadřízení krupiérům, kteří na ně dohlíží. Inspektorem se stávalo jen minimum lidí a šlo většinou o nejšíkovnější žáky kurzu. Kasina v této době vznikala na zeleném drnu a musela si vyškolit

¹¹⁹ Jednalo se např. o zdravotní důvody.

¹²⁰ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 16.

¹²¹ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 22.

¹²² HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*. s. 1: „Ten kurz byl 3měsíční, a po těch třech měsících jsme absolvovali nějaký zkoušky a byli jsme přijatý.“ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 2: „No my jsme měli jakoby takovej počáteční kurz dva měsíce.“ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*. s. 1: „kurz trval v těch dobách měsíc.“

¹²³ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 2-3.

¹²⁴ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 4.

úplně nové zaměstnance, jelikož většina majitelů a manažerů těchto středisek neměla zájem o zkušené a již zaučené krupiéry. Upřednostňováni byli noví krupiéry, kteří nebyli, v uvozovkách, zkažení a nakažení zvyklostmi z jiných kasin. Tato zařízení tedy raději vypsal kurz a zaškolila si svoje vlastní krupiéry, než aby vzala cizího krupiéra s praxí. První kasina, která vznikala na našem území si tak musela zaškolovat svůj vlastní personál, takže kromě manažerů si kasino muselo vyškolit a obsadit všechny zbývající posty, tedy krupiéry, inspektory a pit-bossy.¹²⁵

Proto, aby se uchazeč o povolání krupiér mohl účastnit kurzu, musel splňovat velmi tvrdá kritéria a projít velmi přísnou selekcí¹²⁶ avšak již o pár let později bylo všechno jinak. Budoucí účastníci kurzu byli vybráni spíše podle vzhledu než podle jejich vzdělání, schopností a dovedností, kurzu se účastnili i lidé bez maturity, bez znalosti jakéhokoli cizího jazyka, apod.¹²⁷

Od druhé poloviny devadesátých let začínalo pozvolna ubývat množství hostů v kasinech a tedy i příliv peněz do těchto zařízení. To mělo za následek, že se postupem času začalo slevovat z požadavků pro přijetí do krupiérského kurzu. Kasina byla nucena začít dělat spoustu ústupků a kompromisů, ať už z hlediska požadavků na budoucí krupiéry, tak z hlediska kvality samotných zaměstnanců. Tím, že postupně ubývalo množství hostů, kasino muselo změnit svůj přístup i k této otázce a stávalo se čím dál víc benevolentnější k chování svých návštěvníků. „*Takže jako když to přeženu, opravdu přeženu, jo tak, když se na začátku 90. letech nesmělo u stolu ani pípnout, tak v roce 2000 tam seděli s nohama na stole.*“¹²⁸

4. 2. Krupiérské školy

Až do poloviny devadesátých let si kasina zaškolovala své krupiéry sama, avšak jak v průběhu devadesátých let rostl počet kasin a tím i poptávka po krupiérech, tato zařízení nestíhala, či už neměla zájem své krupiéry zaučovat. Této díry na trhu využily krupiérské školy, které začaly od poloviny devadesátých let vznikat. Kvalita jejich nabízených služeb byla však rozdílná, některé z těchto škol neměly ani akreditaci od Ministerstva školství,

¹²⁵ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview krupiérství*. s. 4.

¹²⁶Možnost srovnání, jaká kritéria a požadavky musí splňovat zájemci o povolání krupiér v dnešní době, např. Sázej.com. Živí krupiéri. Dostupné na WWW: <<http://www.sazej.com/casino/krupieri/>> [cit. 18. 11. 2011].

¹²⁷ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview krupiérství*. s. 4.

¹²⁸ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 14.

neměly potřebné vybavení, měly problémy s umístěním svých absolventů do kasin a v řadě případů byly předražené.¹²⁹

Kurzy na krupiérských školách byly placené, avšak zájemci o tento druh práce nemuseli splňovat téměř žádné podmínky pro přijetí do kurzu. Jediné, co agentura od budoucích účastníků kurzu požadovala, bylo to, že musel mít ukončené středoškolské vzdělání,¹³⁰ čistý trestní rejstřík, věk ne nižší než 18let a dále se od uchazeče o toto povolání očekával dobrý zdravotní stav a znalost českého jazyka.

Řada krupiérů tak o tomto typu škol mluvila jako o lukrativním byznysu, na kterém si majitelé krupiérských agentur vydělávali velké množství peněz.

Ve většině případů krupiérské agentury prezentovaly své kurzy jako rekvalifikační, slibovaly potencionálním uchazečům o tuto práci, že jim po absolvování kurzu najdou zaměstnání v oboru, ale za tuto službu si nechávaly bohatě zaplatit. Cena kurzu se řádově pohybovala od 15-30 tisíc, avšak agentury absolventům slibovaly obrovské výdělky a budoucí krupiér si tak často naivně myslel, že na kurz si vydělá během prvního měsíce v nové práci. Realita však byla zcela jiná, a aby krupiér kurz dokázal zaplatit, musel na něj vydělávat i několik měsíců.¹³¹

První agentury, které začaly vznikat kolem roku 1995-1996, využívaly situace, kdy kasina přestávala ve větší míře pořádat krupiérské kurzy, jelikož jim krupiéři, kteří prošli kurzem, často odcházeli do jiných kasin, apod., a začaly organizovat kurzy vlastní. Krupiérské agentury většinou zakládali bývalí krupiéři, nebo lidé, kteří měli co dočinění s kasiny. Využili tak díry na trhu a na základě poptávky kasin po nových zaměstnancích, začali pořádat krupiérské kurzy.

Jelikož v průběhu devadesátých let vznikalo obrovské množství kasin, která potřebovala nové a nové krupiéry, docházelo ke spolupráci kasin a krupiérských agentur, které těmto zařízením krupiéry dodávaly. „Ty agentury dodneška existujou. A ty agentury cvičily jenom ty dealery a ty vytvářely úplný paskvily. Jo a to můžu posoudit z vlastní zkušenosti, protože jsem jich několik přijímal a i zkoušel a přeučoval, jo.“¹³²

Na základě rozhovorů, které jsem s krupiéry vedla, si dovoluji tvrdit, že krupiérské školy nebyly do konce 90. let nijak oblíbené a kasina absolventy těchto institucí ve velké míře nevyhledávala. Boom těchto škol začal až od nového tisíciletí, jelikož v devadesátých letech

¹²⁹ COUFAL, Jan. *Průvodce krupiéra*, s. 15.

¹³⁰ V některých případech mohl mít absolvent minimálně střední odborné vzdělání (výuční list), při ukončeném základním vzdělání bylo podmínkou úspěšné zvládnutí vstupního testu.

¹³¹ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview krupierství*, s. 12.

¹³² ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupierství*, s. 7.

bychom počet školících středisek mohli spočítat na prstech jedné ruky. Řada krupiérů mi potvrzuje, že o existenci krupiérských škol se vědělo, ale až do konce devadesátých let dávala většina kasin přednost výchově vlastních krupiérů. „*Taky jsem tam měl pár lidí, který jsme vzali z krupiérské školy, ale pak jsem si radši začal vychovávat svoje. [...] No strašný, no. Člověk je musel předělávat stejně, měsíc. To jako by dělali ten kurz znova. Takže měli nějaký základy, jo, měli nějaký zlozvyky a to se je muselo všechno odnaučit.*“¹³³

Jak už bylo uvedeno výše, krupiérské školy byly vnímány jako lukrativní byznys, jelikož majitelé agentur přišli na to, že krupiérský kurz se dá využít jako rekvalifikační kurz pro nezaměstnané, takže tyto kurzy začaly být postupem času velmi štědře dotované úřady práce, ostatní zájemci o tento typ práce si kurz museli zaplatit. Majitelé těchto škol tak dostávali peníze od úřadů práce, pokud v rámci rekvalifikačního kurzu z nezaměstnaného člověka vychovali krupiéra, dále dostávali peníze od zájemců o tuto práci a dostávali provize od kasin, kam své absolventy umístili.

Je možné, že prvotním cílem těchto škol bylo opravdu zájemce o tento typ práce naučit krupiérské umění, postupem času se však tyto školy staly obrovským byznysem a snaha někoho něco naučit byla na úkor výdělku posunuta až na druhé místo. Prvotním účelem těchto škol tak bylo absolventa kurzem nějak prostrčit a inkasovat za něj peníze, což si majitelé krupiérských agentur mohly dovolit, jelikož nebyly nikomu ničím povinovány.

Úspěšní absolventi krupiérských škol obdrželi certifikát, který informoval potencionální zaměstnavatele o jejich kvalitách, avšak většina dotazovaných krupiérů mi potvrdila, že tito lidé vlastně neuměli vůbec nic.

Budoucí krupiéři, kteří prošli kurzy těchto škol, byli ve většině případů na velmi špatné úrovni, což vedlo k tomu, že pokud práci v kasinu získali, zařadili se na poslední, nejhůře placený post v rámci kasinové hierarchie.

V řadě případů probíhala výuka v krupiérských školách tak, že na to, aby si student mohl vyzkoušet např. hodit kuličkou na ruletě, musel stát dlouhé fronty, takže se prakticky nenaučil nic a vše se znovu učil až v kasinu, které ho zaměstnalo. Tento fakt se staví do kontrastu s kurzy, které si pořádaly samotná kasina, kurz měla jen málo studentů, takže lektoři se jim mohli maximálně věnovat a absolventi tohoto kurzu dosahovali vysoké úrovně.

Od druhé poloviny devadesátých let se začalo praktikovat, že ne vždy, pokud má kasino nedostatek krupiérů, vypíše svůj vlastní kurz. Kasina si chtěla námahu s pořádáním krupiérských kurzů ulehčit tím, že přijímala své budoucí zaměstnance s krupiérských škol.

¹³³ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupierství*, s. 3.

Zásadním problémem však bylo, že absolventi krupiérských škol ve většině případů neuměli téměř vůbec nic a kasina si tyto krupiéry musela sama znovu zaškolit a učit je vše od začátku.

Rozdíl mezi kurzy v kasinech a kurzy v krupiérských školách byl tedy v úrovni jejich absolventů. Krupiérským školám šlo o to, aby získali studenty, od nichž vyinkasovali peníze a na jaké úrovni bude jejich absolvent, jim bylo vesměs jedno. Do kontrastu k tomuto faktu se staví průběh krupiérského kurzu, který pořádaly samotná kasina. Ta si zájemce do svého kurzu vybírala, absolventy v průběhu kurzu selektovala a ti, kteří kurz úspěšně dokončili, dosahovali velmi vysoké úrovně.¹³⁴

V rozmezí let 1995-1996 vzniklo na našem území hned několik krupiérských agentur, jedna z prvních nesla název CasinoGamingSchool Praha (CGS Praha). Tato škola vznikla v roce 1995 v Brně, avšak v roce 1996 byla přemístěna do Prahy, kde působí dodnes. Během této doby institut otevřel pobočky a prováděl rekvalifikační kurzy dle aktuálního zájmu na různých místech v České republice a na Slovensku, mezi nejznámější pobočky patří Praha, Ostrava, Bratislava, apod.¹³⁵

V roce 1996 byla v Praze otevřena první profesionální a dosud jediná mezinárodně uznávaná škola krupiérů v ČR – GaudiumCasinoTrainingSchools and Services, jenž vydávala a do dnešní doby stále vydává certifikáty, které jako doklad o vzdělání respektují kasina po celém světě.¹³⁶

V totéž roce byla založena i Škola krupiérů JOKER v Olomouci a jedním z nejstarších, akreditovaných výcvikových středisek pracovníků kasin v ČR byla i Škola krupiérů Ludus & Game, která má dodnes sídlo v Brně a je akreditována Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.¹³⁷

V této době vzniká také školící středisko PLUR s.r.o. v Brně Řečkovících, které nabízelo a do dnešní doby stále nabízí certifikát akreditovaný Ministerstvem školství s platností pro celou Českou republiku.¹³⁸

V devadesátých letech probíhala výuka kurzu, který pořádala krupiérská agentura, zpravidla od pondělí do pátku a byla zorganizovaná do 6 - 7 týdnů. Tato doba byla vyčleněná

¹³⁴ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupierství*, s. 14-15.

¹³⁵ CGS Praha. Škola krupierů. Dostupné na WWW: <<http://www.cgspraha.cz/612/skola-krupieru/>> [cit. 18. 11. 2011].

¹³⁶ GaudiumCasinoTrainingSchool&Services. Kurz krupierů - Škola krupierů - GaudiumCasinoTrainingSchool. Dostupné na WWW: <<http://www.kurzykrupieru.cz/>> [cit. 18. 11. 2011].

¹³⁷ Škola krupierů. Ludus & Game. Dostupné na WWW: <<http://www.skolakrupieru.cz/o-nas/>> [cit. 18. 11. 2011].

¹³⁸ PLUR s.r.o. Škola krupierů. O nás. Dostupné na WWW: <<http://www.krupierskaskola.cz/?a=1>> [cit. 18. 11. 2011].

k tomu, aby se krupiér naučil čtyři základní kasinové hry: Americkou ruletu, Black Jack, Karibský Poker a v pozdějších letech i Texas Holdem Poker.¹³⁹

Kromě zvládnutí pravidel, herních variant a technických dovedností byla součástí výuky i hra v cizím jazyce¹⁴⁰ a také psychologická příprava pro působení v tomto oboru.

Cílem kurzu byla dále snaha, aby si student osvojil návyky používané v kasinech a zvládnul základy asertivního chování. Budoucí krupiér se v tomto kurzu učil také základní pojmy používané u hracích stolů v českém a anglickém jazyce.¹⁴¹

Na začátku kurzu se budoucí krupiér učil základní manipulaci s žetony jako je čipování, katování, dropkatování, posouvání žetonů, apod. Snahou krupiérské školy bylo také přiblížit účastníkovi kurzu reálné prostředí v kasinu.

Kurz byl v rámci krupiérské školy zakončen závěrečnou zkouškou, po jejímž úspěšném složení student obdržel osvědčení (certifikát) s celostátní platností, krupiérská škola rovněž budoucím krupiérům pomáhala zajistit vstupní pohovor v některém z českých kasin, se kterými krupiérská škola spolupracovala.

Jak už bylo uvedeno výše, cena kurzu nebyla jednotně daná a každá krupiérská škola ji měla stanovenou jinak. Všeobecně lze však konstatovat, že cena kurzu se řádově pohybovala od 17 tisíc korun do 27 tisíc korun. Zájemci o povolání krupiér si tento kurz museli uhradit sami¹⁴² a neměli ani jistotu, že je po absolvování kurzu některé z kasin, působících na našem území, přijme. Krupiérské agentury sice lákali potencionální zájemce o tento typ práce na to, že po ukončení kurzu pro ně seženou místo v nějakém kasinu, ne vždy však tento svůj slib splnily.¹⁴³

Krupiérské školy často umožňovaly svým studentům kurz zaplatit v hotovosti před nástupem do kurzu¹⁴⁴, platit kurz na splátky, s možností splácet zčásti až po nástupu do zaměstnání a v některých případech hradil cenu kurz v plné výši, nebo alespoň částečně, úřad práce a to v případě, že byl žadatel zapsán v evidenci tohoto úřadu.¹⁴⁵ „Potom později [...]na úřadu práce to nabízeli jako rekvalifikaci. Takže klasická funkce státní správy, ve chvíli, kdy kasina skomíraly, tak úřady práce nabízely rekvalifikaci, aby vznikali noví nezaměstnaní.

¹³⁹ Krupiérské školy v mnohých případech vyučují i Pontoon, Oasis Stud Poker, ThreeCard Poker a Let it Ride.

¹⁴⁰ Nejčastěji se jedná o jazyk anglický.

¹⁴¹ COUFAL, Jan. *Průvodce krupiéra*, s. 15.

¹⁴² Pokud uchazečům o povolání krupiér tento kurz zprostředkoval pracovní úřad jako rekvalifikační kurz, byl kurz hrazený právě tímto úřadem.

¹⁴³ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 14.

¹⁴⁴ Tento poplatek byl pak levnější, než když se student rozhodnul cenu kurzu splácet.

¹⁴⁵ COUFAL, Jan. *Průvodce krupiéra*, s. 11.

*Nicméně zase na druhou stranu je fakt, že z toho absolventa, když to za něj zaplatil pracák, škola vydělala.*¹⁴⁶

¹⁴⁶ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupíerství*, s. 14.

5. Personál kasina

Krupiéra bychom mohli charakterizovat jako zaměstnance kasina, který přijímá sázky, vyplácí výhry a dále asistuje u hracího stolu, jde tedy o člověka, který má zásadní podíl na chodu kasina, a který pracuje pod přísným dohledem, aby byly vyloučeny podvody. Krupiéri musí dodržovat velmi přísné a závazné etické kodexy a normy chování a musí ke hře přistupovat neutrálně.

Jelikož před rokem 1989 neexistovalo na našem území žádné kasino (až na výjimku kasina v dnešním Grand hotelu PUP v Karlových Varech), nevyskytovali se u nás žádní čeští krupiéri. Od roku 1990, kdy se na našem území začala kasina rozvíjet, poptávka po tomto zaměstnání se zvyšovala. V úplném začátku devadesátých let bylo jen minimální množství krupierů, jednalo se tedy o výjimečné zaměstnání, které bylo dobře placené,¹⁴⁷ a které bylo zajímavé, exotické a přitahovalo velké množství zájemců.

Povolání krupier bylo v devadesátých letech velmi dobře finančně ohodnoceno a člověk, který se touto prací živil, si mohl vybrat, jestli se rozhodne pracovat na našem území a po čase se propracuje do manažerských postů, jestli dá přednost práci na luxusních zaoceánských lodích nebo jestli bude pracovat jako krupier v některém ze zahraničních kasin.

Obrovskou výhodou pro krupiéra na samotném začátku devadesátých let bylo to, že všechna kasina byla u svého zrodu, takže kariérní postup byl velmi rychlý. Pokud byl člověk šikovný, stačilo jen pár let a mohl se stát vedoucím pracovníkem provozu v kasinu, manažerem. *„A takže vlastně po kurzu jsem nastoupil jako cheeper, což je ta nejnižší funkce v kasinu [...] a tam jsem vlastně během jednoho roku jsem se vyšplhal vlastně s té nejnižší pozice přes cheeper, dealer, dealer inspektor na inspektora, na nejvyšší funkci, co jde jako v té základní, ne už, ne manažerská funkce, to je vlastně první funkce pod manažerstvím a to, protože to kasino fungovalo tenkrát teprve rok, asi.“*¹⁴⁸

Rychlý kariérní postup měl několik základních faktorů. Tento druh práce vykonávali zpravidla mladí lidé, kteří se nebáli za lepším výdělkem vycestovat do zahraničí,¹⁴⁹ nebo na luxusní výletní lodě, např. do Karibiku. Fluktuace personálu v kasinu byla tedy poměrně vysoká, řada krupierů tak odcházela za lepšími platebními podmínkami do větších měst, do pohraničních kasin nebo si uvědomila, že tato práce není pro ně a z kasina odcházela. Takže

¹⁴⁷Nástupní plat byl zpravidla dvojnásobek průměrného platu.

¹⁴⁸ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupierství*, s. 1.

¹⁴⁹ Čeští krupiéri hojně vyhledávali práci v zahraničních kasinech. Bylo to dáno především tím, že v zahraničí si mohli vydělat daleko víc peněz, získat nové zkušenosti a cestovat. Krupiéri měli obrovskou výhodu v tom, že tato práce je na celém světě stejná - pravidla kasinových her se nemění. Stačilo jen umět základy nějakého světového jazyku a krupier se mohl uchytit kdekoli na světě za několikanásobný plat, než by pobíral v Čechách.

krupiérů, kteří byli zruční a zůstali delší dobu v některém z českých kasin, nebylo zas tak moc, a tudíž měli cestu k vyšším postům otevřenou.

Základní nevýhodou krupierství byla pracovní doba. Pracovalo se přes noc, o víkendech, o svátcích, avšak většina krupiérů mi potvrdila, že pokud si člověk dokázal přehodit rytmus a denní/noční režim, dalo se to zvládat. Naopak výhoda tohoto povolání byla v tom, že si krupier domů nepřinášel žádné pracovní stresy. Skončila-li jeho pracovní doba, odcházel krupier domů s čistou hlavou a s čistou hlavou přicházel i druhý den do práce.

V úplném začátku devadesátých let byli zájemci o práci v kasinu především mladí lidé. Do jisté míry to bylo dáno tím, že se jednalo o dosud neznámé zaměstnání, ve kterém se pracovalo přes noc, o víkendech i o svátcích, což mnoho starších lidí odrazovalo. *„My jsme nastupovali říkám v 91. roce, všechno mladý lidi, že jo, to byla fakt náhoda, že tam nastoupil někdo třicetiletý v té době, nám všem bylo dvacet.“*¹⁵⁰

Nelze jednoznačně říci, jaká vrstva obyvatel se krupierů stávala, ale v devadesátých letech se do tohoto zaměstnání hlásili především: *„Tak to byli opravdu lidi s maturitou, většinou studenti vysokých škol nebo ti, co nemohli sehnat práci, ale měli maturitu a tak nějak byli to různí, opravdu z různých oborů, já říkám, že zrovna ta parta, co byla v Happy Day, tak ta dneska, že jo, je opravdu právník, překladatelka, starostka, významnej sportovec, jako opravdu, dalo by se říct, capacity, jo.“*¹⁵¹ Avšak tohle je jediné měřítko, které zájemce o tuto práci pojilo. Budoucí krupieri pocházeli jak z bohatých poměrů, tak i z chudých, byli zajištění, nezajištění, z města či z vesnice. Všechny je však spojovala touha po něčem novém, zajímavém a dobře platově ohodnoceném.

Na začátku devadesátých let bylo běžnou praxí, že si kasina sama vycvičila vlastní personál, který si pak držela a pokud byl člověk šikovný a důvěryhodný, tak se ho nezbavovala. Avšak postupem doby počet kasin i krupierů neustále rostl a začala se měnit i strategie těchto zařízení, která postupem času přijímala i krupierů z konkurenčních kasin.

Od roku 2000 natrefit na dobrého krupiera, který hledal práci v kasinu, bylo čím dál více těžší. Především kasina mimo příhraničí, Prahu a Brno měla často problém sehnat seriózního krupiera, na kterého by byly dobré reference. Bylo to logicky dáno tím, že většina krupierů směřovala do hlavního města a pohraničí, kde se jim rýsovaly větší příležitosti a lepší platové ohodnocení. *„Protože tam přicházeli, pak už po těch deseti letech, tam přicházeli hrozní lidi, jo? To už tam lidi přicházeli s tím, že to kasino okradou nebo už měli*

¹⁵⁰ HEZSTERA, Jan. *Interview krupierství*, s. 5.

¹⁵¹ ZAJÍČEK, Dan. *Interview krupierství*, s. 11.

*nějakejtakovejhle nápad, jo? Takže to už, taky těhle těch lidí se potom na ty kasina taky nalepilo mraky.*¹⁵²

Většina kasin dlouho odolávala myšlence zaměstnat člověka, kterého si sama nezaučila. Jednala tak především na základě obav z krádeží, které se postupem času ve velkém množství v kasinech začaly vyskytovat, ale také proto, že krupiéři z cizích kasin měli úplně jiné návyky a přeučovat takového člověka k obrazu daného kasina bylo daleko složitější než si zaučit nového zaměstnance.

Podle Loterijního zákona měly osoby zaměstnané v kasinu zakázáno účastnit se sázkových her v provozovně, kde byly zaměstnány.¹⁵³ V devadesátých letech se tento zákon, až na výjimky, v kasinech dodržovat a krupiéři tedy měli vedle tohoto nařízení také naprostý zákaz navštěvovat jiná kasina.

Tento zákaz byl do jisté míry vydán jako ochrana kasina, aby jeho zaměstnanci neprozradili konkurenci určité informace, na straně druhé bylo toto nařízení vydáno na ochranu krupiéra. Dalo by se také říci, že tento zákaz byl vydán, aby chránil krupiéra, který by mohl mít tendence stát se hráčem a poté, co by se mu přestalo dařit, aby nezačal okrádat své mateřské kasino, čímž by získal peníze pro splacení dluhů či na další hru.

Na druhou stranu, jak už vyplývá z předchozího textu, byl vydán i proto, aby ochránil kasino před případnými krádežemi ze strany vlastních zaměstnanců. Krupiéři si často naivně mysleli, že když vědí, jak se určitá hra hraje, mají zaručený patent na výhru. A nejen krupiéři. Hosté kasin si často představovali, že když se v prostředí kasin krupiér pohybuje a jednotlivé hry neustále dokola hraje, dokáže pak následně každou hru vyhrát. Hosté pak často krupiéry přemlouvali, aby s nimi jeli do nějakého kasina, kde jim host dá základní kapitál a krupiér ho svým umem rozšíří a následně poté si výhru rozdělí. V mnoha případech však došlo k naprostému opaku, krupiér všechny peníze prohrál, dostal se do dluhů a nejjednodušší možnost, jak dostat peníze zpátky viděl v tom, že začne okrádat vlastní kasino. Dá se tedy konstatovat, že hlavním smyslem tohoto zákazu byla snaha kasina předejít takovýmto problémům.

V případě, že by byl nějaký krupiér přistižen při hře v jiném kasinu, hrozila mu finanční pokuta nebo dokonce až vyhazov. Není však třeba zmiňovat, že se tato nařízení nedodržovala a často se obcházela. Důležité tak bylo si vybrat kasino, kde nadřízení či majitel kasina, ve kterém krupiér pracuje, nemají své známé. *„Co jsem slyšel, tak byli nějací chyceni*

¹⁵² HEZSTERA, Jan. *Interview krupíerství*, s. 11.

¹⁵³ §38, odst. 2, Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisu, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č.70/1994Sb.

*někde, tak těm to vedení řeklo, až vyhrávali, tak jim řekli, buď to tady necháte, my Vám nic nevyplatíme, takže to vrátíte a my Vás nenahlásíme.*¹⁵⁴

Je však nutné podotknout, že tyto přestupky se téměř neřešily. Krupiéri samozřejmě chodili hrát do jiných kasin, ale jelikož, především na začátku devadesátých let, nebyla komunikace mezi kasiny nijak velká, jen málokdy byl daný krupiér, pokud se choval nenápadně,¹⁵⁵ prozrazen. Často se však stalo, že si krupiér nedával pozor, u stolu si zkušeně hrál s žetony, napomínal krupiéra, když, podle něho udělal při hře chybu, apod., čímž se velmi rychle prozradil. Avšak když si na tyto věci dával pozor, kasino, které krupiéra zaměstnávalo, nemělo vesměs šanci se dozvědět, že navštívil kasino jiné, takže vcelku nebyl problém, aby si šel krupiér někam zahrát.

I když tento zákaz po celá devadesátá léta platil, na druhou stranu v kasinech existovalo nepsané pravidlo, že by si měl jít krupiér někam zahrát, aby se poté dokázal vcítit do hosta, a aby zkusil, jaké to je hrát o peníze. Krupiér si návštěvou jiného kasina také mohl rozšířit přehled o tom, jak se hraje v jiných zařízeních tohoto typu, co by do budoucna mohl dělat lépe a co je v jiných kasinech lepší a co horší.

V devadesátých letech byla běžnou součástí kasina také ochranka, která tu sloužila jako demonstrace síly. Ve většině případů se jednalo o jednoho nebo dva zaměstnance, z nichž jeden stál u vstupních dveří a druhý se procházel po kasinu a postával tam, kde byla největší či problémová hra. Tito lidé měli za úkol v kasinu sjednávat pořádek a zasáhnout v případě, pokud se něco negativního událo. *„Takže vzhledem k těm úsporám, [...] šetřilo se vlastně čím dál víc, tak i s tím ta ochranka byla horší a horší, až to došlo k tomu, že to vlastně byli šatnáři, jo a jako někdy musím bohužel říct, že měli problém přečíst vůbec nějaký údaje z občanky a něco zapsat, takže to už byla ta smutnější kapitola toho kasina.*¹⁵⁶

I když v řadě případů můžeme v kasinu ochranku potkat dodnes, často vlivem úspor a modernizace, vystřídal ochranku kasina tzv. pult centralizované ochrany – PCO.¹⁵⁷

¹⁵⁴ DOLEŽAL, Martin. *Interview krupíerství*, s. 9.

¹⁵⁵ To znamená, že si nemohl hrát s žetony, nemohl nijak výrazně zasahovat do hry, hádat se s krupiéry a vysvětlovat jim pravidla hry, apod.

¹⁵⁶ MIKULČÍK, Petr. *Interview krupíerství*, s. 34, 35.

¹⁵⁷ Pult centralizované ochrany neboli PCO je služba nabízená soukromými společnostmi. Tato společnost má vybudované své dispečerské stanoviště, které neustále střeží objekty a při vyhlášení poplachu může PCO vyslat vlastní zásahovou jednotku, která v případě narušení objektu usiluje o zadržení pachatele.

5. 1. Vztahy na pracovišti

Stejně jako v řadě jiných povolání, kde člověk tráví většinu svého času, i mezi krupiéry bylo téměř železným pravidlem, že si hledali partnery mezi svými spolupracovníky. Základní výhodou těchto vztahů byl fakt, že oba partneři pracovali přes noc, a velmi často o víkendech a o svátcích, měli tedy podobnou pracovní dobu, podobné zájmy a řadu společných známých. S nadsázkou můžeme tedy konstatovat, že díky pracovní době, kterou krupiéři měli, byli určitým způsobem hendikepováni v tom, aby si našli „nějakého normálního partnera“.

V rámci kasina se vztahy na pracovišti tvořily velmi snadno, jelikož v devadesátých letech pracoval v tomto zařízení především mladý kolektiv. Je však nutné zmínit, že vedení kasina nerado vidělo, že se vztahy na pracovišti tvoří,¹⁵⁸ ale ve většině případů je respektovalo a nesnažilo se jim bránit. Krupiéři, kteří tvořili pár, se však museli na pracovišti chovat jako profesionálové a na place nesmělo dojít k žádné situaci, která by jejich vztah odhalovala. Často se tato situace řešila tak, že lidem, kteří tvořili pár, se rozhazovaly směny¹⁵⁹ nebo se alespoň vedení postaralo o to, aby nebyl pár spolu na jednom herním stole. Na druhou stranu je však nutné podotknout, že ve většině případů tyto vztahy dlouhodobě nevydržely.¹⁶⁰

Jak už bylo uvedeno výše, vztahy mezi krupiéry, barmankami a ochrankou se tolerovaly, problém však nastal, pokud vznikl vztah krupier/krupierka s někým z vedení. Tyto vztahy téměř nikdy neměly pozitivní ohlas v kolektivu a často poté vznikaly spory o tom, že daný pracovník, který má vztah s někým z vedení, je zvýhodňován, a to po stránce lepších pracovních podmínek, výhodnějšího umístění na směny, apod.

V žádném případě se však netolerovaly vztahy krupier-host, krupierka-host. Samozřejmě, že i tyto případy nastaly, ale pár se to snažil utajit, jelikož kdyby tento vztah vyšel najevo, dostal by krupier výpověď. „*My sme měli zakazy vyloženě se stýkat s hostami po práci, nedej bože, že kdybychom se někde potkali s tím hostem a někde popíjeli, jo. On nás moch potkat, mohli sme ho pozdravit, ale v podstatě nemohli sme si tam s ním otevřít flašku a někde ji vypít, jo? Což už dneska se taky neplní.*“¹⁶¹

V řadě případů však postupem času i toto nařízení nebylo stoprocentně dodržováno, a pokud se vědělo o vztahu host-krupier, snažilo se vedení jakýmkoli problémům předcházet

¹⁵⁸ Vedení kasina se ve většině případů obávalo, že by se pár mohl začít domlouvat a vymýšlet různé podvody na kasino.

¹⁵⁹ Tento postup se však jevil jako katastrofální, jelikož krupiéři se pak spolu nevidali ani v práci a ve svém soukromém životě se také mýjeli, jelikož když byl jeden v práci, druhý měl volno a naopak.

¹⁶⁰ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupierství*, s. 23.

¹⁶¹ HEZSTERA, Jan. *Interview krupierství*, s. 8.

tak, že zaměstnanec kasina, nesměl být u stejného hracího stolu, na kterém hrál host, který byl parterem daného krupiéra.¹⁶²

Mimo pracovní dobu měl tedy krupiér v devadesátých letech přísně zakázáno se stýkat s hosty kasina. Pokud krupiér někoho z hostů potkal, mohl s ním vést krátkou společenskou konverzaci, ale v žádném případě si s ním nemohl jít sednout na kávu, apod.

Na druhou stranu je však nutné podotknout, že mezi krupiérkami existovalo určité procento slečen, které tuto práci bralo jako jistý předstupeň do vyšších sfér a k lepším pozicím a tedy i přes veškeré zákazy kasin byly nezdědky spatřeny s movitými hosty.¹⁶³

Na začátku devadesátých let také nebylo žádoucí, aby ve stejném kasinu pracovali rodinní příslušníci. *„Ono to bylo, takhle, když se ze začátku nastupovalo, tak to nesměli být sourozenci a příbuzní. Třeba, když jsem dělal kurz svůj první, tak jsem tam měl dva sourozence a museli jsme jednomu říct, že musí skončit. Ale vztahy pak vznikali na pracovišti, že jo, já jsem si tam našel manželku, jako spousta vztahů vzniklo.“*¹⁶⁴

Od většiny narátorů mi bylo také potvrzeno, že rivalita ve smyslu nějakého konkurenčního boje na pracovišti byla minimální a pokud k ní docházelo, tak ve většině případů mezi ženským osazenstvem kasina. Avšak pokud k nějaké rivalitě mezi ženami došlo, nebyla pravidla hlavním důvodem ani tak pracovní stránka, ale sféra osobní. Některým krupiérkám se například zdálo, že jiná jejich spolupracovnice je zvýhodňována, nadřizeny k ní chová určitou náklonnost, a proto získává určitá privilegia, apod. Ale vyloženě po profesní stránce, že by se odehrával v kasinech nějaký konkurenční boj, mi potvrzeno nebylo.¹⁶⁵

5. 2. Plat

Povolání krupiér bylo v devadesátých letech zajímavé jak z pohledu příležitostí a uplatnění se, tak z pohledu platového. V popisované době bylo teda finančně výhodné, stát se krupiérem *„protože já nevím, pro příklad v roce, já nevím, 1994 byl nějak průměrně plat osm tisíc a já jsem bral třináct čistýho, což jako je, což na dvacetiletého krupiéra je hodně.“*¹⁶⁶

¹⁶² HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview krupiérství*, s. 8.

¹⁶³ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 9.

¹⁶⁴ DOLEŽAL, Martin. *Interview krupiérství*, s. 9.

¹⁶⁵ MIKULČÍK, Petr. *Interview krupiérství*, s. 36.

¹⁶⁶ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 4.

Postupem času se však průměrný český plat začal stoupat, avšak plat krupiéra zůstával stále stejný, na základě toho pak přestávalo být povolání krupiéra tak atraktivní jako například v devadesátých letech.

V průběhu devadesátých let byl krupiérský plat vysoký, většinou byl o jednu třetinu až o polovinu větší než průměrný plat na našem území, v některých případech byl až dvojnásobný, a právě na nadprůměrný plat zpravidla lákala kasina nové adepty na toto povolání. *„To jo, to bylo dobře placený. Plat byl, já nevím, skoro dvojnásobek průměrný mzdy. Já dostal jednou tolik než předtím v tý práci, a to sem tam byl poslední člověk. [...] Když byla tabulka v tom devadesátým sedmým, tak jsme brali jako poslanci, tenkrát, měli o stovku víc, no.“*¹⁶⁷

Pro krupiéry bylo také velmi výhodné, že v průběhu devadesátých let jejich plat pravidelně rostl a to měsíc od měsíce v řádu stokorun. V této době se tedy jednalo o velmi výnosné povolání, které toužilo vykonávat velké množství lidí. *„Na začátku těch devadesátých let jsme dostávali slušný peníze, říkám, já jsem si za to pořídil 3 plus 1, za šest let jsem to měl splacený a nemusel jsem přemýšlet nad tím, jestli budu moct jít na pivo.“*¹⁶⁸

Často i z tohoto důvodu docházelo k tomu, že lidé, kteří vystudovali vysokou školu a poté si nemohli najít zaměstnání, ucházeli se o post krupiéra, jelikož bylo všeobecně známo, že tato práce měla v devadesátých letech podobné platové ohodnocení jako například lékař, inženýr, apod. V rámci jednoho rozhovoru mi krupiér vyprávěl, že když ve svých dvaceti letech nastoupil do kasina, měl jen o málo nižší nebo totožný příjem jako jeho rodiče, kteří pracovali na dobře placeném místě a měli dlouholetou praxi v oboru.¹⁶⁹

Bavíme-li se o platech v kasinu, je nutné zmínit, jak byl plat vypočítáván. Zaměstnanci kasina dostávali určitý finanční obnos, který měli uvedený i na výplatní pásce, k němu se přičítali ještě tzv. prémie, které se určovaly podle celkového měsíčního obratu kasina a podle tipů,¹⁷⁰ které hosté dávali krupiérům. Základní plat v kasinu nebyl nikdy rozhodující, důležité bylo to, jaký mělo kasino za daný měsíc výdělek, *„když prostě kasino dosáhlo toho limitu, kterej mělo nahrát, potom se něco přerozdělovalo, ať už to byly tipsy, jakoby to, co házej hráči dealerůma nebo nějaký bonusy, který potom rozděloval ten management.“*¹⁷¹ Díky těmto premiím a bonusům dostávali krupiéři v devadesátých letech nadprůměrný plat, který se

¹⁶⁷ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupiérství*, s. 2-3.

¹⁶⁸ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupiérství*, s. 12.

¹⁶⁹ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 5.

¹⁷⁰ Tipy – tzv. dýška, které dostává krupiér od hosta kasina.

¹⁷¹ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 11.

však, postupem času, vlivem růstu cen, ostatních platů, apod., stával spíše průměrným a v dnešní době můžeme konstatovat, že je spíše podprůměrný.

V průběhu devadesátých let, měsíc co měsíc platy krupiórům poměrně stabilně narůstaly, a díky vysoké fluktuaci zaměstnanců kasin měli ti, kteří se v tomto zařízení udrželi několik let, velmi reálnou možnost jak kariérního, tak platového postupu. „Což potom třeba v roce 2000 už tohle to prakticky vůbec nebylo, protože ty lidi, kteří tam pracovali spoustu let, tak ti vlastně neodcházeli, protože měli nějakou pozici, nějaký peníze a ti si to drželi, že jo. A ten člověk, který tam přišel jako nováček, ten v podstatě ten plat, který tam byl, tak zas tak atraktivní nebyl. A jako možnosti nějakýho postupu taky moc reálný nebyly.“¹⁷²

Postupem času se situace začala měnit. Stále rostl počet kasin a krupiórů, ale počet hostů, kteří kasina navštěvovali, nerostl, naopak spíše ubýval. Na základě těchto a mnoha dalších událostí postupně přestává krupiórský plat růst a naopak začíná stagnovat. Na začátku devadesátých let krupiórský plat rostl téměř z měsíce na měsíc, postupem času se přestával zvyšovat tak rychle, až přestal růst úplně, k tomu začaly stoupat ceny, rostly platy ostatních zaměstnání, až se krupiórský plat dostal na stejnou úroveň průměrného platu na našem území.¹⁷³

Tím, jak klesalo platové ohodnocení zaměstnanců kasin, logicky klesala i úroveň personálu a celkově i úroveň samotného kasina. Toto zařízení už při vybírání nových krupiórů neměla tak vysoké nároky, jako tomu bylo v první polovině devadesátých let, jelikož se předpokládalo, že budoucí zaměstnanci kasin budou pracovat za daleko horších podmínek, a to i platových.

5. 3. Oděv

V úplném začátku devadesátých let vyžadovala řada kasin po svých zaměstnancích, aby v práci byli oblečení ve smokingu – bílá košile, černý smoking, motýlek, černé ponožky a boty. „My, kteří jsme chodili v mokasínech a v bílejch ponožkách, že jo, v devadesátých letech nebo ještě za komunistů, tak jsme plakali, že musíme mít černý ponožky, jo? Tak to byla pro nás jako velká novinka. [...] Holky v podstatě měly na Belvi, měli taky smoking – nějaký dámský sako, a tam měly bílou halenku, černou sukni.“¹⁷⁴

¹⁷² MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiórství*, s. 12.

¹⁷³ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupiórství*. s. 6.

¹⁷⁴ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiórství*, s. 12.

Postupem času se od tohoto oděvu začalo ustupovat, jelikož byl na jednu stranu dosti nepohodlný a na stranu druhou, většina kasin nedokázala vytvořit takové podmínky pro své zaměstnance, aby byli schopni po celý večer ve smokingu být.¹⁷⁵ Řada kasin neměla dostatečně vybudovaný odvětrávací systém, což byl obrovský problém především v létě, takže, když bylo kasino plné lidí, k tomu většina z nich kouřila, pro krupiéra bylo vydržet po celou pracovní dobu ve smokingu, nesnesitelné. Smokingy tedy vystřídali bílé košile s dlouhým rukávem, motýlek, černé společenské kalhoty, ponožky a boty v téže barvě, v řadě případů byl vyžadován i černý pásek.

V některých kasinech v devadesátých letech preferovali a do dnešní doby i některá kasina stále preferují jako oděv tzv. uniformy, které většinou nesly logo daného zařízení. Uniforma sloužila k tomu, aby se kasina a jejich krupiéři od sebe odlišovali, takže personál většinou nosil bílou košili a vestičku, motýlka a kalhoty v jiné barvě.¹⁷⁶

Postupem času se oděv krupiéra ustálil na bílé košili, motýlku, černých kalhotách, ponožkách a botách, výjimečně nosili krupiéři vestičky, avšak v průběhu nového tisíciletí začali krupiéři nosit vedle bílých i černé košile, jelikož se dospělo k názoru, že černé košile jsou praktičtější, jelikož na nich není vidět případná špína.¹⁷⁷

Vývoj dámského pracovního oděvu byl podobný. Krupiéřky zpočátku nosily nařasené bílé halenky nebo bílé dámské košile, silonky, lady sukni,¹⁷⁸ kratší být nemohla a černé společenské boty na podpatku. Na začátku devadesátých let bylo sice výslovně zakázané nosit prstýnky, hodinky, náramky či řetízky, avšak v průběhu doby se poměry začaly uvolňovat, bylo dovoleno nosit snubní prstýnky a sukně se postupně začaly zkracovat. „V kasinu byl pro personál povinný stejnokroj, bílá košile, motýlek, černé kalhoty a sukně, černá saka. Kapsy musely být zašité, za prvního manažera dívky nesměly nosit kalhoty. Zato musely mít punčocháče i v létě. Neexistovalo, aby holky přišly do práce nenalíčené. Stejně to bylo s navoněním.“¹⁷⁹

Všeobecně lze tedy konstatovat, že v devadesátých letech byly ve většině případů krupiéřky oblečeny v bílé blůze, černé sukni, silonkách a nosily černé boty na podpatku. V žádném případě nesměly mít na ruce hodinky, aby host nevnímal čas a aby krupiéřky nemohl podezírat, že si za ně strkají žetony a nesměli mít řetízky, náramky a prstýnky. Zákaz šperků byl logický „ono za prvý to vypadá blbě a za druhý ti hosti přesně mohli říkat, no, ona

¹⁷⁵ Kasina nebyla ochotná nebo neměla dostatek financí na vybudování klimatizace, apod.

¹⁷⁶ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiéřství*, s. 7.

¹⁷⁷ S některými z výše vyjmenovaných variant se můžeme v kasinu setkat dodnes.

¹⁷⁸ Sukně do půli lýtek.

¹⁷⁹ Čilichili. Ze života krupiéřky. Dostupné na WWW: <<http://www.cilichili.cz/temata/ze-zivota-krupierky-58.html>> [cit. 15. 12. 2011].

*mě tady obrala o peníze a teď tady nosí tuny zlata, takže aby to neprovokovalo, taky jo.*¹⁸⁰
Dále měly krupiérky předepsané, že do práce musely chodit namalované a v některých kasinech byly povinny mít nalakované nehty.¹⁸¹

Jak už bylo uvedeno výše, dlouhá léta nechtěla kasina povolit krupiérkám, aby mohly nosit kalhoty. Avšak v průběhu doby docházelo k tomu, že se nejdříve začaly zkracovat sukně a postupem času se dokonce povolily i kalhoty a to především s rozmachem Texas Holdem Pokeru. Jelikož se při rozdávání karet při pokeru sedí, krupiérkám se často během hry sukně vyhrnovala, což působilo neesteticky, takže postupem času jim bylo dovoleno nosit vedle sukní i kalhoty.¹⁸²

5. 4. Cizinci v českých kasinech

Především na začátku devadesátých let v českých kasinech pracovalo velké množství cizinců, kteří stáli u zrodu těchto institucí na našem území. Jak už bylo uvedeno výše, tím, že kasina na našem území začala vznikat až na začátku devadesátých let, nebyl v Čechách žádný vyškolený personál, který by dokázal budoucí krupiéry vychovat, takže ve většině případů první profesionální krupiéry vychovávali a zaučovali právě cizinci, kteří pak určitou dobu stáli v čele těchto zařízení.

Cizinci v našich kasinech v průběhu celých devadesátých let obsazovali řídicí funkce což, především zpočátku popisované doby, bylo dáno tím, že na našem území nebylo moc odborníků, kteří by vedoucím funkcím v kasinu rozuměli a dokázali je kvalitně vykonávat. Češi se sice také vyskytovali v hlavních řídicích funkcích, ale zpočátku spíše obstarávali chod kasina, apod., jelikož neměli žádné herní zkušenosti. *„V době, kdy já jsem tam nastoupil, tak vlastně byla skladba na směnu taková, že tam byli vždycky jeden z toho českého vedení, to znamená buďto ředitel, nebo vedoucí provozu a z té cizí strany tak tam byl manažer a dva asistenti manažera. Ten manažer, jak jsem, jak jsem říkal, to byl Turek, v té době, pak tam byl jeden Angličan, Londýňan a jeden Skot.*¹⁸³ Cizinci měli ve většině případů jen minimální dobu pracovního volna, zpravidla se jednalo o dobu kolem pěti dnů, jinak pracovali každý den.

¹⁸⁰ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupiérství*, s. 5.

¹⁸¹ V některých kasinech se nařizovalo mít červeně nalakované nehty, jelikož při hře se často za nehty dostávaly žmolky ze sukna, které bylo natažené na hracím stole, a červený lak měl zabránit tomu, aby nebylo vidět, že má krupiérka něco za nehty.

¹⁸² HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupiérství*, s. 2,5.

¹⁸³ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 4.

Většina cizinců, kteří byli v českých kasinech zaměstnaní, pracovali pod určitými agenturami, které neustále sháněly v jakém kasinu je volné místo, a kdo z nich by byl ochoten do té a té země jít pracovat. Tito krupiéri vyjížděli za prací do ciziny většinou v rozmezí půl až jednoho roku a následně poté, pokud si neprodloužili pracovní pobyt, putovali do jiné země. Jejich cesty se však nekonaly jen po Evropě, ale napříč celým světem, po Africe, Asii, Rusku, někteří z nich měli zkušenosti i s černými kasiny např. v Izraeli, apod. Tito krupiéri však nebyli zaměstnanci společnosti, která vlastnila kasino, ale spadali pod agenturu, která jim práci zprostředkovávala „a oni byli vlastně vypláceni z té německý strany a nebo přes tu agenturu, ale spíš to bylo tak, že ta německá strana je vyplácela a něco platila i té agentuře.“¹⁸⁴

Je však nutné podotknout, že platy krupiérů-cizinců, kteří pracovali na našem území, se výrazně lišily od platů místních zaměstnanců kasin. Platy se odvozovaly především od předešlé praxe daného krupiéra, jakou smlouvu měl s kasinem či agenturou sepsanou, apod., takže můžeme konstatovat, že se lišily jak platy krupiéra cizince a krupiéra Čecha, ale také platy jednotlivých cizinců-krupiérů působících na našem území. Jejich finanční ohodnocení bylo většinou dvojnásobek platu českého krupiéra a pohybovalo se v rozmezí od 40-120 tisíc za měsíc s tím, že tito lidé měli zvýhodněnou cenu či zcela zaplacené ubytování.

Společnosti, které krupiérům z ciziny zprostředkovávaly práci v kasinech po celém světě, byly však velmi drahé, což postupem času vedlo k tomu, že se cizinci přestávali v našich kasinech zaměstnávat. V průběhu devadesátých let fungovalo již na našem území dostatečné množství kvalifikovaného personálu z českého prostředí, který byl schopný vykonávat stejnou práci, jež na začátku dělali pouze zahraniční krupiéri. Proto se firmy, které vlastnily kasina, postupem času snažily zahraničních krupiérů zbavit,¹⁸⁵ což se jim v podstatě povedlo, takže můžeme konstatovat, že kolem roku 2000 tito lidé z českých kasin úplně vymizeli.¹⁸⁶

Nelze však jednoznačně tvrdit, že po roce 2000 se v našich kasinech již nevyskytoval žádný cizinec. Někteří cizinci samozřejmě zůstali a to především proto, že si na našem území našli partnera nebo partnerku. Česká kasina však tento zahraniční personál již tak nezvýhodňovala a oni, pokud i nadále chtěli vykonávat povolání krupiér, museli přijmout tamní podmínky, například v otázce platu.

¹⁸⁴ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 16.

¹⁸⁵ Tento fakt měl čistě ekonomický charakter, jelikož zahraniční krupiérům muselo kasino dávat dvojnásobný, někdy i trojnásobný plat, než krupiérům tuzemským.

¹⁸⁶ Blíže k tématu např. MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 16-17.

Nepředstavujme si však nějaké děsivé scény, jak se česká kasina zbavují krupierů-cizinců. Zaběhlá praxe byla taková, že cizinci měli s českými kasiny podepsaný kontrakt, zpravidla v rozmezí půl roku až roku a poté, co jim tato smlouva vypršela, nebyla již prodloužena. *„Pak jako nedostali pracovní povolení, že jo. Nejdřív přestali dostávat profíci, pak už byl jenom jeden profík a pak už byl jenom manažer a pak vlastně nedostali pracovní povolení i ty manažeři, takže jsme to začali dělat my, jako Češi.“*¹⁸⁷

¹⁸⁷ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupierství*, s. 3-4.

6. Návštěvníci kasina

Při dotazu, kdo v devadesátých letech minulého století navštěvoval kasina, mi bez výjimky narátoři odpovídali shodně: „*Všichni, prostě všichni.*“ Je samozřejmé, že se osazenstvo kasin odvíjelo od lokality, kde se toto zařízení nacházelo, lze však konstatovat, že především v první polovině devadesátých let do kasina proudilo obrovské množství lidí a to jak mužů, tak i žen. Jednalo se o lidi, kteří měli našetřené nějaké peníze z dob komunismu, dále o podnikatele, o taxikáře, o lidi, kteří pracovali či vlastnili restaurace a herny, „*samozřejmě lidi, kteří brali úvěry, jak na běžícím pásu, jo prostě jako by takový ty rychlý peníze [...] jednak hodně moc bylo peněz mezi lidma a hodně takových šancí, jak k těm penězům přijít, jo. [...] Samozřejmě většinou to byla samá černota [...] od nějakých drog, až prostě po nějaký holky na trase, až po nějaký kradený věci.*“¹⁸⁸ Ani věkový průměr hostů se nedal jednoznačně určit. Do kasin chodili jak mladí, tak i starší hosté, prostě všechny generace.

Tento druh zařízení navštěvovali tedy především porevoluční zbohatlíci, restituenti, apod., jenž s penězi, ke kterým přišli často velmi rychle, bez větší námahy, neuměli či v tu chvíli nebyli schopni dobře zacházet, takže je ve velkém utráceli, mimo jiné i v kasinech. V mnoha případech se jednalo o lidi, kterým stát vrátil pozemky, hotely, apod., takže najednou přišli k velkým penězům, se kterými velmi často neuměli zacházet. Toto jejich rozhazování mělo velmi často špatné konce „*a po třech, čtyřech letech je člověk viděl v tom samým kasinu, jak tam choděj a škemraj od kamarádů peníze, o pár stovek a jsou z nich trosky, dá se říct, že jo. Prodali byty, prodali hotely, prodali prostě majetky svoje. Vlastně před tím hráli vlastně o stovky tisíc a miliony a najednou prostě, jenom prostě, že to byli pacienti, už potom, hráli jen o pár korun, peněz.*“¹⁸⁹

Při zkoumání struktury hostů v kasinech¹⁹⁰ je, podle mého názoru, zajímavé se zaměřit a porovnat výpovědi jednotlivých krupiérů dle lokality, kde pracovali. „*Já jsem jako prožil to období dlouhý, takže vlastně ze začátku ta klientela, to byla většinou jenom podnikatelé nebo cizinci, což v Plzni jako moc cizinců nebylo, takže to byli taková ti rychlopodnikatelé, taková ti v devadesátých letech na začátku, jak třeba jenom odvezli kamion vajec z Polska do Čech a měli z toho milion, [...] to nebyli vychovaní lidi, jo, byli to prostě, [...] kteří měli hodně peněz,*

¹⁸⁸ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 15.

¹⁸⁹ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 8.

¹⁹⁰ Jak se měnil pohled návštěvníka kasina na toto zařízení více např. SPURNÝ, Jaroslav. Cinknutý svět hazardu. In: *CS magazín* – články pouze v on-line verzi časopisu. Dostupné na WWW: <<http://www.cs-magazin.com/index.php?a=a2007032103>> [cit. 12. 1. 2012].

*který hodně rychle vydělali a hodně rychle utratili. Takže ty hry byly vysoký, velký. A pořád jak přibývali ti podnikatelé, jako vlastně tady nebylo nic rozvinutýho, tak ti lidi měli prachy, byly i restituce, že jo [...] a tak proto tam mohlo hrát taky spousta lidí a bylo tam hodně peněz. A pak ta druhá část klientely byli studenti vysokých škol a ti tam chodili jenom díky tomu, jak jsou ty bonusový akce v těch kasinech, že třeba za stovku dostaneš dvě stě v žetonech, tak oni tam chodili v partách, [...] to pak přestalo, protože to samozřejmě ty kasina taky omezily ty bonusy.*¹⁹¹

Naopak krupiér, který pracoval v kasinu v Hradci Králové a následně poté v Pardubicích uvádí: *„Všechno možný. Zvědavci, tady Vietnamci. Těch chodilo hodně, no. Pak ale pochopili, že když nebudou chodit hrát, přestanou jezdit ve stodvacítkách, začali jezdit v jinech autech, už začali mít normálně krámy a už né stánky a těch tam bylo hodně jako Vietnamců. Pak podnikatelé, ale cizinci moc ne, že jo. To ti nikdy nedrželi. Vždycky si všichni mysleli, že to držejí cizinci jako kasina, ale to většinou drželi lidi z blízkýho okolí, když tady nic nebylo, že jo. Mimo Hradec a Pardubice. Jako cizinci moc nechodili. Kde by se tady taky vzali ve východních Čechách, jako taky chodili, když byla v Pardubicích ta zlatá přilba, Velká pardubická nebo ten velkejšachovej turnaj,¹⁹² tak to jo. [...] Ale ta kasina se uživila, protože tenkrát byly lehký topný oleje, bílí koně, jo, pak i ti podnikatelé, kteří rychle zbohatli, trestná činnost byla taková jiná, že ti mafíáni a takovýhle. Chodili lidi a měli v igelitce peníze, že jo, plnou igelitku peněz.*¹⁹³

Z rozhovoru s krupiérem, který pracoval na počátku devadesátých let v Teplicích, jsem se dozvěděla: *„V podstatě, když to řeknu zjednodušeně, obyvatelé Teplic, který měli zajímavý příjmy nebo, kteří měli nějaký úspory a byli hraví. Plus ještě v tý době nebyl přechod v Petrovicích, takže hlavní trasa právě vedla přes Teplicko, trasa E55, každému dobře známá, takže vlastně ještě velká část německé klientely. Takže Němci, kteří vlastně jezdili za nějakou sexuální turistikou do Čech, takže vlastně, ti vlastně taky navštěvovali to kasino. [...] Říkám, lidi, kteří k tomu měli nějak blízko, takže to byli třeba rodiče kluka, co provozoval hospodu, kteří měli peníze, tak tam chodili.*¹⁹⁴

Z výše uvedených textů tedy jasně vyplývá, že hosty kasin nelze jednoznačně vymezit, avšak s nadhledem lze tvrdit, že návštěvníky těchto zařízení byli lidé, kteří měli vysoké příjmy, ušetřené peníze z dob totality, lidé, kteří zbohatli po privatizaci či v restitucích, státní příslušníci, kteří se nechávali uplatit a cizinci. Žádná jiná kritéria přesně stanovit nelze,

¹⁹¹ ZAJÍČEK, Dan. Interview Krupíerství, s. 3.

¹⁹² Czech Open.

¹⁹³ DOLEŽAL, Martin. Interview Krupíerství, s. 5.

¹⁹⁴ HEZSTERA, Jan. Interview Krupíerství, s. 22.

jelikož, co se týká věkové struktury, kasina navštěvovali jak mladí, tak i staří lidé, co se týká povolání, do kasina chodili lidé z nejrůznějších oborů od doktora až například po číšníka či celníka, zahrát si přišli muži i ženy.

Nelze však opomenout zmínit ještě jednu velkou skupinu lidí, kteří v devadesátých letech kasina navštěvovali. „*A pak samozřejmě cikáni, ti v té době měli peněz spoustu, takže prostě nebylo výjimkou, že tam přišel nějaký takový prostě s igelitkou plnou peněz, když to prohrál, tak přišel s druhou.*“¹⁹⁵ Jednalo se o lidi, kteří se stali stálými a v mnoha případech i velmi častými návštěvníky kasina, jenž se chovali slušně, nosili sem velké množství peněz a byli tu vítáni. Na druhou stranu se mezi nimi pohybovali i tací, kteří po několika návštěvách kasina, v řadě případů i po první návštěvě, dostali zákaz vstupu do tohoto zařízení.

V neposlední řadě nelze zapomenout ani na lidi, kteří se hazardem živili za komunismu.

Obrovskou výhodou první poloviny devadesátých let byl fakt, že se ve společnosti pohybovalo velké množství peněz a bylo spoustu příležitostí, jak k penězům přijít. Jednalo se například o rumovou aféru, o případy tzv. fakturantů, což byli lidé, kteří měli bílé koně, na které vybírali zboží a neplatili za ně faktury. Dále se jednalo o lidi, kteří se účastnili likvidace nějaké velké státní firmy nebo organizace,¹⁹⁶ která působila v době komunismu, apod.

Součástí herního řádu kasin byly stanovy, které uváděly, že vedení tohoto zařízení může kdykoli a komukoli, bez udání důvodu, omezit nebo zcela zamezit přístup do kasina na určitou dobu nebo napořád. Jednalo se o výjimku, se kterou jiné provozovny tohoto typu disponovat nemohly a nesměly. „*Ano, že vlastně, jakoby třeba restaurace jako veřejný prostor, jako prostor, který slouží veřejnosti, i když je soukromý, tak v podstatě si, pokud se nejedná o soukromý klub, tak si nemůže prostě vybírat a nemůže prostě někoho jakoby odmítnout třeba obsloužit nebo něco takového, kdežto to kasino vždycky tuhle tu výjimku mělo.*“¹⁹⁷

Trvalo poměrně dlouho, než většina toků, které přinášely možnosti, jak se poměrně rychle a snadno dostat k velkému množství peněz, vyschla, takže do kasin, především v první polovině devadesátých let proudili hosté, a spolu s nimi i peníze, ve velkém.

¹⁹⁵ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 6-7.

¹⁹⁶ Například likvidace majetku SSM.

¹⁹⁷ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 7, 30-31.

6. 1. Změna hostů v průběhu devadesátých let

V průběhu devadesátých let dochází k situaci, kdy na stále rostoucí počet kasin, připadá stejné množství hostů, které postupem času spíše ubývá. V samotných začátcích působení kasin, existoval jen malý počet těchto zařízení a hosté se sem hrnuli v davech. Postupem času však prvotní zájem o tato střediska opadá a do kontrastu k tomu vznikají stále nová a nová kasina.

Řada movitých lidí si totiž začala uvědomovat, že první kasina na našem území vydělávala obrovské množství peněz a chtěli takovéto zařízení vlastnit také. Jak však rostl v průběhu devadesátých let počet kasin, hostů nepřibývalo, naopak ubývalo. Rychlo podnikatelé začali krachovat, řada restituentů postupně přicházela o zdroj peněz, „*postupně prohrávali, jsem říkal, ty peníze tam nechali a to byly fakticky milionový, desetimilionový částky u lidí, kteří do toho roku devadesát neviděli peníze kloudný jako pořádný a najednou prostě měli k dispozici miliony a začli o ně hrát a netušili jako, co to obnáší za rizika, že jo.*“¹⁹⁸

Nastává tak patová situace, kdy strmě roste počet kasin, ale nepřibývá, spíše ubývá, počet návštěvníků těchto zařízení, což mělo za následek zhoršující se úroveň jak kasin, která, aby k sobě hosty přilákala, přestávala lpět na dříve vyžadovaných společenských normách, tak i úroveň chování hostů v těchto zařízeních.

V průběhu devadesátých let se však klientela kasin postupně začala měnit. Řada rychle podnikatelů přicházela o toky snadno dostupných peněz a začala krachovat, kasina se okoukala, už nebyla ničím novým a zajímavým, takže postupně chodilo míň a míň lidí a do kasin nosili míň a míň peněz. Tento druh byznysu tak pomalu skomírat. Řada kasin se začala zavírat a jediná místa, kde se stále ještě hrály velké hry, kde se stále točily velké peníze a kde to doopravdy ještě fungovalo, byly česko-německé, česko-rakouské hranice, částečně Praha a Brno.

Od druhé poloviny devadesátých let se postupně začala měnit i samotná klientela kasin. Jak už bylo uvedeno výše, řada rychlopodnikatelů krachovala, restituenti neměli peníze a do kasin tak vedle dřívějších návštěvníků, začínali chodit i lidé jakýchkoli povolání s nadstandartními příjmy, což v první polovině devadesátých let nebylo až tak běžné. Také tím, že se kasina začala od konce devadesátých let pojít s hernami, docházelo k tomu, že

¹⁹⁸ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupíerství*, s. 10.

kasina začali nově navštěvovat také gambleři, kteří vyhráli nějakou částku na automatech a poté šli do kasina s vidinou další možné výhry.¹⁹⁹

Od konce devadesátých let tak nastává situace, kdy byl každý návštěvník vítán s otevřenou náručí. Kasina se začala předhánět v tom, jak hosty do svého zařízení přilákat, což mělo samozřejmě vliv na úroveň jak hostů, tak i poskytovaných služeb. „*Po pár letech už tam chodila kdejaká verbeš, kdyžto takhle řeknu a dělal si tam, co chtěla.*“²⁰⁰

Dalším mezníkem ve změně struktury hostů kasin byl příchod a rozmach Texas Holdem Pokeru. Tato hra uchvátla široké vrstvy obyvatel a do kasina začali chodit hosté ze všech možných oborů a ze všech možných vrstev společnosti. „*Na tom pokeru se potká mladej se starým, bohatěj s chudým, no, a když jeden z nich vyhraje, tak jde třeba na tu ruletu a zase se z něho stane ten zákazník rulety nebo Black Jacku, jo, takže to v dnešní době může být opravdu kdokoli.*“²⁰¹

6. 2. Předepsaný oděv

Na začátku devadesátých let si kasina snažila držet vysokou úroveň několika způsoby. Umísťovala se do lokalit, kde se předpokládala velká návštěvnost, dbalo na upravenost jak personálu, tak i hracích stolů a celkového prostředí kasin a ze začátku zakazovala určitý druh oděvu, v němž nemohl host do kasina vstoupit, což se striktně hlídalo a dodržovalo.

Kasina si tak vyhrazovala právo zabránit ve vstupu hráčům, kteří nebyli oblečeni dle předepsaného dresscode. Většina těchto zařízení tedy v samotném počátku své existence trvala na společenském oblečení návštěvníků kasin. Džíny, trička, plážové, sportovní i pracovní oblečení a obuv tak byly často zakázány.²⁰²

Do prvních kasin mohli hosté vstoupit pouze ve společenském oděvu, obuvi a často i s kravatou, pokud se jejich oděv od takto stanovené normy lišil, nebyli do těchto zařízení vpuštěni. Tyto praktiky si na začátku devadesátých let mohla kasina dovolit, jelikož zájem návštěvníků o tato zařízení byl mimořádný.

Od této praxe se postupem času začalo ustupovat, avšak ještě dlouho se povinnost společenského oděvu dodržovala v příhraničních kasinech, například také v kasinu v

¹⁹⁹ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 4, 17.

²⁰⁰ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 10.

²⁰¹ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 17.

²⁰² LEVEZOVÁ, Belinda. *Kasino: Příručka návštěvníka*, str. 31.

Mariánských Lázních, kde často, podle německého stylu, v kasinech existovala šatna či recepce, kde za určitý minimální poplatek, si návštěvník kasina oblek zapůjčil.²⁰³

Jak už bylo uvedeno výše, povinnost společenského oděvu se velmi dlouho vyžadovala na hranicích, avšak od konce devadesátých let již nebyl povinný oblek, ale návštěvník nesměl do pohraničního kasina vstoupit bez společenské obuvi.

Souhrnem tedy můžeme konstatovat, že s určitými výjimkami, až do první poloviny devadesátých let nesměl host do kasina přijít v džínách, sportovním oblečení a nesměl mít obuté tenisky nebo letní obuv jako např. sandály, atd.

Toto pravidlo se však na našem území dodržovalo pouze v první polovině devadesátých let. K postupnému uvolňování začíná docházet především v místech, kde se vedle původního kasina otevřelo kasino nové. Konkurence se snažila všemi možnými způsoby nalákat hosty původního kasina do svých prostor a tím pádem začala polevovat v některých nařízeních, která se v předchozích dobách striktně dodržovala.

Postupným úbytkem hostů si kasina začala uvědomovat, že je nutné ve svých nařízeních slevit a předepsaný společenský oděv přestával být povinný. *„Takže postupně se povolovalo, takže nejdřív přišly džíny, pak už mohly bejt i tenisky, pak už dokonce i šortky a pak už teďka, když si člověk přijde prostě v krátkých šortkách, má na nohou takový ty žabky, tak je to úplně jedno.“*²⁰⁴

6. 3. Obsluha/Občerstvení hostů a krupiérů

V dnešní době se prakticky ve všech kasinech pohybují ceny alkoholu a nealkoholických nápojů v cenové relaci srovnatelné s restauracemi. V devadesátých letech však tomu tak nebylo, ceny v kasinu byly několikrát vyšší, jelikož host si platil i za prostředí, ve kterém se nacházel. *„Paňákbalantýnky, ktorej všude stál třicet korun, tak v kasinu stál 120, ale prostě to kasino vydělávalo i na tom prostředí, jo. V těch devadesátkých letech to bylo tak, že jo, nebyla regulace ještě cigaret, prostě mohly se brát, za kolik chceš, tenkrát Marlboro stály, já nevím 45korun nebo padesát, v kasinu se prodávaly za sto.“*²⁰⁵

²⁰³ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 9.

²⁰⁴ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 9-10.

²⁰⁵ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 19.

Na rozdíl od současných poměrů, kdy účet za hosta platí kasino,²⁰⁶ na začátku devadesátých let bylo samozřejmostí, že si host veškerou útratu zaplatil sám. Výjimka nastala pouze tehdy, pokud host v kasinu prohrál všechny svoje peníze a neměl čím zaplatit.

Průběhem doby se však vlivem rostoucí konkurence a úbytku hostů situace začala měnit. V období, kdy postupně ubýval počet návštěvníků těchto zařízení, vznikala stále nová kasina, která se snažila do svých prostor nalákat hosty tím, že slevovala z nároků, které původně kasina měla, což vedlo k tomu, že hosté kasina měli postupem času zdarma nealkoholické nápoje a VIP hosté²⁰⁷ měli zdarma i alkohol a cigarety.

V devadesátých letech bylo také ve většině případů samozřejmé, že pokud host v kasinu vyhraje nějakou větší sumu, zaplatí si nejen svůj účet, ale také objedná nějaký alkohol či jinou pozornost krupiérům, ve výjimečných případech dokonce rozdělí část výhry mezi personál kasina.

Na začátku devadesátých let se hosté do kasin lákat nemuseli, naopak, pro jejich vysoký počet byla spíše snaha jejich množství redukovat. Jedním ze způsobů byly například vstupní žetony. Pokud chtěl host do kasina vstoupit, musel u vchodu zaplatit určitou částku, za kterou obdržel tzv. vstupní žeton/y. *„Platilo se to každé den, protože bylo spousta zvědavců a těch, co by tam cumlali jen jedno pivo a koukali, takže padesát korun. Když to člověk vezme v devadesátém prvním, kdy lidi dělali za 15korun na hodinu, tak si to spousta lidí rozmyslelo.“*²⁰⁸

Přesně opačný vývoj probíhal u krupiérů. Na začátku devadesátých let poskytovalo kasino krupiérům zdarma nealkoholické nápoje, kávu, čaj a v některých případech i občerstvení. Postupem času však kasina od těchto výhod pro krupiéry začala ustupovat, a pokud vůbec zaměstnanci od kasina něco zadarmo dostávali, jednalo se o kávu, někdy i o nealko nápoje.

Na začátku devadesátých let měli krupiéri ve většině případů plně vybavený staff. Tato místnost sloužila pro odpočinek personálu v době, kdy měli přestávku. Krupiéri se tu převlékali, mohli si v těchto prostorách zakouřit, uvařit kávu a jídlo. Ideální staff se skládal z oddělených šaten, sprch a záchodů, téměř každé kasino pořídilo krupiérům na staff televizi, lednici, menší kuchyňku²⁰⁹ a vytvořilo jim kuřácký a nekuřácký prostor. Postupem času však

²⁰⁶ Jedná se o nealkoholické nápoje, alkohol, cigarety a ve většině případů i o občerstvení.

²⁰⁷ Jednalo se o hosty, kteří do kasina chodili často a nechávali tu velké množství peněz.

²⁰⁸ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupierství*, s. 8.

²⁰⁹ Nebo alespoň mikrovlnku a varnou konvici.

ve většině případů majitelé kasin na zařízení staffu rezignovali a jejich vybavení, velikost a úroveň se velmi snižovala.²¹⁰

Personál měl výslovně zakázáno pít alkoholu a užívání drog na pracovišti. Pokud bylo zaměstnanci prokázáno, že je na pracovišti opilý, pod vlivem drog nebo pokud se několikrát opakovaly jeho pozdní příchody na směnu, byl penalizován, v horším případě přišel o práci. *„Já, když jsem tam nastoupil, tak prostě se striktně chodilo do práce za střízliva a v práci se nepilo, ale zase na druhou stranu nikdo nikomu nedával foukat do balonku. Takže, jestliže byl někdo schopnej před prací vypít deset piv a nikdo to na něm nepoznal, tak o nic nešlo, jo.“*²¹¹

Postupem času se toto nařízení začalo čím dál tím míň dodržovat a situace se v tomto ohledu uvolňovala, samozřejmě za předpokladu, že toho nebude nikdo zneužívat a bude schopný dobře vykonávat svou práci.

²¹⁰ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupíerství*, s. 8.

²¹¹ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupíerství*, s. 32.

7. Společnost a její pohled na kasina v devadesátých letech

7. 1. Společnost v 90. letech

Sametovou revolucí, která na našem území oficiálně započala po brutálním potlačení pokojné studentské demonstrace 17. listopadu 1989, bylo odstartováno období velkých změn, které vedlo k pádu komunistického režimu a k přeměně politického zřízení na demokracii.

Československo se otevřelo světu, který této nabídce hojně využíval. Úspěšně byly přijaty normy umožňující reálné naplnění základních demokratických svobod – vytvářet politické strany, shromažďovat se a sdružovat, volit ve volbách, publikovat, možnost vlastnit majetek, podnikat, aj.

Od roku 1990 se tak někdejší „lidová demokracie“ ocitla ve všepohlcujícím proudu politické a ekonomické liberalizace. Nový prezident, Václav Havel,²¹² kterému zcela chyběla zkušenost s výkonem moci, se vrhl do radikální transformace své země.²¹³

První polovinu devadesátých let můžeme tedy charakterizovat jako přechodné období, ve kterém se utvářel náš stát na základě demokratických principů a liberalizace. Při schvalování nově vzniklých zákonů docházelo často k paradoxní situaci, kdy některé zákony procházely parlamentem překvapivě rychle, ačkoli praxe později prokázala jejich četné nedostatky, jiné, jež byly pro budoucí chod země nezbytné, byly často zablokované na mnoho týdnů a měsíců. Navzdory těmto a mnoho dalších problémů a komplikací, například po rozsáhlé prezidentské amnestii několikanásobně vzrostla kriminalita, se vláda těšila poměrně značné popularitě.

Důvěra v nové politické symboly úzce souvisela se dvěma polistopadovými mýty. Mýtus o „utahování opasků“ živil důvěru, že dočasné omezování a skromnost povedou k rychlému a výraznému zvyšování životní úrovně a celospolečenské prosperity a politici tak dostali důvěru k zahájení nepopulárních opatření. Druhý z mýtů souvisel s „návratem do Evropy“ a posiloval víru, že Československo naváže na své předválečné demokratické a hospodářské úspěchy a rychle dožene vyspělé země západní Evropy.²¹⁴

Po parlamentních volbách v červnu 1990 byly učiněny rozhodující politické a legislativní kroky k transformaci Československa na demokratickou, liberální zemi s tržní

²¹² 1936 - 2011, byl český dramatik, esejista, kritik komunistického režimu a později politik. Byl devátým a posledním prezidentem Československa (1989–1992) a prvním prezidentem České republiky (1993–2003).

²¹³ Více např. DELOUCHE, Frédéric. *Dějiny Evropy*. Praha: Argo, 2001. s. 393-397.

²¹⁴ Blíže k politické otázce a vzniku zákonů v Československu např. PÁNEK, Jaroslav; TŮMA, Oldřich a kol. *Dějiny českých zemí*. Praha: Karolinum, 2008. s. 459-463 či BĚLINA, Pavel a kol. *Kronika českých zemí*. Praha: Fortuna Print, 1999. s. 849-885.

ekonomikou volného trhu. Ekonomické reformy byly založeny na principech rychlé privatizace a vystavení československé ekonomiky zahraničnímu trhu. Byla nastolena kapitalistická ekonomika volného trhu a zároveň byly otevřeny cesty pro vznik soukromého vlastnictví. Vláda zavedla restriktivní makroekonomické hospodářství, radikálně omezila státní dotace a otevřela trh. Ekonomickou reformou spojenou s mýtem rychlého dosažení úrovně západoevropské prosperity doprovázel vzestup pravicového politického myšlení a popularity takto zaměřených stran.

V popisované době byla zahájena privatizace,²¹⁵ vznikly restituční a rehabilitační zákony usilující o nápravu alespoň části křivd z období komunismu. Základním prvkem listopadových vlastnických přesunů se staly také majetkové restituce, tedy navrácení majetků znárodněných či zabavených po únoru 1948 původním vlastníkům nebo jejich dědicům. Stát tak začal vracet movitý i nemovitý majetek těm, kteří se o něj přihlásili a prokázali oprávněnost svého nároku.

Avšak obrovské potíže s velkou a malou privatizací, restitucemi, apod. jen ukazovaly na problémy legislativního rámce ekonomické reformy, které byly dlouhodobě podceňovány. Léta 1990-1992 byly obdobím transformační recese, které se vyznačovaly extrémně nízkou nezaměstnaností, lehkomyšlným poskytováním rizikových úvěrů bankami, stabilním kurzem koruny, nízkou inflací, apod., všude bylo velké množství cest a možností, jak se vcelku lehce dostat k velkému množství peněz a vlivu.²¹⁶

„Prostě ty 90. leta byly v tom pěkný, že prachy byly všude. Ať se člověk podíval doprava, doleva, prostě všichni měli nějaký peníze, ať dělal v jakýmkoli oboru, jo samozřejmě lidi, kteří dělali ve fabrikách, nebo někde, zas tak neměli, ale jakmile člověk dělal někde mezi lidma a měl přístup k nějakým penězům, živejm, tak vždycky ty peníze ležely na ulici v té době, že jo, když budu vědět, že ty peníze druhej den vydělám, tak si o nějaký peníze zahraju a to

²¹⁵ Privatizace byla na našem území rozdělena na velkou a malou. V rámci malé privatizace byly v aukcích přímo prodávány budovy, obchody, drobné provozovny, apod. Pro odstátnění velkých podniků (velká privatizace) byla zvolena cesta kuponové privatizace, jež měla zamezit tomu, aby všechny velké společnosti koupili zahraniční investoři (těm bylo umožněno vstoupit jen do několika málo klíčových podniků, např. Volkswagen, Škodovka Mladá Boleslav). Státní podniky byly přeměněny na akciové společnosti a každý občan ČSFR mohl za symbolický poplatek získat akcie dle vlastního výběru. Více k tématu např. HOLUB, Petr a kol. *Co se stane, když se zhasne?: Dvě podoby české privatizace*. Praha: Prostor, 2004. 181 s., JEŽEK, Tomáš. *Privatizace české ekonomiky: její kořeny, metody a výsledky*. Praha: Oeconomica, 2006, 142 s.

²¹⁶ Více např. CUHRA, Jaroslav a kol. *Československé země v evropských dějinách: od roku 1918, Díl IV*. Praha, Litomyšl: Paseka, 2006, s. 291-333, PÁNEK, Jaroslav; TŮMA, Oldřich a kol. *Dějiny českých zemí*, s. 457-476, či MAREK, Jaroslav a kol. *České a československé dějiny II: Od roku 1790 do současnosti*. Praha: Fortuna, 1991. s. 118, apod.

*nebylo jenom v Teplicích, já si myslím, že to bylo všude a v té Praze to muselo být ještě víc, jo.*²¹⁷

Všeobecně se dá tedy konstatovat, že na začátku devadesátých let bylo ve společnosti obrovské množství peněz a kasina využila značné poptávky lidí po zařízeních, kde by člověk mohl vydobytou hotovost, či ušetřené peníze z dob komunismu utratit. Lidé se chtěli bavit, toužili po adrenalinu a tím, že v kasinech prohrávali či naopak peníze vyhrávali, se jim tento adrenalin dostával.

V této době bylo zřetelné, že kasina prosperují, že tento byznys funguje, a že lidé v hojnosti tato zařízení navštěvují a peníze do nich nosí. Tím, jak kasina na začátku devadesátých let prosperovala, společnosti, které je vlastnily, si začaly otvírat další zařízení tohoto typu v jiných městech, z těchto kasin si vydělali na další a tímto způsobem vytvářeli a rozšiřovali síť těchto zařízení. *„Pak zjistili další, že ten byznys je dobrej a už to jelo. [...] Myslím si, že některý kasina byly založený jenom kvůli praní špinavejch peněz, protože tam to je nedohledatelný, že jo. Ten host mohl být, že jo, domluvenej s majitelem, prohrál tam půl milionu, že jo, pak je zase jakoby vyhrál a tím, že je vyhrál zpátky, byly čistý. Tenkrát se nekontrolovalo, že někdo přinesl půl milionu, že jo.*²¹⁸

Řada krupiérů charakterizuje tuto dobu jako divoká léta i co se týče možností získávání peněz, majetku, úvěrů od bank, apod. V úplném začátku devadesátých let neexistovaly nebo nebyly důkladně vypracované zákony, lidé začali podnikat bez jakýchkoli zkušeností, otevřely se hranice, lidé mohli cestovat, pracovat a podnikat v zahraničí. Všeobecně lze tedy konstatovat, že možnosti, kde přijít k penězům byly neomezené.²¹⁹

Legálně existující kasina na území České republiky vznikala a fungovala dle zákona č. 202/1900 Sb. o loteriích a jiných podobných hrách a musely vlastnit licenci udělenou od ministerstva financí. Avšak většina lidí měla, a do značné míry i v dnešní době má v podvědomí zabudovanou představu, že kasina jsou ve spojení s podsvětím, děje se tam něco nekalého a nezákonného.

Na druhou stranu mezi rychlo podnikateli, restituenty a dalšími hosty kasin, byla na začátku devadesátých let minulého století návštěva takového zařízení něčím prestižním a reprezentativním.

Na začátku devadesátých let bylo krupierství bráno jako prestižní povolání, které vonělo exotikou. Většina společnosti si však myslela, že peníze, které tam host prohrál,

²¹⁷ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupierství*, s. 28-29.

²¹⁸ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupierství*, s. 14.

²¹⁹ HAMPÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupierství*, s. 17-18.

dostane přímo krupiér a tedy, že člověk, který vykonává toto povolání se má velmi dobře a má velký plat. „*Jako mně přijde, že se na něj dívali tak, že ty peníze, který ty lidi tam prohrajou, že ten krupiér jakoby má na výplatě. Prostě dívali se na něj tak, jako že to je prestižní zaměstnání, že ten člověk musí něco umět, a to taky byla pravda, že jo.*“²²⁰

Jelikož až do roku 1990 společnost kasina téměř neznala,²²¹ vnímala tato zařízení jako něco velmi exotického. Do prvotních krupiérských kurzů se hlásilo obrovské množství uchazečů, kteří prošli velmi tvrdým výcvikem a selekcí, takže i většina společnosti vnímala toto zaměstnání jako velmi prestižní, pro normální lidi těžce dostupné, jako povolání, se kterým se jen tak nesetkali, a ke kterému se dostlali jen vyvolení. Zaměstnanci kasin byli tedy často vnímáni jako elita.

Jak už bylo uvedeno výše, česká společnost znala toto povolání většinou jen z filmů, takže o něm měla dosti přehnané představy. Často si lidé mysleli, že se v kasinu krupiéri hrabou po loktech v penězích, které jsou jejich, takže čím více si těchto peněz nahloubou, tím více jich budou mít. Na základě těchto představ pak mezi lidmi převládal názor, že se jedná o povolání s obrovskými příjmy, a že zisky kasina jsou rozdělovány právě mezi krupiéry. Kasina naše společnost tedy většinou vnímala jako zařízení pro vyvolené, kteří si mohou dovolit jej navštěvovat.²²²

Na základě výše zmíněných faktů by se tedy dalo konstatovat, že se lidé v devadesátých letech dívali na krupiéra se zájmem a zvědavostí, jelikož osob, které vykonávaly toto povolání, bylo v samém začátku velmi málo, bylo to tedy povolání ojedinělé, dobře placené a do té doby zcela neznámé. Společnost sice na jednu stranu spojovala kasino s mafií a s podsvětím, na straně druhé se velmi zajímala o to, jací hosté do kasina chodí, jak vypadá chod i samotná podoba těchto zařízení, atd.

Na straně jedné se společnost v devadesátých letech na kasina dívala se zvědavostí jako na něco exotického, na straně druhé řada lidí, především starší populace, vnímala kasino jako nevěstinec a na krupiérky se dívala jako na prostitutky. Kasino tedy vnímali jako něco neznámého, co k nám proniklo ze západu a co nepřináší nic dobrého.²²³ V jednom rozhovoru mi dokonce jeden dotazovaný vyprávěl o své přítelkyni, která rovněž pracovala jako krupiérka, a která nikdy neřekla svým rodičům ani nikomu ze svých blízkých známých, kde

²²⁰ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 14.

²²¹ Jen málokdo byl hostem kasina v tehdejším Grandhotelu Moskva v Karlových Varech, takže obyvatelé našeho území znali tyto střediska jen z filmů.

²²² NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 7.

²²³ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupiérství*, s. 5, 6.

pracuje. Bylo to dáno tím, že pokud se zmínila, kde pracuje, nesetkala se s pozitivní reakcí a lidé si o ní často mysleli, že má co dočinění s prostitutkami.²²⁴

V jiném rozhovoru mi bývalá krupiérka vyprávěla, že také nerada sdělovala svému okolí, jaké je její povolání, jelikož především starší generace se na ni koukala skrz prsty. Na druhou stranu toto sdělení mělo i další negativní ohlas a to ten, že si většina lidí, která se dozvěděla, kde daná krupiérka pracuje, myslela, že si vydělává obrovské množství peněz, „*a nebo potom, že když jsem jim řekla, že tam pracuju, tak to bylo: Jééé, ty tam pracuješ, tak se nějak domluvíme,*“ a jako to, že je jako nechám vyhrát, ale takhle to jako není.“²²⁵

V některých případech se stávalo, že pokud krupiér odešel z kasina a chtěl si najít jiné zaměstnání, jeho předchozí povolání mu bylo na pohovorech spíš přítěží. Hledat si jiné zaměstnání po několikaleté praxi v kasinu není také často zcela lehké, jelikož praxe z kasina se dá jen minimálně uplatnit v jiném povolání.²²⁶

Společnost se tedy rozdělovala na dvě skupiny, do jedné z nich patřili lidé, kteří vlastnili velké množství peněz, nebo je nějakým způsobem získali, jelikož dokázali využít nových možností, které po revoluci v roce 1989 vznikaly a začali, mimo jiné, i navštěvovat kasina a podle své povahy a možností na to buď doplatili, nebo naopak získali zkušenosti.

Druhá skupina byli lidé, kterých se téma kasin vůbec netýkalo a nedotýkalo, kteří pouze věděli, že nějaké takové zařízení existuje, ale buď nikdy kasino nenavštívili, nebo do něj příležitostně sem tam zavítali, ale prakticky s kasinem neměli nikdy nic společného, jelikož neměli na návštěvu kasina peníze, nebo neměli důvod, ani chuť se na tomto byznysu nijak podílet.

Všeobecně lze tedy konstatovat, že existovaly a do dnešní doby stále existují dvě skupiny lidí, ti, které kasino nezajímá a ti, které zajímá. Skupinu, kterou kasino zajímá, tvoří lidé, kteří v daném oboru pracují, kteří se na tomto oboru nějak podílí a ti, kteří hrají. Jak v průběhu devadesátých let rostl počet kasin a množství krupiérů, lidé toto, ještě na začátku devadesátých let neznámé zařízení, začali vnímat jako běžnou součástí všech větších měst a postupem času začaly kasina ztrácet punc něčeho nedostupného, exotického a neznámého.²²⁷

²²⁴ Jednalo se o krupiérku, která na začátku devadesátých let pracovala v Plzni, viz rozhovor ZAJÍČEK, Dan. *Interview krupierství*, s. 6.

²²⁵ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupierství*, s. 10.

²²⁶ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupierství*, s. 3, 4.

²²⁷ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupierství*. s. 27.

7. 2. Pohled rodičů a partnera na povolání krupiéra

Než jsem vedla rozhovory s jednotlivými krupiéry, myslela jsem si, že tito lidé měli velký problém navázat trvalý vztah, jelikož pracovali, na rozdíl od většiny pracující společnosti, přes noc, nebylo u nich samozřejmé, že měli volné víkendy, svátky, apod. Na druhou stranu jsem se domnívala, že pokud tento vztah navázali, měli problémy si ho udržet. Vůbec mě nenapadl, do značné míry naprosto logický fakt, který mi potvrdili téměř všichni dotazovaní krupiéri, se kterými jsem rozhovor vedla, že měli, či dodnes mají, partnerku z oboru. *„Dalo by se říct, že slečnu mimo obor jsem neměl žádnou. To se nedá, je to těžký pro ty krupiéry mít někoho, musela by dělat noční, takže je to opravdu těžký.“*²²⁸

Mezi krupiéry bylo téměř železným pravidlem, že si hledali partnery mezi svými spolupracovníky, což je na druhou stranu typické pro většinu povolání. Do jisté míry byly tyto vztahy obrovskou výhodou v tom, že tyto páry měly stejné zaměstnání, spolupracovníky, známé, zájmy a velmi často se jim zaměstnavatelé snažili vyjít vstříc a psali jim stejně i směny. Mohly tedy spolu trávit daleko více času než páry, kde jeden chodil do práce klasicky přes den a druhý přes noc. Z řady výpovědí mi vyplývá, že i když se často krupiéri snažili nenavazovat vztahy se spolupracovníky, nešlo se jim zcela vyhnout.²²⁹

Řada krupiérů mi potvrdila, že když začínali pracovat v kasinu, měli přítelkyně, které vykonávaly jiné povolání, ale ve většině případů tento vztah brzy skončil. Nelze tvrdit, že základní příčinou konce vztahu byla práce v kasinu, ale určitý dopad tato práce na vztah jistě měla. Tím, že krupiéri pracovali přes noc, o víkendech i svátcích a jejich partnerky zpravidla přes den, potkávali se jen minimálně a spíš se mýjeli, což mělo zpravidla negativní dopad na vztah, který ve většině případů postupem času zanikl.

Základní mezník v rámci vztahu a především ve změně pohledu partnera na povolání krupiér nastal často v případě, kdy partnerka otěhotní. V rámci rozhovorů jsem se ptala krupiérů, jestli nevadilo jejich partnerkám, když otěhotněly, že jejich protějšek dělá tuto práci a dozvěděla jsem se často velmi odlišné pohledy na tuto skutečnost. *„Ne, tak nám to vyhovovalo, to bylo perfektní jako. Já vlastně, jak jsem dělal v kasinu, tak jsem si užil mladýho, že jo. Já jsem ho vykoupal a šel jsem do práce. Šel jsem z práce o půl čtvrtý ráno, přebalil jsem ho, nakrmil jsem ho, dal jsem ho spát, takže žena si spala v pohodě do sedmi, do osmi do ráno.“*²³⁰

²²⁸ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 5.

²²⁹ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 23.

²³⁰ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupiérství*, s. 12.

Na druhé straně mi zase jiný krupiér vyprávěl, že: „*Na chvíli jsem z těch kasin utek, to bylo v roce 94, když se mi narodil syn, tak manželka byla ráda, kdybych s ní byl doma [...] malý dítě, tak jsem skončil na chvíli, dělal jsem něco jiného, pracoval jsem chvíli pro firmu CocaCola, ale po třech měsících jsem byl hodně jako rád, když jsem se do toho kasina mohl vrátit, protože [...] tam jako ty peníze se vydělávaly daleko hůř v těch podmínkách.*“²³¹

Na začátku devadesátých let se o povolání krupiér ucházeli z větší části mladí lidé, které lákalo vysoké platové ohodnocení, zajímavá a doposud zcela neznámá práce, možnost cestování a rychlý kariéerní postup. Budeme-li mluvit o mladých lidech, jednalo se často o osoby, od kterých rodiče očekávali, že půjdou studovat vysokou školu nebo o osoby, které již vysokou školu studovali. Rodiče budoucích krupiérů, kteří do svých dětí vkládali svoje naděje a chtěli pro ně jen to nejlepší, proto nebyli často z vidiny, že jejich dítě bude dělat toto povolání, nijak nadšení a nebrali tuto informaci nijak pozitivně.

Jak už bylo uvedeno výše, někteří lidé, kteří se v budoucnu stali krupiéry, nešli kvůli této práci dál studovat, v opačném případě sice chvíli vysokou školu studovali, ale poté, co si udělali krupiérský kurz a začali, zpočátku jen jako přivýdělek ke studiu, chodit pracovat do kasina, je tato práce zlákala a oni vysokoškolská studia nedokončili. „*V průběhu tývejšky jsem měl nedostatek financí, tak jsem se poohlížel po nějaké práci a byla vlastně nabídka jít si udělat kurz do kasina.[...] Dalo by se říct, že jsem pak rezignoval i na vysokou školu. Díky kasinu jsem nedodělal vysokou školu, protože se mi líbila ta práce s lidma, že jo, že to je jakoby pokaždý jiný.*“²³²

Na druhou stranu jsem se setkala i s případem krupiéra, který před tím, než začal pracovat v kasinu, získal doktorát z oboru chemie a vykonával vědeckou činnost na univerzitě, avšak poté, co úspěšně absolvoval krupiérský kurz, začal pracovat v kasinu. Jak sám uvádí, kasino pro něj bylo perspektivnější, jak v rovině platové, tak v kariéerním růstu.²³³

Existovali však i kandidáti o tuto práci, u kterých rodiče neočekávali, že budou studovat vysokou školu a oni ani o tento typ studia neměli zájem. Po úspěšném absolvování střední školy, nastoupili do práce, avšak když se dozvěděli o možnosti stát se krupiérem, této příležitosti využili. Avšak i v těchto případech nebyli rodiče z rozhodnutí svého dítěte moc nadšení. „*Ze začátku tak nějak divně, ale když jsem si pak pořídil poměrně brzo byt a auto, tak pochopili, že to k něčemu vede. Tak měli strach, že jo, kdy ví, co tam je za živly a spíš si*

²³¹ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 2.

²³² ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 1.

²³³ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 22.

*myslím, že měli rodiče těch krupierů v těch 90. letech strach, protože to si všichni mysleli, že to je samá mafie a takovýhle, kdo ví, co se tam děje.*²³⁴

Rodiče jednotlivých krupierů přistupovali k informaci, že se jejich dítě chce stát krupierem rozdílně. Někteří to přijali s nadhledem, bez jakýchkoli problémů,²³⁵ jiní byli zklamaní, jelikož si představovali, že se jejich dítě bude věnovat úplně jinému oboru²³⁶ a ostatní ne zcela moc pozitivně.²³⁷

²³⁴ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupierství*, s. 9.

²³⁵ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupierství*. s. 5.

²³⁶ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupierství*. s. 22.

²³⁷ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupierství*. s. 14.

8. Otevírací doba, záznamové zařízení, evidence hostů

V dnešní době se všechna kasina snaží kvůli automatům prodloužit otevírací dobu na dvacet čtyř hodinový provoz. V devadesátých letech se hrálo většinou od čtyř, od pěti hodin většinou do šesti do rána, nonstop kasina existovala v devadesátých letech jen minimálně.

Na rozdíl od dnešní doby, kdy je naprosto běžné, že se otevírací doba podle počtu hostů prodlužuje, v devadesátých letech nebyla tato praktika ve většině případů zvykem. Každé kasino muselo pro svůj provoz získat povolení od ministerstva financí, kde mimo jiné uvádělo i svou otevírací dobu, kterou muselo striktně dodržovat. „*U nás se to nedělalo [...], prostě těm hostům bylo více méně jasné, že pokud se jakoby prodlužuje nebo to, tak jde o to z nich vytáhnout ty peníze.*“²³⁸ Každé kasino si tedy samo určovalo svoji otevírací dobu, jejíž dodržování kontroloval státní dozor.

V dnešní době je povinností kasina pořizovat záznamový materiál, avšak na začátku devadesátých let záznamová zařízení být součástí kasin nemusela. Až do roku 1999, kdy vstoupilo v platnost nařízení Ministerstva financí o záznamovém zařízení, ve většině kasin nebyly kamery ani mikrofony.

Až do roku 1999 nebylo po kasinech zákonem požadováno pořizovat záznamová zařízení a bylo jen na nich, jestli si je do kasina nainstalují nebo ne. Tato zařízení tak v devadesátých letech ve většině kasin nebyla. V této době měla kasina poměrně velký počet zaměstnanců, takže veškerý průběh hry se dal uhlídat, jakékoli spory se řešily okamžitě na místě. Pokud setato zařízení chtěla chránit proti svým zaměstnancům, nepotřebovala k tomu záznamové zařízení. Vše se dalo uhlídat, a pokud se našel někdo, kdo se o podvod pokusil, většinou se to odhalilo velmi brzy a on byl vyhozen. S nadsázkou se dá konstatovat, že aby se mohl nějaký podvod úspěšně odehrát, muselo by se na tom domluvit příliš mnoho lidí, aby se na to nepřišlo.

§ 37 zákona č. 202/1990 Sb. o loteriích a jiných podobných hrách stanovuje, že: „Kasino musí být vybaveno zabezpečovacím zařízením a monitorovacím zařízením. Monitorovacím zařízením musí být obrazově v barvě a zvukově zaznamenán celý průběh všech provozovaných her, dále pak práce přípravné (výdej žetonů) a závěrečné (uzavírání stolů, počítání žetonů a hotovosti). Provozovatel je povinen uchovávat po dobu jednoho roku záznamy pořízené monitorovacím zařízením a pracovníkům státního dozoru umožnit přístup k těmto záznamům včetně jejich zapůjčení mimo prostor kasina. Monitorování musí být

²³⁸ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 24.

prováděno v nezpomaleném a nepřerušovaném záznamu. Bližší podmínky pro monitorování a uchovávání záznamů stanoví ministerstvo právním předpisem.²³⁹

Nařízení, které stanovuje podmínky monitorování a uchovávání záznamů v kasinu vstupuje v platnost na základě vyhlášky Ministerstva financí č. 285/1998 Sb., ze dne 26. listopadu 1998, s platností od roku 1999. Toto znění zákona je sice platné pro dobu, ve které se tato diplomová práce psala, avšak na konci devadesátých let nemuselo být monitorovací obrazové zařízení v barvě a provozovatel byl povinen uchovávat záznamy pořízené monitorovacím zařízením ne rok, jak je tomu nyní, ale po dobu 90 kalendářních dnů.

Vyhláška Ministerstva financí ze dne 26. listopadu 1998 podle § 50 odst. 2 zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění zákona č. 149/1998 Sb., stanovuje kvalitu a rozsah monitoringu v kasinech, a to co do kvality záznamu, monitorovaných míst, přístupu osob k záznamům, evidenci, apod.²⁴⁰

Na základě této vyhlášky bylo stanoveno, že kamerový systém, mikrofonový systém, nahrávací systém, vlastní monitory a další související zařízení pro monitorování v kasinu (dále jen monitorovací zařízení) muselo být uzpůsobeno tak, aby bylo možno sledovat v reálném čase samostatně každý hrací stůl. Nahrávací systém musel být vybaven časovými, datovými a rozlišovacími funkcemi a musel umožnit záznam přehrát i se zvukem.

Monitorovaly se tak všechny hrací stoly (včetně ruletového kola a boxu pro dotování žetonů) umístěné v kasinu, pokladna a prostory, kde se provádělo závěrečné vyúčtování výsledků herního dne. Monitorování muselo být plynulé. Obrazový a zvukový záznam z monitorování (dále jen záznam) musel být jasný, zřetelný a rozlišující. Ze záznamu musely být zřetelně patrné zejména číslice na ruletovém kole a na hracích stolech, dále označení žetonů, hodnoty karet, počet žetonů, apod. Zvuk byl zaznamenáván současně se snímaným obrazem. Přehrávaný zvuk nesměl být zkreslený oproti monitorované skutečnosti.²⁴¹

Jak už bylo uvedeno výše, podle vyhlášky ministerstva financí z roku 1998, s platností od roku 1999, muselo každé kasino pořizovat záznamové nahrávky, které muselo uchovávat po dobu tří měsíců, avšak *„tyhle nahrávky si úředníci nežádali, protože kdyby si o ně požádali, tak to ještě byly video kazety a záznam trval jeden osm hodin, bylo pět kamer, taky to musel s někým zkouknout, oba dva se museli na těch čtyřicet hodin podívat, podepsat, že je*

²³⁹§37, Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č.70/1994Sb., zákonem č. 149/1998 Sb., zákonem č. 63/1999 Sb., zákonem č. 353/2001 Sb., zákonem č. 320/2002 Sb., zákonem č. 284/2004 Sb., zákonem č. 377/2005, zákonem č. 254/ 2008 Sb., zákonem č. 300/2011 Sb., zákonem č. 420/2011 Sb., zákonem č. 458/2011 Sb. a zákonem č. 457/2011 Sb.

²⁴⁰ §37, Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č.70/1994Sb.

²⁴¹Vyhláška č. 285/1998Sb. ze dne 26. listopadu 1998 o podmínkách monitorování a uchovávání záznamů v kasinu.

*to neporušený a pak stejně ste to musela vracet, že jo. Jako nestalo se to, nikdy, to spíš většinou jsme se na to dívali jako vedení, jestli někdo podvádí, nepodvádí a takovýhle, nebo třeba při nějakých nejasnostech.*²⁴²

Jak už bylo uvedeno výše, záznamy, které se pořizovaly na video kazety, se museli tři měsíce skladovat, aby v případě, kdy kasino navštíví státní dozor nebo pracovníci finančního úřadu, byly k dispozici. Základní problém byl v tom, že v počátcích platnosti tohoto zákona, muselo být tolik videí, kolik bylo stolů na živou hru, jedna videokazeta vydržela zaokrouhleně na jeden den, takže každý den se musela zakládat kazeta nová. Pokud mělo kasino pět stolů a každý den se musela dávat nová videokazeta, tak na základě jednoduché rovnice za dobu tří měsíců, po kterou se musel záznamový materiál ukládat, kasino muselo uchovávat a k tomu ve vyhrazených prostorách skladovat při nejmenším alespoň 450 videokazet. Není snad ani nutné popisovat, že záznamy na jednotlivých videokazetách se po uplynutí tří měsíců přemazávaly a po určité době byla kvalita záznamu na stále přemazávané video kazetě velmi špatná.

Podle výše zmíněného zákona muselo vést kasino denní jmennou evidenci návštěvníků. Evidence obsahovala údaje o jménu, příjmení, datu narození a rodném čísle, bydlišti, u cizinců též číslo cestovního dokladu a státní příslušnost.

Návštěvník byl při vstupu do kasina povinen předložit doklad prokazující jeho totožnost. Do kasina nesměl být vpuštěn člověk, který nedovršil 18 let věku, a ten, kdo v souladu s návštěvním řádem neměl do této instituce přístup.²⁴³

V devadesátých letech měl ve většině případů každý host kasina svou evidenční kartu, kam se zapisovaly dny, kdy kasino navštívil. *„To nikdo nekontroloval, ale občas třeba přišla kriminálka a chtěli vědět támhle to, támhle to, tak jsme vždycky jenom řekli, že ten člověk tady byl ty dny a jinou evidenci nevedeme, že jo. Někdy třeba chytli nějakýho Cikána, měl u sebe peníze, tak dojel s policajtama k nám a my jsme museli, sme řekli, ne, fakt tady vyhrál těch padesát tisíc, na vyžádání jsme jim ty informace sdělovali.*²⁴⁴

²⁴² DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupíerství*, s. 6-7.

²⁴³ §36, odst. 2, Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějšího předpisu, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č.70/1994Sb.

²⁴⁴ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupíerství*, s. 6

9. Státní kontrola a podvody v kasinech

Státní dozor nad kasiny vykonávaly dle zákona č. 202/1990 Sb. o loteriích a jiných podobných hrách v devadesátých letech finanční úřady, v jejichž územním obvodu se nacházelo sídlo provozovatele a jeho jednotlivé provozovny (herny, kasina, pobočky sázkových kanceláří) a ministerstvo.²⁴⁵

Podle studie hazardních her v České republice z roku 2008 se ukazuje, že v praxi je kvalita a efektivita státního dozoru poměrně nízká. Základním problémem je chybějící důraz na profesionalitu pracovníků, kteří kontrolu provádějí, včetně školení a motivace. Podle výše zmíněné studie se ministerstvu financí do roku 2008 nepodařilo prosadit centralizaci kontroly, posílení početních stavů a v rámci kasin se tedy stále jen jedná o formální kontroly.²⁴⁶

Jinak tomu nebylo ani v průběhu devadesátých let minulého století. *„Prostě nikdy nebude vláda odborníků, že jo prostě, to jsou nějaký struktury, který tam seděj, který vůbec neví, co mají kontrolovat. Jako jak může člověk něco kontrolovat, když v životě nebyl v kasinu, že jo. [...] To jsou prostě nějaký, když to řeknu hnusně nějaký, většinou to byli nějakí dva uslintaní dědci, kteří přišli, byli rádi, že si tam zadarmo vypili flašku fernetu. Jako ti lidi nemaj co kontrolovat, oni nevěděj co.“*²⁴⁷

V devadesátých letech měla kontrola kasin zpravidla probíhat 12krát ročně, avšak nebylo nařízeno, že na jeden měsíc v roce spadá jedna kontrola, což v praxi pak vypadalo tak, že v jeden měsíc mohli přijít kontroloři třikrát a pak se v kasinu, například dva měsíce neobjevili. Kontrola byla ve většině případů ohlášená, ale mohla přijít i náhodně, bez předešlého upozornění. Kasino muselo vést povinnou evidenci každého hracího stolu a každý den do ní zapisovat, kdy se stůl otevřel, zavřel a jaké byly na daném stole obraty. Příslušní úředníci měli tedy, v rámci kontroly, mimo jiné, dohlížet na otevírání a zavírání stolů, na průběh hry a na večerní vyúčtování.

Praxe však probíhala jinak. Jak už bylo uvedeno výše, základním problémem byla chybějící profesionalita, dostatek zkušeností a vědomostí pracovníků, kteří kontrolu kasin prováděli. Tito lidé na začátku devadesátých let většinou nevěděli, co přesně mají v kasinech kontrolovat, takže si prošli jimi vyžádané dokumenty od kasina, v minimálním případě video nahrávky, v některých případech sledovali průběh jednotlivých her, jak se počítají peníze na

²⁴⁵Ministerstvo financí České republiky. Herní problematika. Dostupné na WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/hernizakon_problematika.html> [cit. 1. 2. 2012].

²⁴⁶NOVOTNÝ, Josef. Studie hazardních her v České republice a navrhované změny. Senát parlamentu České republiky. Dostupné na WWW: <<http://stophazardu.cz/uploads/assets/dokumenty/Studie-hazardnich-her.pdf>> [cit. 15. 1. 2012].

²⁴⁷HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s 18.

stole, jak se vypočítává výhra, apod. Poté, když se kasino večer zavíralo, zkontrolovali vyúčtování, kasu a jestli vše sedí.

Avšak i samotná kontrola hry byla pro úředníka často velmi omezená. Ani ne tak zásluhou kasina, jako spíše návštěvníky, kteří se hry účastnili. Pro žádného hosta nebylo příjemné, když se jim úředník dívá přes rameno, jak hrají a často buď hru předčasně ukončili a z kasina odešli nebo se dožadovali, aby od jejich stolu úředník odešel. Většina mnou dotazovaných krupierů svorně tvrdí, že státní kontrola probíhala tak, aby se neřeklo, „*podle mě o tom stejně nevěděli vůbec nic, prostě jenom přišli, podívali se, když se zavíral stůl a zase odešli. Jo, tak třeba koukali, když počítáme jako, ale nemohli se v tom vyznat.*“²⁴⁸

Nechci však v této práci tvrdit, že všeobecně veškeré kontroly kasin na našem území nevěděly, co kontrolovat a na co dohlížet. Spíše jsem chtěla poukázat na to, že kvalita státního dozoru se lišila, člověk od člověka, lokalita od lokality. Někteří kontroloři naprosto netušili, na co dohlížet, často chodili do kasina pouze, když se zavíralo a dělalo se vyúčtování stolů, na kterých se hrála živá hra, kontroloři se uzavírání stolů účastnili, zapisovali výsledky a podobně. Na druhou stranu zase existovaly kontroly, které velmi podrobně dohlížely úplně na všechno. V tomto případě se jednalo o opravdu zevrubnou kontrolu, která začala s otevřením kasina a probíhala ještě dlouho po tom, co kasino zavíralo.

Od roku 1999, kdy bylo zákonem stanoveno, že kasino musí pořizovat záznamový materiál, si kontroloři mohli vzít vybrané nahrávky na úřad a tam je prozkoumat, jelikož kasino bylo podle zákona povinno jim tyto nahrávky poskytnout. Avšak kvalita nahrávaného materiálu byla, především v počátcích, velmi nízká, takže její výpovědní hodnota byla minimální. Snímat se musel každý hrací stůl a prostor kasy po celou otevírací dobu, jednalo se tedy o obrovské množství nahraného materiálu, takže pokud by úředník chtěl z nahrávek odhalit nějaký podvod, nemohl by dělat nic jiného, než od ráno do večera sledovat tyto záznamy. O každém takhle shlédnutém záznamu by také úředník musel sepsat zprávu o tom, co na kazetě viděl, v jakém stavu se kazeta přebírala a následně poté zpětně předávala.²⁴⁹

Základním problémem bylo to, že v devadesátých letech ne všechny úřady, které kasina kontrolovaly, měly k tomu příslušné video přehrávače. Další problém byl i v tom, že v devadesátých letech byly záznamy vesměs černobílé, v řadě případů tak úředník musel vynaložit obrovské úsilí, aby z nich něco rozpoznal.²⁵⁰

²⁴⁸ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupierství*, s. 13.

²⁴⁹ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupierství*, s. 11.

²⁵⁰ Žetony, které v kasinech nahrazují peníze, se od sebe odlišují různou barvou. Pokud hráč v kasinu vyhraje, krupier mu na stole jeho výhru vyplatí v žetonech, avšak z černobílého záznamu není možné, pokud není člověk zasvěcený, určit, kolik přesně krupier hráči vyplatil.

Aby kontrolor přišel na krácení daní či zisku, což se v devadesátých letech v kasinech běžně dělo, musel by být zasvěcen do fungování tohoto zařízení a musel by tu trávit většinu svého času. Při kontrole kasin se také otevíral velký prostor pro korupci. „*A já si myslím, že tenkrát, stejně jako dnes samozřejmě ty kontroly neměly vůbec žádný smysl, jo, protože jako ta kontrola nemohla absolutně nic odhalit. [...] Takže vlastně to smysl nemělo žádnější než, že někdo někde, na nějaký debatě s politiky, mohl říct, že je ten hazard kontrolovaný, a že existuje státní dozor a samozřejmě se na ten státní dozor vybíraly peníze od těch kasin.*“²⁵¹

Na druhou stranu je nutné podotknout, že i když se většina krupiérů, která mi poskytla rozhovor, shodovala na tom, že státní kontroly kasin neměly a i v dnešní době nemají žádný smysl, dovoluji si tvrdit, že určitý význam ve státním dozoru přece jenom vidím. Kasina sice měla a do dnešní doby jistě i mají různé obranné mechanismy, jak zabránit kontrole, aby nepřišla na věci, na které přijít nemá, podle mého názoru však můžeme státní kontrolu vnímat jako určitý stupeň a známku dozoru, který se snaží kasinům zabránit, aby si dělala, co chtějí.

Podvody v kasinech se v minulosti děly a dějí se i v dnešní době, jak z pozice hráčů, krupiérů, ale i vedení. Většina krupiérů mi v rozhovorech uváděla, že o podvodech v kasinech věděla, že v devadesátých letech se o ně řada jejich spolupracovníků pokoušela, ale že oni se do ničeho takového nezapletli, jelikož se báli, že by riskovali svoje renomé a dobře placenou práci.

Pro krupiéry na začátku devadesátých let bylo velmi cenné tuto práci získat, jelikož se o ni ucházelo obrovské množství lidí a byli vybíráni jen ti nejlepší. K tomu bylo toto povolání ve srovnání s průměrným platem velmi dobře finančně ohodnoceno, a proto si většina krupiérů této práce vážila a byla pro ně cenná. Avšak i mezi nimi se našli tací, kteří si mysleli, že jsou natolik zkušení, že dokáží udělat takový podfuk, na který kasino nepřijde. Ve většině případů se však na podvod přišlo a krupiéri byli vyhozeni. Ztratili tak pravidelný, na tamní poměry vysoký plat, dobrou pověst a ve většině případů i možnost v této práci pokračovat v jiném kasinu, jelikož pokud se krupiér dopustil podvodu v daném kasinu, velmi rychle se o tom vědělo i v ostatních zařízeních tohoto typu.

Poté, kdy byla státem uzákoněna povinnost používat záznamové zařízení v kasinu, se na podvody zpravidla přicházelo častěji. K tomu určená osoba měla na starosti kontrolu her z kamerového systému a v případě, kdy se vedení domnívalo, že v kasinu proběhl podvod, daná osoba zkoumala záznamy a domněnku potvrdila či vyvrátila.

²⁵¹ MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupiérství*, s. 39.

Velmi často se návštěvníci kasina snažili přemluvit tamní personál, aby s ním provedli nějaký podvod a v některých případech se k tomu nechali krupiéri, často pod vidinou rychle získaných peněz, přemluvit.²⁵²

Podvody se však museli provádět jen v omezené míře, aby nebyly nápadné, a aby je vedení hned neodhalilo a museli se jich účastnit minimálně tři lidé, tj. hráč, krupiér a inspektor,²⁵³ aby se na ně nepřišlo. Z toho vyplývá, že podvodu se účastnilo vcelku dost lidí, takže hrozilo riziko, že se něco nepovede nebo že podfuk někdo z jeho účastníků prozradí. Na druhou stranu zisk z podvodu nemohl být nijak markantní, protože by byl velmi rychle odhalitelný.

Majitelé se takovými praktikám bránili několika způsoby. I před nařízením používat záznamové zařízení, měla řada kasin svoje vlastní kamery a v řadě případů měli majitelé těchto zařízení mezi hosty své zaplacené lidi, kteří naoko hráli za malé peníze, ale jejich hlavní činností bylo sledování hry.

Samostatnou kapitolou by mohla být otázka, jak mohli podvádět a na jaké peníze si mohli přijít manažeři kasin v počátcích devadesátých let, kdy ještě neexistovala povinnost používat záznamové zařízení, a kdy většina kasin ještě kamery neměla. Mohlo se tak stát, že se manažer kasina domluvil s pokladníkem a podvod byl na světě, „někteří manažeři z těch počátků si otevřeli vlastní kasina později, za ty peníze, který naloupili v dobách, prostě toho největšího boomu, ze začátku. Takže tihle ti tu možnost měli, samozřejmě v těch pozicích, nebyly žádné kamery tehdy, žádné mikrofony, nic. Takže dalo se to dělat.“²⁵⁴

²⁵² Zpravidla se jednalo o podvody, kdy při ruletě se najednou na stole objevila sázka, která tam před dopadem kuličky nebyla, při hraní Black Jacka krupiéri namíchali karty tak, aby hráč vyhrával, apod.

²⁵³ Pracovník kasina, který dohlíží na živou hru.

²⁵⁴ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupierství*. s. 27.

10. Umístění a vybavení kasin, reklama

V devadesátých letech nebylo běžnou praxí, že by se speciálně pro kasino stavěla nová budova. Tento trend přichází až po roce 2000, kdy firmy typu Admiral staví obrovské kasino na Hatích, či Ingo, které staví kasino ve Strážném, samostatná budova pro kasino se staví také v Liberci v Babylonu.

V popisované době si kasina objekty, ve kterých hra probíhala, pronajímala, na druhou stranu je nutné podotknout, že se ve většině případů snažila najít prostory, které by byly honosné a dostatečně by tak kasino reprezentovaly. V mnoha případech se kasina umísťovala do velkých, luxusních hotelů, kde se očekávala pravidelná, vesměs zahraniční, klientela.

Nutné je zmínit i fakt, že vznik a provozování kasina spadalo do kompetence Ministerstva financí, avšak na základě legislativního nařízení, které platilo v 90. letech, pokud chtělo kasino vzniknout v určitém městě, museli s tím souhlasit i hlavní představitelé daného města. Tímto nařízením se otevíral velký prostor pro korupci *„takže když pak někdo chtěl otevřít v těch Teplicích kasino, jo, tak ten úředník tam čekal s otevřenou kapsou, kolik mu tam přistane, aby mu tam to razítko dal. Přitom to byla věc, která záležela čistě jen na tom úředníkovi.“*²⁵⁵

V devadesátých letech tedy pro svůj provoz kasina nové budovy nastavěla, ani si vybrané prostory nekupovala. Kasina měla pronajaté prostory, kde zpravidla musely platit až dvojnásobek obvyklé ceny. S majitelem tohoto objektu však většinou byli domluveni tak, že pokud by se kasinu nedařilo, hosté by nechodili a zisky by byli minimální, nic se neprodlužovalo a kasino se mohlo okamžitě přemístit jinam.²⁵⁶ Jednalo se o nejjednodušší možný přístup, jelikož v devadesátých letech nikdo nevěděl, jak dlouho kasina budou fungovat a hlavně prosperovat. V té době se kasinům přikládala poměrně malá životnost, takže strategií majitele tohoto objektu bylo si pronajmout prostory a co nejdříve začít vydělávat a pokud se vyskytnul nějaký problém, tak se přesunout na jiné místo.

Na začátku devadesátých let neexistovala žádná česká firma, která by se specializovala výhradně na výrobu zařízení do kasin. Vybavení prvních českých kasin se kupovalo u renomovaných výrobců, zpravidla od firmy John Huxley,²⁵⁷ Abbiati,²⁵⁸ Novomatic,²⁵⁹ či

²⁵⁵ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 29.

²⁵⁶ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupiérství*, s. 7.

²⁵⁷ Renovovaná anglická firma se sídlem v Londýně.

²⁵⁸ Italská firma specializující se na výrobu zařízení do kasin.

²⁵⁹ Rakouská firma založená roku 1980. Vyrábí, provozuje a také prodává výherní automaty a také vybavení kasin.

Cammech²⁶⁰ a zařízení se tedy dováželo z Velké Británie, Itálie, Rakouska, atd. První kasina na našem území veškeré vybavení kupovala nové „*To muselo bejt. To muselo vypadat, všechno, ze začátku. To by se okamžitě poznalo, že je nějaký použitý, nařízlý. Na začátku ty kasina do toho strkaly ty peníze [...] nehledě na to, že ze začátku ty kasina měly tak strašný zisky, že ten luxus byl povinněj.*“²⁶¹

Pořizovací náklady pro vybavení kasina byly dosti vysoké, avšak první kasina na našem území na zařízeních nešetřila a kupovala jen nové a kvalitní věci. Na druhou stranu je nutné podotknout, že výdělek kasina, především v první polovině devadesátých let, byl tak vysoký, že se investice do vybavení vrátily velmi rychle. Vysoká cena zařízení se v mnohých případech obcházela tím, že se nekupovalo nové vybavení, ale dováželo se ze zahraničních kasin nebo z tuzemských kasin, které měly přebytek tohoto zařízení, nebo které krachovaly. Tento nábytek a vybavení bylo velmi stabilní a jen tak se nezničilo, takže pokud už nebylo v daném kasinu potřeba, bylo běžnou praktikou, že se převezlo do jiného. Firmy, které v devadesátých letech vlastnily více kasin, měly většinou centrální sklad, kam se nepotřebné vybavení umístilo. Zaměstnanci skladu se starali o to, že pokud se nějaký nábytek stěhoval, byli to právě oni, kdo stoly rozebrali, poskládali, renovovali, vyměnili plátna a starali se o jejich úpravu.

Kasina se ve svých prostorách snažila navodit představu noblesního prostředí, které bylo mimo jiné vytvářeno i částečným přítmím doplněným jen světly nad hracími stoly. V devadesátých letech se ve většině kasin mohlo hrát s korunami a dolary, na hranicích většinou s markami, později eury. „*Měli jsme korunové i dolarové stoly, ze začátku. Dvě korunový, jedna dolarová ruleta. Jeden Black Jack dolarovej a jeden korunovej, [...] tam ještě byly dolarový stoly, pak se zavřely, někdy v roce 97, 98 a pak už se hrálo jen v korunách.*“²⁶²

S tím, jak postupem času klesaly výdělky kasin, tak i klesala jejich úroveň, i co se týká jejich vybavení. Kasina již neměla důvod kupovat nová, drahá vybavení, a to se začalo dědit z generace na generaci, z kasina na kasino. Strkat peníze do nového vybavení kasin se přestalo vyplácet, a pokud chtěli majitelé těchto zařízení starší nábytek oživit, nanejvýš potáhli hrací stoly novým plátnem, apod.

V dnešní době je zcela samozřejmé, že pokud chce být kasino úspěšné, musí mít reklamu. Avšak v první polovině devadesátých let kasina na našem území reklamu

²⁶⁰ Firma, která se soustředí na výrobu ruletových kol.

²⁶¹ NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupiérství*, s. 21.

²⁶² DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupiérství*, s. 12.

nepotřebovala. „Kasínu stačilo, že otevřelo dveře a mělo tam vždycky lidi, jo. [...] Jediný, co se dalo, tak třeba na nějakým náměstí nebo v Marijánskejch lázních nad křižovátku, kde bylo zábradlí, tak se tam dal, taková ta plachta se nechala udělat, jo. Kasino „Belvi“ pět set metrů, šipka, to bylo celý vlastně.“ Pokud se kasino nacházelo v hotelu, nanejvýš mu na něm svítila reklama.

Jak už bylo uvedeno výše, v této době kasina reklamu nepotřebovala, hosté chodili sami, ať už ze zvědavosti nebo že měli velké množství peněz, apod. Jednalo se o instituci, která byla na našem území do začátku devadesátých let neznámá, u nás se, až na výjimku v Karlových Varech, nevyskytovala a byla tedy něčím novým a zajímavým. Tyto instituce navštěvovalo obrovské množství hostů, kasina byla zpočátku neustále plná a sama si vybírala, koho z návštěvníků do svých prostor ještě vpustí a koho již ne.

Pokud kasino nějakou reklamu mělo, zpravidla se nejednalo o nic velkého. Postupem času však byznys v kasinech začíná upadat, kasina už přestala být něčím novým a zajímavým, okoukala se a rostla jako houby po dešti, takže člověk na ně narážel na každém rohu. Úbytkem hostů, který započal od poloviny devadesátých let minulého století, byla kasina nucena uvažovat, jak návštěvníky do svých prostor opět přilákat. Jedním z nejúčinnějších prvků byla, a do dnešní doby stále je, reklama, kterou si kasina dávala do místního tisku, do rádií a s rozvojem internetu začala používat i online reklamu. Pokud bylo kasin v hotelích, dávala se reklama právě na určený hotel, pokud bylo na hranicích, postupem času se umísťoval poutač v okolí hraničního přechodu.

11. Úpadek kasin

V první polovině devadesátých let minulého století se kasina na našem území honosila velkou oblibou a návštěvností. Česká republika byla plná kasin, která se užívala a vydělávala velké množství peněz. Postupem času však dochází k útlumu návštěvnosti těchto institucí a obliba kasin klesá. Z rozhovorů, které jsem s krupiéry vedla, vyplývá, že doba, kdy o kasina přestává být zájem, pozvolna nastává od druhé poloviny devadesátých let a zlom můžeme vidět především v roce 2000. Pozvolna ubýval počet rychle podnikatelů, kteří rychle a snadno vydělali peníze a stejně rychle je i v kasinu prohráli. Samozřejmě tu byli i lidé, kteří měli stále dost peněz, jež mohli v kasinu utrácet, ale které buď návštěva těchto zařízení přestala bavit a nebo se zaměřili jiným směrem a začali své peníze investovat, takže místo utrácení peněz v kasinech, začali kupovat nemovitosti, lodě, letadla, apod.²⁶³

Jak už bylo uvedeno výše, od druhé poloviny devadesátých let postupně ustupoval zájem o kasina a v souvislosti s tím se začala zhoršovat jejich kvalita, jak v rovině personální, tak i co se týče úrovně a vybavení těchto institucí. Přístup k penězům už nebyl tak snadný jako na začátku devadesátých let, sorta lidí, která navštěvovala kasina, postupně chudla, kasina je přestala bavit nebo začali své peníze investovat jinak. „*Ty lidi si začali těch peněz vážit, že jo. Předtím věděl, že když prohraje sto tisíc, druhé den si je udělá znova, že jo.*“²⁶⁴ Také možnosti, jak k penězům přijít se zmenšovaly, kasina začala být okoukána, v české společnosti pozvolna začalo být míň peněz, ale i míň práce, a tudíž i míň možností, jak se k penězům dostat.

V této době kasina navštěvovalo jen velmi malé množství hostů,²⁶⁵ zisky těchto středisek byly buď minimální nebo minusové a často se stávalo, že společnosti, které kasina vlastnily, je musely dotovat. V průběhu doby se tedy kasina začala zavírat, nebo jejich existenci museli majitelé finančně podporovat, někteří majitelé kasin byli zavražděni, apod.

Jak kasina přicházela o své hráče, snižovaly se i toky peněz, které do těchto zařízení na začátku devadesátých let proudily ve velkém a tím se i velmi snižovala úroveň kasin. Situace se postupem času stabilizovala na úroveň, kdy do kasina nechodilo již moc hráčů a minimalizoval se počet nově vzniklých kasin.

Tím, jak rostl počet kasin, zvyšovala se konkurence a boj o hosty. Nelze však tvrdit, že by zvyšující se konkurence nějak prospěla kvalitě kasin, spíše naopak. Bojem o hosty kasin se

²⁶³ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupierství*, s. 17.

²⁶⁴ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupierství*, s. 4.

²⁶⁵ To bylo, mimo jiné způsobeno tím, že neustále rostl počet kasin, ale počet hráčů, kteří kasina navštěvovali, nerostl, ale spíše se snižoval.

snižovali společenské zábrany, hosté do kasin mohli postupem času chodit, jak chtějí oblečení, do těchto zařízení byl vpuštěn vesměs každý, kdo projevil o návštěvu zájem, hosté se tu mohli chovat, jak chtěli, různé společenské přestupky jim byly tolerovány, jen aby o ně kasino nepřišlo. „*Tady v tom ta konkurence moc neprospěla, spíš šli dolů takový ty, jak bych to řekla, morálka šla dolů, prostě, aby nešel jinam, tak ho vezmem i v teplákách. Jo, že je to škoda, je to škoda.*“²⁶⁶

Úpadek kasin spojovala řada dotazovaných krupiérů také s rozmachem automatů a jejich umísťováním do těchto institucí. Množství a obliba automatů sice rostly, ale v devadesátých letech se tyto přístroje v kasinu téměř vůbec nevyskytovaly. Neexistovaly vysoko výherní automaty, které v dnešní době ničí kasina, byly pouze automaty na mince, které se nacházeli v hospodách, „*„kde se hrálo za pětikoruny, za desetikoruny, výhra tam byla v řádu sto korun. Takže ty kasina, když vlastně bylo kasino, tak 90% procent zisku toho kasina tvořila prostě živá hra. V dnešní době je to přesně obráceně, v dnešní době 80% tvoří automaty a živá hra je prostě strašně nákladová pro ty provozovatele.*“²⁶⁷

Nepřítomnost automatů v kasinech byla způsobena především tím, že pro kasino nebyly tyto přístroje finančně zajímavé. To bylo dáno tím, že v automatech se v této době hrálo o částky v řádu stokorun, kdežto v kasinech se hrálo o desetitisícové až statisícové výdělky. Pokud se v kasinu tyto přístroje nacházely, jednalo se ve většině případů jen o jeden, dva přístroje, které sloužily spíše jako doplněk, a které vesměs nikdo nehrál. V devadesátých letech návštěvníci kasina vyloženě preferovali živou hru.

V některých případech kasina vlastnila větší množství automatů, ale ty sídlily v jiném sále nebo jiné části budovy a nebyly přímou součástí těchto zařízení. V praxi to většinou vypadalo tak, že ke kasinům byly připojeny stejně pojmenované herny s automaty, které byly průchozí, ale jakoby nepatřily do kasina, byly zvlášť.²⁶⁸

Automaty se stávají běžnou součástí kasina přibližně od roku 2000, kdy obrovský podíl na tom měl především rozmach elektronické rulety. Pokud si chtěl jít člověk zahrát živou ruletu, musel navštívit kasino, které mělo určitou otevírací dobu a řád. Do protikladu k tomu se staví elektronická ruleta a automaty, které byly nonstop v provozu, takže si sem mohl člověk přijít zahrát, kdy se mu zlíbilo, nebyl omezován nařízeními, jak musí přijít oblečený a nikdo ho nekontroloval, jak se u elektronických automatů chová. „*A pak tam dali rovnou normálně obyčejný automaty, a to bylo strašný. Pak se tam stahovala verbeš, tahlecta,*

²⁶⁶ HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupiérství*, s. 20.

²⁶⁷ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 4.

²⁶⁸ ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupiérství*, s. 12.

*že jo. A vlastně, když pak udělali ty vzduchový rulety [...] no a ty vlastně zlikvidovaly živý rulety. To bylo na každém rohu potom tady, bylo, že jo. To bylo na konci devadesátých let.*²⁶⁹

Rozmachem elektronických rulet a automatů, které po roce 2000 byly s nadsázkou téměř na každém rohu, docházelo k úbytku návštěvníků živé hry a tím i ke konci existence řady kasin.

Texas Holdem Poker²⁷⁰ a jeho přínos k opětovnému rozmach či naopak úpadku kasin by mohl vydat na samostatnou studii. Snad žádná jiná hra v rámci kasina s sebou nepřináší tolik rozdílných reakcí a názorů. Na straně jedné se řada krupiéřů domnívá, že nebýt Texas Holdem Pokeru, většina kasin na našem území už by neexistovala, na straně druhé tu stojí názor, že tento nový trend jen přispěl k úpadku prestiže kasin jako institucí.

Jak už bylo uvedeno výše, od druhé poloviny devadesátých let dochází k postupnému úpadku kasin, úbytku návštěvníků a tím i peněz proudících do těchto institucí. Řada krupiéřů se domnívá, že nebýt Texas Holdem Pokeru, který do českých kasin přilákal opět obrovský počet lidí, téměř polovina či až tři čtvrtiny současných kasin by již neexistovala.

Kolem roku 2003-2004 začíná Texas Holdem Poker pomalu vstupovat do českých kasin, avšak v průběhu několika pár let dochází na našem území k obrovskému rozmachu této hry. Obliba této hry je postavená především na vidině zisku velkého množství peněz za relativně velmi nízký vstupní vklad. Kasino tak přestalo být institucí prioritně určenou jen pro movité návštěvníky, ale stalo se místem setkání širokého spektra lidí. Tento druh hry přilákal do kasin také velké množství žen, které se do té doby v těchto institucích objevovaly jen zřídka. *„Na nějakým tom turnaji hrajou proti sobě nějaký dva hráči, nějaký třeba dvacetiletý a padesátiletý, jo, něco si tam řeknou a ten padesátiletý mu řekne, že mu třeba dá nějakou brigádu, jo, že tohle to je nějaký studentík, co někde studuje, a tenhle ten řekne, že má nějaký tři restaurace.*²⁷¹

Pozitivem Texas Holdem Pokeru bylo to, že dokázal do českých kasin opět přilákat velké množství hostů, čímž se zvýšila i hra na ruletu a Black Jacku. Negativum této hry však můžeme vidět v tom, že kasinům se sice díky této hře podařilo přilákat opět velké množství hostů, ale aby si tyto návštěvníky udržely, musely přicházet stále s něčím novým, aby se hosté v kasinu postupem času nezačali nudit. Kasina tak byla nucena zvyšovat výhry, aby se turnaj zdál návštěvníkům dostatečně zajímavý, zvat známé osobnosti, které si turnaj také zahráli,

²⁶⁹ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupiéřství*, s. 10.

²⁷⁰ K pravidlům a historii této hry více např. TUČEK, Jaroslav. *Poker: Vzrušení pro milovníky*. Praha: MAC, 2003, TUČEK, Jaroslav. *Pokerové miliony: historie a současnost největší karetní hry*. Praha: Mladá fronta, 2006, UNGER, Gert, F. *Poker*. Brno: MOBA, 2005.

²⁷¹ HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiéřství*, s. 15.

pořádat barmanskou show, apod. „*Je to taky velkej byznys pro ty kasina, ale spíš mi přijde, poslední dobou, že ty kasina to spíš táhne ke dnu, jo, protože, kdo ten poker nemá, tak tam ti lidi nechodí a kdo ten poker má, tak na něj doplácí poslední dobou.*“²⁷²

I když v počátcích rozmachu Texas Holdem Pokeru na našem území dochází k obrovskému přílivu hostů do kasin, což vede k tomu, že turnaje si na sebe dokáží vydělávat samy a do kasin proudí opět velké množství peněz, postupem času se mince otáčí. Řada příznivců tohoto druhu pokeru hraje tuto hru raději přes internet,²⁷³ než aby chodila do kasin, a počet hostů opět ubývá. Aby si kasina udržela alespoň nějaké návštěvníky, většinu turnajů postupně začíná dotovat ze svých peněz, které se jim jen málokdy vrátí.

Od konce devadesátých let začala být ve většině případů kasina založena na kvantitě hostů než na jejich kvalitě. Svůj vliv na to měl i rozmach Texas Holdem Pokeru. Do kasin tak začalo chodit větší množství lidí s menším množstvím peněz.

Základním problémem, který vedl k postupnému úpadku kasin, byla i skutečnost, že se na tyto instituce začalo postupem času navalovat velké množství lidí, kteří se kasina snažili připravit o jejich peníze. Jednalo se jak o hosty, tak o personál. „*Pokusili. Všude to bylo. Když to vezmu, tak se jim dala výpověď dohodu. Všude jsou pokusy. Ale když se tam pokusil vzít tři tisíce, tak co s ním, to se radši oželeli a šli pryč, že jo. Sepsala se dohoda, jako a odešli sami.*“²⁷⁴

²⁷² HEZSTERA, Jan. *Interview Krupiérství*, s. 14.

²⁷³ S obavy z rozšíření internetových kasin a online kasinoých her na internetu se můžeme setkat již v roce 2001 např. v knize TUČEK, Jaroslav; DOLINOVÁ, Michaela. *Kasina, aneb, co nevíte o nejrychlejším hazardu*, s 290-291.

²⁷⁴ DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupiérství*, s. 11.

12. Závěr

Tento projekt si klade za cíl popsat a přiblížit problematiku kasin na našem území a dále charakterizovat vznik a vývoj tuzemských kasin se zaměřením na období let 1990-1999.

Hazardní hry doprovázejí člověka od pradávna a setkáváme se s nimi ve všech kulturách. Ačkoliv se v dějinách vyskytl nespočet pokusů hazardní hry zakázat, odjakživa se těší neutuchající oblibě.

I já jsem v této práci vycházela z předpokladu, že provozování hazardu a kasin bylo na našem území za dob komunismu velmi ostře sledováno, stát reguloval počet těchto zařízení i počet a okruh návštěvníků. Jaké však bylo moje překvapení, když jsem se dozvěděla, že až do roku 1988 se na našem území žádné kasino nevyskytovalo, žádné zařízení tohoto typu tu neexistovalo a první vlaštovkou bylo až kasino v hotelu Pupp v Karlových Varech, které vzniklo v roce 1988. Předešlé plány, které vycházely z toho, že základním cílem tohoto projektu bude porovnání charakteru kasin před a následně po revolučním roce 1989 se zhroutily jako domeček z karet.

Na našem území tedy až do roku 1988 žádné kasino neexistovalo, jelikož hazard a hry podobného typu se podle státní ideologie neslučovaly se socialistickým způsobem života. Avšak v osmdesátých letech dochází v celém Východním bloku k postupnému uvolňování politické situace, což měla dopad i na události u nás. Dříve naprosto nemyslitelná skutečnost, že by na našem území existovalo kasino, se stává skutečností a v roce 1988 vzniká první tuzemské kasino v Karlových Varech v hotelu Pupp.

Obyvatelé Československa však měli do tohoto kasina vstup zakázán, bylo určeno pouze pro zahraniční klientelu, Češi mohli toto středisko navštívit pouze v doprovodu cizince, který se za občana žijícím na našem území zaručoval. Jelikož se výše zmiňované kasino snažilo svůj interiér přiblížit západnímu stylu, tzv. bondovských kasin, jedním z projevů bylo, mimo jiné i to, že hosté, kteří chtěli toto zařízení navštívit, museli přijít ve společenském oděvu s kravatou.

Po sametové revoluci, která započala boj občanů proti komunistické vládě, dochází k pádu starého režimu, který byl vystřídán demokratickou formou vlády podporující liberální reformy, tržní ekonomiku a základní svobody a práva jedince.

Otevírá se tak prostor pro zakládání kasin a legalizaci hazardu. Podmínky pro založení a provozování tuzemských kasin určuje Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách ze dne 17. května 1990. Na základě tohoto zákona vydávalo a do dnešní doby stále vydává Ministerstvo financí těmto zařízením licence. Kasino mohla založit akciová

společnost, která měla sídlo v České republice, a její základní kapitál byl nejméně 30 milionů korun. Vedle toho musela v bance na speciální účet složit takzvanou jistotu ve výši 20 milionů korun, která se použila v případě, když byla potřeba krýt nějaké pohledávky, ať už státu, obcí nebo výher sázejících.

Ve většině případů byly tedy v devadesátých letech kasina na našem území soukromá, vlastníkem tedy nebyl stát, obec či město, ale soukromá osoba, velmi často movitý podnikatel, lidé, kteří nabyli majetek po restitucích, privatizaci či majitelé hotelů, kde se kasino nacházelo. V praxi se to pak často řešilo tak, že kasino založil český majitel, který za tuto instituci dle zákona odpovídal a ten měl zahraničního společníka, jenž dodal peníze, kapitál a know-how, a který vlastnil určitý podíl v dané společnosti.

Avšak jak v průběhu devadesátých let klesaly výdělků kasin, snižoval se zájem zahraničních investorů o tato střediska. Ve většině případů tak zahraniční strana z těchto projektů postupně odstupovala a po dohodě o finančním vyrovnání z této sféry podnikání zcela vycouvala.

V úvodu práce jsem se tedy snažila charakterizovat svět kasin a hazardu před rokem 1989. Poté jsem se zaměřila na přiblížení a popis vzniku a vývoje tuzemských kasin po sametové revoluci, kdy se na našem území začínají objevovat první kasina.

Na začátku devadesátých let se na našem území kasina nacházela jen ve větších městech nebo v lokalitách s hojným turistickým ruchem. Zpočátku se většinou jednalo o hotelová kasina, která vznikala po vzoru kasina v hotelu Pupp v Karlových Varech.

Zjednodušeně řečeno, v úplném začátku mělo téměř každé krajské město alespoň jedno kasino, postupem času se začíná rozvíjet síť kasin v těsné blízkosti hranic se sousedními státy a vzniká tak kasino ve Folmavě, Rozvadově, Kubové Huti, Mikulově, Znojmu atd.

Kolem roku 1995 až 1996 nastává neuvěřitelný boom a vznikají nová a nová kasina. Postupem času se začalo ukazovat, že pokud člověk vlastní takovéto zařízení, může vydělat obrovské množství peněz. Z původních dvacet až třiceti kasin bylo najednou na našem území přes šedesát a jejich počet rok od roku stále rostl.

Začíná se tak utvářet naprosto nelogická rovnice, kdy ubývá zájem o kasina a tudíž i počet hostů, kteří tato zařízení navštěvují, na druhou stranu však dochází k čím dál většímu růstu počtu nově vznikajících kasin.

Cílem této práce je také charakterizovat kasina, jejich oblibu ve společnosti a zájem o návštěvu těchto zařízení.

Kasino můžeme charakterizovat jako podnik, kde se provozují určité typy hazardních her a kde se obvykle hraje se speciálními žetony, které je třeba zakoupit si předem. Eventuální

výhra je také v žetonech, které si hráč při odchodu z kasina vymění za reálné peníze u obsluhy.

V první polovině devadesátých let se hrálo v kasinech o velké peníze, do kasin chodilo obrovské množství hostů a hrály se velké hry, avšak od druhé poloviny 90. let můžeme vidět pomalý úpadek tohoto byznysu. Kasina, mimo okolí Prahy a hranic, pomalu skomírala a navštěvovalo je čím dál tím méně hostů.

Na začátku devadesátých let se o kasinu dalo tedy mluvit jako o velmi zajímavém a výnosném projektu, kdy prvopočáteční náklady byly sice vysoké, ale po otevření kasina se tyto výdaje zpravidla velmi rychle vrátily. Strategie majitelů kasina byla vcelku jasná, neinvestovat do žádné nemovitosti, pouze pronajmout prostor tam, kde se předpokládalo, že bude klientela a příliv peněz a tam kasino provozovat dokud bude stabilní přísun kapitálu, poté, co se tok financí omezí, kasino zavřít.

V počátcích devadesátých let si mohli návštěvníci kasina zahrát dvě základní hry, jednalo se o Americkou ruletu a Black Jack, postupem času se k nim přidal i Karibský poker. V popisované době, na rozdíl od dnešní praxe, nebyly automaty běžnou součástí kasina, a pokud se v tomto zařízení vyskytovaly, nacházely se zpravidla v jiné místnosti než živá hra.

Další část práce se snažila charakterizovat potenciální uchazeče o post krupiéra a přiblížila podobu krupiérského kurzu. V neposlední řadě se zaměřila na charakteristiku krupiérů, kteří v devadesátých letech toto povolání vykonávali, na jejich plat, vztahy na pracovišti a předepsaný oděv.

Pokud se chtěl člověk v první polovině devadesátých let stát krupiérem, musel se účastnit kurzu, který si pořádaly samotná kasina. Toto zařízení si vytvořilo a rozdistribuovalo inzeráty, pořádalo přijímací pohovory a následně samotný kurz, z něhož vzešel určitý počet krupiérů, který si kasino přímo zaměstnalo. Vznikal tak dokonalý stav, kdy si kasino samo vybralo, zaškolilo a následně zaměstnalo vlastní krupiéry.

Na začátku devadesátých let byl o tento kurz a typ práce obrovský zájem a o tento post se ucházelo několik desítek, v mnoha případech i stovek uchazečů, z nichž byli po velmi důkladné selekci vybráni jen ti nejlepší, kteří se kurzu mohli účastnit. Avšak ani v této chvíli si nemohli být stoprocentně jisti, že se z nich krupiéři stanou. V průběhu kurzu se postupně vyhazovali další studenti, takže úspěšného dokončení se zpravidla dočkala asi jen jedna třetina až jedna polovina původních absolventů kurzu.

Proto, aby se uchazeč o povolání krupiér mohl účastnit kurzu, musel splňovat velmi tvrdá kritéria a projít velmi přísnou selekcí avšak již o pár let později bylo všechno jinak. Budoucí účastníci kurzu byli vybráni spíše podle vzhledu než podle jejich vzdělání,

schopností a dovedností, kurzu se účastnili i lidé bez maturity, bez znalosti jakéhokoli cizího jazyka, apod.

Tím jak na našem území v nevídané míře rostl počet kasin, rostla i poptávka po krupiérech. Této díry na trhu využily krupiérské školy, které začaly od poloviny devadesátých let vznikat, a které se primárně soustředily právě na pořádání krupiérských kurzů. Kvalita jejich nabízených služeb byla však rozdílná, některé z těchto škol neměly potřebné vybavení, měly problémy s umístěním svých absolventů do kasin a v řadě případů byly předražené.

Krupiérské školy bychom tedy mohly charakterizovat jako velmi lukrativní byznys, na kterém si majitelé těchto škol mohli vydělat velké množství peněz. Vlastníci agentur velmi rychle přišli na to, že krupiérský kurz se dá využít také jako rekvalifikační. Majitelé těchto škol tak dostávali peníze od úřadů práce, pokud v rámci rekvalifikačního kurzu z nezaměstnaného člověka vychovali krupiéra, dále dostávali peníze od zájemců o tuto práci a dostávali provize od kasin, kam své absolventy umísťovali. Na druhou stranu je však nutné zmínit, že kasina přijímala absolventy těchto škol jen v nejnужnějším případě, jelikož úroveň absolventů tohoto typu kurzu, byla zpravidla velmi nízká.

Je možné, že prvotním cílem krupiérských škol bylo opravdu zájemce o tuto práci naučit krupiérské umění, postupem času se však tyto školy staly obrovským byznysem a snaha někoho něco naučit byla na úkor výdělku posunuta až na druhé místo. Prvotním účelem těchto škol tak bylo absolventa kurzem nějak prostrčit a inkasovat za něj peníze, to si mohly dovolit, jelikož nebyly nikomu ničím povinovány.

Rozdíl mezi kurzy v kasinech a kurzy v krupiérských školách byl tedy v úrovni jejich absolventů. Krupiérským školám šlo o to, aby získali studenty, od nich inkasovali peníze a na jaké úrovni bude jejich absolvent, jim bylo vesměs jedno. Do kontrastu k tomuto faktu se staví průběh krupiérského kurzu, který pořádaly samotná kasina, ta si zájemce do svého kurzu vybírala, absolventy v průběhu kurzu selektovala a ti, kteří kurz úspěšně dokončili, dosahovali velmi vysoké úrovně

Poté, co student úspěšně absolvoval kurz, stával se krupiérem. Povolání krupiér bylo v devadesátých letech velmi dobře finančně ohodnoceno a obrovskou výhodou pro krupiéra na samotném začátku devadesátých let bylo to, že všechna kasina byla u svého zrodu, takže kariérní postup byl velmi rychlý. Pokud byl člověk šikovný, stačilo jen pár let a mohl se stát vedoucím pracovníkem provozu v kasinu, manažerem.

V úplném začátku devadesátých let byli zájemci o práci v kasinu především mladí lidé, avšak nelze jednoznačně říci, jaká vrstva obyvatel se krupiéry stávala, všechny je však spojovala touha po něčem novém, zajímavém a dobře platově ohodnoceném.

Krupiéři dostávali na dané poměry velmi vysoký plat, většinou byl o jednu třetinu až o polovinu větší než průměrný plat na našem území, v některých případech byl až dvojnásobný, a právě na nadprůměrný plat lákala kasina nové adepty na toto povolání. Pro krupiéry bylo také velmi výhodné, že v průběhu devadesátých let jejich plat pravidelně rostl a to měsíc od měsíce v řádu stokorun. Postupem času se však přestával zvyšovat tak rychle, až přestal růst úplně, k tomu začaly stoupat ceny a zvyšovaly se platy ostatní, což vedlo k tomu, že se krupiérský plat dostal na úroveň průměrného platu na našem území.

Tím, jak klesalo platové ohodnocení zaměstnanců kasin, logicky klesala i úroveň personálu a celkově i úroveň samotného kasina, která při vybírání nových krupiérů neměla už tak vysoké nároky, jako tomu bylo v první polovině devadesátých let.

Tento projekt se soustředil také na hosty kasin a snažil se charakterizovat sortu lidí, kteří kasino navštěvovali a poukázat na proměnu struktury hostů kasina v průběhu devadesátých let. Dále se pokoušel nastínit základní pravidla, která museli návštěvníci těchto zařízení splňovat a dodržovat a také proměnu přístupu kasin k hostům těchto zařízení v průběhu doby.

Při dotazu, kdo v devadesátých letech minulého století navštěvoval kasina, mi bez výjimky narátoři odpovídali shodně: „*Všichni, prostě všichni.*“ Především v první polovině devadesátých let do kasina proudilo obrovské množství lidí a to jak mužů, tak i žen. Jednalo se o lidi, kteří měli našetřené nějaké peníze z dob komunismu, o porevoluční zbohatlíky, restituenty, rychle podnikatele, apod. Hosty kasin se tak zpravidla stávali ti, jenž s penězi, ke kterým přišli často velmi rychle, bez větší námahy, neuměli či v tu chvíli nebyli schopni dobře zacházet, takže je ve velkém utráceli, mimo jiné i v kasinech. V mnoha případech se jednalo o lidi, kterým stát vrátil pozemky, hotely, apod., takže najednou přišli k velkým penězům, se kterými velmi často neuměli zacházet.

Návštěvníky kasin nelze tedy jednoznačně vymezit, všeobecně však lze tvrdit, že hosty kasin byli lidé, kteří měli vysoké příjmy, ušetřené peníze z dob totality, lidé, kteří zbohatli po privatizaci či v restitucích, státní příslušníci, kteří se nechávali uplatit a cizinci. Žádná jiná kritéria přesně stanovit nelze, jelikož co se týká věkové struktury, kasina navštěvovali jak mladí, tak i staří lidé, co se týká povolání, do kasina chodili lidé z nejrůznějších oborů od doktora až například po číšníka či celníka, zahrát si přišli muži i ženy.

V průběhu devadesátých let se však klientela kasin postupně začala měnit. Řada rychle podnikatelů přicházela o toky snadno dostupných peněz a začala krachovat, kasina se okoukala, už nebyla něčím novým a zajímavým, takže postupně chodilo míň a míň lidí a do

kasin nosili míň a míň peněz. Tento druh byznysu tak začal pomalu skomírat, řada kasin se začala zavírat a jediná místa, kde se stále ještě hrály velké hry, kde se stále točily velké peníze a kde to doopravdy ještě fungovalo, byly česko-německé, česko-rakouské hranice, částečně Praha a Brno.

Cílem této práce bylo také charakterizovat společnost v popisované době. To, jak společnost pohlížela na kasina, na krupiéry, jak vnímali rodiče, že se jejich dítě živí, jako krupier a jak to vnímal partner/partnerka.

Všeobecně se dá konstatovat, že na začátku devadesátých let bylo ve společnosti obrovské množství peněz a kasina využila obrovské poptávky lidí po institucích, kde by člověk mohl vydobytou hotovost, či ušetřené peníze z dob komunismu utratit. Lidé se chtěli bavit, toužili po adrenalinu a tím, že v kasinech prohrávali či naopak peníze vyhrávali, se jim tento adrenalin dostával.

V úplném začátku devadesátých let neexistovaly nebo nebyly důkladně vypracované zákony, lidé začali podnikat bez jakýchkoli zkušeností, otevřeli se hranice, lidé mohli cestovat, pracovat a podnikat v zahraničí, všeobecně lze tedy konstatovat, že možnosti, kde přijít k penězům byly neomezené.

V této době bylo krupierství bráno jako prestižní povolání, které vonělo exotikou, do prvních krupierských kurzů se hlásilo obrovské množství lidí, avšak většina společnosti si myslela, že peníze, které tam host prohrál, dostane přímo krupier a tedy, že člověk, který vykonává toto povolání se má velmi dobře a má velký plat.

Jelikož až do roku 1990 společnost kasina téměř neznala, vnímala tato střediska jako něco velmi exotického. Česká společnost znala toto povolání většinou jen z filmů, takže o něm měla dosti přehnané představy. Často si lidé mysleli, že se v kasinu krupieri hrabou po loktech v penězích, které jsou jejich, takže čím více si těch peněz nahrabou, tím více jich budou mít. Na základě těchto představ pak mezi lidmi převládala představa, že se jedná o povolání s obrovskými příjmy, a že zisky kasina jsou rozdělovány právě mezi krupieri.

Na straně jedné se společnost v devadesátých letech na kasina dívala se zvědavostí jako na něco exotického, na straně druhé řada lidí, především starších, spojovala toto zařízení s mafií a podsvětím, vnímala kasino jako nevěstinec a na krupierky se dívali jako na prostitutky. Kasino tedy vnímali jako něco neznámého, co k nám proniklo ze západu a co nepřináší nic dobrého.

Společnost se tedy rozdělovala na dvě skupiny, do jedné z nich patřili lidé, kteří vlastnili velké množství peněz, nebo je nějakým způsobem získali, jelikož dokázali využít

nových možností, které po revoluci v roce 1989 vznikaly a začali, mimo jiné, i navštěvovat kasina a podle své povahy a možností na to buď doplatili, nebo naopak získali zkušenosti.

Druhá skupina byli lidé, kterých se téma kasin vůbec netýkalo a nedotýkalo, kteří pouze věděli, že nějaké takové zařízení existuje, ale buď nikdy kasino nenavštívili nebo, nebo do něj příležitostně sem tam zavítali, ale prakticky s kasinem neměli nikdy nic společného, jelikož neměli na návštěvu kasina peníze a nebo neměli důvod, ani chuť se na tomto byznysu nijak podílet.

Všeobecně lze tedy konstatovat, že existovali a do dnešní doby stále existují dvě skupiny lidí, ti, které kasino nezajímá a ti, které zajímá. Skupinu, kterou kasino zajímá, tvoří lidé, kteří v daném oboru pracují, kteří se na tomto oboru nějak podílí a ti, kteří hrají. Jak v průběhu devadesátých let rostl počet kasin a množství krupiéřů, lidé tuto, ještě na začátku devadesátých let neznámou instituci, začali vnímat jako běžnou součástí všech větších měst a postupem času začaly kasina ztrácet punc něčeho nedostupného, exotického a neznámého.

Také rodiče, jejichž ratolesti vykonávali povolání krupiér, tuto skutečnost přijímali rozdílně. Někteří to přijali s nadhledem, bez jakýchkoli problémů, jiní byli zklamaní, jelikož si představovali, že se jejich dítě bude věnovat úplně jinému oboru a ostatní ne zcela moc pozitivně.

V poslední části této práce jsem se snažila přiblížit pravidla stanovení otevírací doby kasin, otázku záznamového zařízení, podvodů a státní kontroly v kasinech a v úplném závěru práce jsem se soustředila na umístění a vybavení těchto zařízení, reklamu a úpadek kasin.

Až do roku 1999 nebylo po kasinech zákonem požadováno pořizovat záznamová zařízení a bylo jen na nich, jestli si je do kasina nainstalují nebo ne. Tato zařízení tak v devadesátých letech ve většině kasin nebyla.

Nařízení, které stanovuje podmínky monitorování a uchovávání záznamů v kasinu vstupuje v platnost na základě vyhlášky Ministerstva financí č. 285/1998 Sb., ze dne 26. listopadu 1998, s platností od roku 1999 a na základě něj muselo každé kasino pořizovat záznamové nahrávky, které muselo uchovávat po dobu tří měsíců,

Státní dozor nad kasiny vykonával dle zákona č. 202/1990 Sb. O loteriích a jiných podobných hrách v devadesátých letech finanční úřady, v jejichž územním obvodu se nacházelo sídlo provozovatele a jeho jednotlivé provozovny (herny, kasina, pobočky sázkových kanceláří) a ministerstvo.

V devadesátých letech probíhala kontrola kasin alespoň 12krát ročně, avšak základním problémem těchto kontrol byla chybějící profesionalita, dostatek zkušeností a vědomostí pracovníků, kteří kontrolu kasin prováděli. Tito lidé na začátku devadesátých let většinou

nevěděli, co přesně mají v kasinech kontrolovat, takže si prošli jimi vyžádané dokumenty od kasina, v minimálním případě video nahrávky, v některých případech sledovali průběh jednotlivých her, jak se počítají peníze na stole, jak se vypočítává výhra. Poté, když se večer zavíralo kasino, zkontrolovali vyúčtování, kasu a jestli vše sedí.

Aby kontrolor přišel na krácení daní či zisku, což se v devadesátých letech v kasinech běžně dělo, musel by být zasvěcen do fungování této instituce a musel by tu trávit většinu svého času. Podvody v kasinech se tedy v minulosti děly a dějí se i v dnešní době, a to jak z pozice hráčů, krupiérů, ale i vedení.

Poté, kdy byla státem uzákoněna povinnost používat záznamové zařízení v kasinu, se na podvody zpravidla přicházelo častěji. K tomu určená osoba měla na starosti kontrolu her z kamerového systému a v případě, kdy se vedení domnívalo, že v kasinu proběhl podvod, daná osoba zkoumala záznamy a domněnku potvrdila či vyvrátila.

Velmi často se návštěvníci kasina snažili přemluvit tamní personál, aby s ním provedli nějaký podvod a v některých případech se k tomu nechali krupiéri, často pod vidinou rychle získaných peněz, přemluvit. Majitelé se takovými praktikám bránili několika způsoby. I před nařízením používat záznamové zařízení, měla řada kasin svoje vlastní kamery a v řadě případů měli majitelé kasin mezi hosty svoje zaplacen lidi, kteří naoko hráli za malé peníze, ale jejich hlavní činností bylo sledování hry.

Samostatnou kapitolou by mohla být otázka, jak mohli podvádět a na jaké peníze si mohli přijít manažeři kasin v počátcích devadesátých let, kdy ještě neexistovala povinnost používat záznamové zařízení, a kdy většina kasin ještě kamery neměla.

Co se týče samotného umístění a vybavení kasin je možné konstatovat, že v devadesátých letech si kasina pro svůj provoz nové budovy nastavěla, ani si vybrané prostory nekupovala, strategií majitele těchto zařízení bylo si pronajmout prostory a co nejdříve začít vydělávat a pokud se vyskytnul nějaký problém, tak se přesunout na jiné místo.

Pořizovací náklady pro vybavení kasina byly dosti vysoké, avšak první kasina na našem území na zařízeních nešetřila a kupovala jen nové a kvalitní věci. Na druhou stranu je nutné podotknout, že výdělek kasina, především v první polovině devadesátých let, byl tak vysoký, že se investice do vybavení vrátily velmi rychle.

S tím, jak postupem času klesaly výdělky kasin, tak i klesala jejich úroveň, i co se týká jejich vybavení. Kasina již neměla důvod kupovat nová, drahá vybavení a to se začalo dědit z generace na generaci, z kasina na kasino. Strkat peníze do nového vybavení kasin se přestalo vyplácet, a pokud chtěli majitelé těchto zařízení starší nábytek oživit, nanejvýš potáhli hrací stoly novým plátnem, apod.

V první polovině devadesátých let minulého století se kasina na našem území honosila velkou oblibou a návštěvností. Česká republika byla plna kasin, která se užívala a vydělávala velké množství peněz. Od druhé poloviny devadesátých let však dochází k útlumu návštěvnosti těchto institucí a obliba kasin postupně klesá. Přístup k penězům už nebyl tak snadný jako na začátku devadesátých let, sorta lidí, která navštěvovala kasina, postupně chudla, kasina je přestala bavit nebo začali své peníze investovat jinam

Tím, jak rostl počet kasin, zvyšovala se konkurence a boj o hosty. Nelze však tvrdit, že by zvyšující se konkurence nějak prospěla kvalitě kasin, spíše naopak. Bojem o hosty kasin se snižovali společenské zábrany, do těchto zařízení byl postupem času vpuštěn vesměs každý, kdo projevil o návštěvu zájem, hosté se tu mohli chovat, jak chtěli, různé společenské přestupky jim byly tolerovány, jen aby o ně kasino nepřišlo.

Zářná hvězda kasin, která na začátku devadesátých let vystoupala až na samotný vrchol, postupem času začala hasnout a je jen otázkou názoru, jestli kasina, která se v dnešní době na našem území nacházejí, mají ještě s kasiny z počátku devadesátých let vůbec něco společného.

Tato práce tedy vycházela z faktu, že tématu vzniku a vývoje kasin na našem území nebyla do dnešní doby věnována téměř žádná pozornost, a to jak ze strany české, tak i zahraniční. Na základě důkladného průzkumu, v rámci něhož jsem vyhledávala písemné prameny, které by o této problematice pojednávaly, mohu konstatovat, že tuzemské knihy, které se tímto tématem zabývají, se dají spočítat na prstech jedné ruky, v zahraniční biografii se, až na výjimky, o této problematice nepojednává nikdo.

Cílem této práce bylo tedy na základě podrobné analýzy dostupných písemných pramenů vztahujících se k tomuto tématu, orálně historických pramenů a jejich vzájemné konfrontace, přispět k bližšímu objasnění vzniku a vývoje kasin na našem území. Jelikož až do dnešní doby nebyla o této problematice napsaná žádná historická práce, cílem tohoto projektu bylo, v rámci výzkumu soudobých dějin, položit základy v oblasti historického vývoje kasin v Československé a následně v České republice, z něž by mohly vycházet práce budoucí.

13. Seznam literatury a jiných pramenů

13. 1. Rozhovory

DOLEŽAL, Martin. *Interview Krupíerství*. Hradec Králové, 29. 11. 2011.

HAMPLÍKOVÁ, Jana. *Interview Krupíerství*. Praha. 19. 3. 2012.

HEZSTERA, Jan. *Interview Krupíerství*. Praha, 10. 8. 2011.

NOVÁČEK, Ivoš. *Interview Krupíerství*. Praha. 10. 3. 2012.

MIKULČÍK, Petr. *Interview Krupíerství*. Hradec Králové, 11. 8. 2011.

ZAJÍČEK, Dan. *Interview Krupíerství*. Hradec Králové, 19. 10. 2011.

Všechny rozhovory s narátory byly realizovány autorkou této práce a jsou uloženy v jejím soukromém archívu. Rozhovory jsou také zpřístupněny ve sbírce *Rozhovory při COH ÚSD AV ČR*, v. v. i.

13. 2.Literatura

- ARCHIMOVIČ, Martin. Poker a zákon: vítězství rozumu v Německu. *Poker Aréna CZ*. Dostupné na WWW: <http://www.online-poker-zdarma.cz/rubriky/poker-a-zakon/poker-a-zakon-vitezstvi-rozumu-v-nemecku_3047.html>[cit. 16. 12. 2011].
- ASSMANN, Jan. *Kultura a paměť: písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor, 2001. 317 s.
- BĚLINA, Pavel et al. *Kronika českých zemí*. Praha: Fortuna Print, 1999. s. 904.
- COUFAL, Jan. *Průvodce krupiéra*. ALDUS, 2001. 84 s.
- CUHRA, Jaroslav et al. *Československé země v evropských dějinách: od roku 1918, Díl IV*. Praha, Litomyšl: Paseka, 2006. 358 s.
- DELOUCHE, Frédéric et al. *Dějiny Evropy*. Praha: Argo, 2001. 416 s.
- FAJT, Jindřich. *Listopad 1989: Drama nerovného střetu o rovnost šancí*. Praha: Fortuna, 2011. 231 s.
- HALBWACHS, Maurice. *Kolektivní paměť*. Praha: Sociologické nakladatelství. 2009. 289 s.
- HANSEN, Gus. *Hra za hrou: strategie pokerového turnaje profesionála*. Brno: ZonerPress, 2010. 320 s.
- KASAL, Ivo. *Kasina: Svět napětí a zábavy*. Praha: Olympia, 2002. 228 s.
- KASAL, Ivo. *Výherní automaty: Průmysl i zábava*. Praha: Olympia, 1999. 263 s.
- KHESTL, Milan (ill). *Ďábelské pokušení: Světové karetní hry*. Karviná: INTKOS, 1991. 191 s.
- KONOPÁSEK, Zdeněk (ed). *Otevřená minulost: autobiografická sociologie státního socialismu*. Praha: Karolinum, 2009. 379 s.
- KOPEČEK, Lubomír. *Éra nevinnosti: Česká politika 1989-1997*. Brno: Barrister&Principal, 2010. 377 s.
- KRIEGER, Lou. *Poker: jak hrát a vyhrát*. Praha: Slovart, 2007. 256 s.
- LE GOFF, Jacques. *Paměť a dějiny*. Praha: Argo, 2007. 264 s.
- LEVEZOVÁ, Belinda. *Kasino: Příručka návštěvníka*. Praha: Fortuna Print, 2004.160 s.
- MAREK, Jaroslav et al. *České a československé dějiny II: Od roku 1790 do současnosti*. Praha: Fortuna, 1991.119 s.
- NOVOTNÝ, Josef. Studie hazardních her v České republice a navrhované změny. *Senát parlamentu České republiky*. Dostupné na WWW:

- <<http://stophazardu.cz/uploads/assets/dokumenty/Studie-hazardnich-her.pdf>> [cit. 15. 1. 2012].
- PÁNEK, Jaroslav; TŮMA, Oldřich et al. *Dějiny českých zemí*. Praha: Karolinum, 2008. 487 s.
- POKORNÝ, Jan. *Texas Hold'em poker: průvodce začínajícího hráče*. Brno: ComputerPress, 2010. 173 s.
- RITCHIE, Donald. *Doing Oral History*. Oxford: Oxford University Press, 2003. 318 s.
- SKLANSKY, David. *No limit hold'em poker: teorie a praxe*. Praha: Baronet, 2001. 327 s.
- SPANIER, David. *Hazardní hry: Kapesní průvodce*. Ostrava: KROK, 1991. 149 s.
- SPURNÝ, Jaroslav. Cinknutý svět hazardu. In: *CS magazín – články pouze v on-line verzi časopisu*. Dostupné na WWW: <<http://www.cs-magazin.com/index.php?a=a2007032103>> [cit. 12. 1. 2012].
- TUČEK, Jaroslav; DOLINOVÁ, Michaela. *Kasina, aneb, co nevíte o nejrychlejším hazardu*. Praha: Ikar, 2001. 296 s.
- TUČEK, Jaroslav. *Poker: Vzrušení pro milovníky*. Praha: MAC, 2003. 53 s.
- TUČEK, Jaroslav. *Pokerové miliony: historie a současnost největší karetní hry*. Praha: Mladá fronta, 2006. 189 s.
- UNGER, Gert, F. *Poker*. Brno: MOBA, 2005. 64 s.
- VANĚK, Miroslav. *O orální historii s jejími zakladateli a protagonisty*. Praha: Centrum orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, 2008. 112 s.
- VANĚK, Miroslav. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR. 2004. 175 s.
- VANĚK, Miroslav et al. *Orální historie: Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 78 s.
- VANĚK, Miroslav; MŮCKE, Pavel; PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. 224 s.
- VERECKÝ, Ladislav. *Kdo víc vsadí, ten víc bere aneb Pravdivé příběhy a jiné výmysly o Michalu Horáčkovi*. Praha: NLN, 2005. 291 s.
- VAŠÍČEK, Zdeněk; MAYEROVÁ, Françoise. *Minulost a současnost, paměť a dějiny*. In: *Soudobé dějiny*. 2004, roč. 11, č. 4, s. 9-32.

13. 3.Prameny

Vyhláška č. 285/1998Sb. ze dne 26. listopadu 1998 O podmínkách monitorování a uchovávání záznamů v kasinu.

Zákon č. 202/1990 Sb. ze dne 17. května 1990 O loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 70/1994 Sb., zákonem č. 149/1998 Sb., zákonem č. 63/1999 Sb., zákonem č. 353/2001 Sb., zákonem č. 320/2002 Sb., zákonem č. 284/2004 Sb., zákonem č. 377/2005, zákonem č. 254/ 2008 Sb., zákonem č. 300/2011 Sb., zákonem č. 420/2011 Sb., zákonem č. 458/2011 Sb. a zákonem č. 457/2011 Sb.

13. 4. Elektronické zdroje

CGS Praha. Škola krupierů. Dostupné na WWW: <<http://www.cgspraha.cz/612/skola-krupieru/>> [cit. 18. 11. 2011].

Čilichili. Ze života krupierky. Dostupné na WWW: <<http://www.cilichili.cz/temata/ze-zivota-krupierky-58.html>> [cit. 15. 12. 2011].

GaudiumCasinoTrainingSchool&Services. Kurz krupierů - Škola krupierů - GaudiumCasinoTrainingSchool. Dostupné na WWW: <<http://www.kurzykrupieru.cz/>> [cit. 18. 11. 2011].

Ministerstvo financí České republiky. Herní problematika. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/hernizakon_problematika.html> [cit. 1. 2. 2012].

Ministerstvo financí České republiky. Loterie a sázkové hry. Dostupné na WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/loterie.html>> [cit. 1. 2. 2012].

Ministerstvo financí České republiky. Seznam provozovatelů. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/seznam_provozovatele.html> [cit. 1. 2. 2012].

PLUR s.r.o. Škola krupierů. O nás. Dostupné na WWW: <<http://www.krupierskaskola.cz/?a=1>> [cit. 18. 11. 2011].

Radiožurnál. Český rozhlas1. Kasina a herny. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/publ_izurnal/_zprava/kasina-a-herny--178785> [cit. 18. 11. 2011].

Sázej.com. Živí krupieři. Dostupné na WWW: <<http://www.sazej.com/casino/krupieri/>> [cit. 18. 11. 2011].

Škola krupierů. Ludus& Game. Dostupné na WWW: <<http://www.skolakrupieru.cz/o-nas/>> [cit. 18. 11. 2011].